

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV., Vármegye-utca 11.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 789. Kiadóhivatal 708.

A fakó jubileum.

Irta: Mezei Ernő.

„Edvárd király, angol király —
Léptet fakó lován”.

Oh nem célzatosan idézzük ezt a két sort nagy költőnk gyönyörű költeményéből, amely idegenből vett példával nemzeti történelmünk legtragikusabb gondolatait szimbolizálja. Királyunk mai jubileumos bevonulását, ha nem is üdvözli a zavartalan nemzeti közérzés, sőt fájó gondolatokat kelthet is a magyarság lelkében, nincs senki e hazában, ki Ferencz József ünnepi utját nem az őszinte tisztelet és a szívbéli hódolat érzelmével kísérré. Ki kereshetné itt a balladai Edvárd sötét képét, az ellenséges zsarnokság és idegen hódítás rémalakját?

A hagyományos nemzethűségen túl is, amelylyel a magyar nép az ő alkotmányos uralkodójának mindenkor adózik, a legigazibb emberi rokonszenv is szárnyal az ősz uralkodó felé. Ki ne nézné a lélek teljes megindultságával őt, aki egy hosszú, szenvedésekben oly gazdag életet át mindenkor csak hivatásának csillagát követte és aki egy igazán rendkívüli uralkodói időszak végtelenül bonyolult feladatai között — a maga módján és a maga felfogása szerint — a munkás odaadásnak, a nagy kötelesség-érzetnek magasztos példáját állította a világ szeméi elé? Ha a koronázási em-

lékezet negyvenéves alkalmá csak ezt a képet idézné fel, a nemzet lelkesedése nem fogyhatna ki a biboros fényből, amelyet öreg királyának alkonyára szétömlészen. De hajj, a királyi lovas alatt még az ünneplés áradatában is meglátjuk a „fakó lovat.” A rettenetést, a kisértetést, az apokaliptikust. Hiába hunyjuk be szemünket, látjuk, amikor vágatva viszi a királyt a hódolatára gyült tömegek között és ragadja tova a homályba, a végtelenbe, a történelmi végzetbe. És a merre rohan, ott egyszerre elhalványul az ünnep fénye. Kialszik a lelkesedés bibora, fakóvá válik az ég, a föld, az egész látóhatár.

Ah igen, szörnyen fakó színt váltott a korszakos ünnep, az új magyar alkotmányosság jubileuma. Mintha csak kételkedve gondolnánk rá, milyen régen-régen volt is a koronázás. Fásultság ül mindenütt az arczokon, komor hitetlenség néz ki a szemekből. Pedig nem az elmúlt hosszú idő, az a teljes negyven év, amelyet a sors ritka kegye királyunknak megérni engedett, leheltte rá ezt a bágyadt, halálos árnyalatot. Éppen a nagy idő és a megszokás ereje még lüktetőbbé tehette volna a király és nemzet alkotmányos összetartozásának benső átérzését. Ugy jött reánk ez a fakó elváltozás, mint ahogy erős napfogyatkozás idején a színek és sugarak teljes fakulása rezeg végig a virágos mezőkön. Nem jött közbe semmi más, csak

hogy éppen közel a negyvenéves fordulóhoz, egy hazug és lejárt többség uralmát a nemzeti akarat végre is megdöntötte és nyomban rá bekövetkezett a nagy válság, amely a nemzet alkotmányos hitét kettéroppantotta. Még el nem zuktak fölöttünk az ádáz viharok, amikor király és nemzet a legszebb emlékünnp közösségében találkoznak és mégis úgy néznek egymásra, mintha meg nem értenék egymást. Szomorúság az ő ünnepi közösségük és nincs is közöttük más közösség, hiszen most kellett meggyőződünk, hogy igazában a király sohasem értette meg az ő magyar nemzetét. Mi volt az elmúlt negyven év? Mi a 67-iki nagy kibékülés? Mi a dicsőséges koronázás? Negyven év elmúltán ezek az alapvető és korszakos határkövek ime a legfurcsább hieroglifekké torzultak el. Király és nemzet szomoruan néznek egymásra — és nem értik közös ünnepi emléköket sem.

Igy vonul tovább és tovább érczes ékességgel felkantározva a fakó ló, ünnepi menet és udvari disz között. Ez a Habsburg-ház százados udvari hagyománya, a magyar hazafiság örök apokaliptikus látománya.

De ha beborult is az alkotmányosság ege király és nemzet fölött, hálistennek, akadnak még, akiknek kijut a fény örömeiből is. Leszáll a nap, de csillagok nemcsak jöttek, hanem tömegesen hullanak is, egyenest az új rendszer haza-

Brinvillier márkiné.

Irta: Zöldi Márton.

(Utányomás tilos.)

Több mint kétszáz esztendeje, hogy Brinvillier márkiné, született Aubray Margitot Párisban a Gréve-téren lefejezték. A halálraítéltnek a törvényszéki ítélet szerint előbb a notredame-i templom ajtáigáig meztelb, egy szál ingben, három fontos égő gyertyával a kezében vezekelnie kellett mennie.

Történetírói, köztük az öreg Pitaval, ezt a magasrangu, gazdag asszonyt, ki korának egyik leghíresebb szépsége volt, mondják a legromlottabb emberi léleknek, szörnyebbnak Szemiramisnál.

A német Pitaval-gyűjteményben, melyet nem kisebb ember, mint Schiller Frigyes szerkesztett, első helyen szerepel. A híres Sévigné asszony hét-nyolcz levelében emlékezik meg róla részletesen. Több francia író vitte színpadra ezt a francia Borgia Lukrécziát, s neve ma is az eleven borzalomként hat.

Mindebben, úgy vélem, több része van hírhedt szépségének, előkelő társadalmi állásának és vagyonosságának, mint bűnének. Nem mintha ezt a bünt kicsinyelni lehetne. Brinvillier márkiné szeretőjének, Sainte-Croixnak segítségével megmérgezte édesatyját, Aubray Drogot, egy előkelő, vagyonos államhivatalnokot és két fivérét.

Kétségtelen, hogy meg akarta mérgezni egyetlen nővérét, kit azonban két fivérének és édes atyjának gyanus halála gyanakodóvá tett s ennél fogva két éven keresztül elszánt és sikeres védekezést folytatott a mérge ellen.

Még érdekesebb az, ami második férjével, Brinvillier márkiné történt. Ez, ha a borzalmas elem nem nyomná el a vidámságot, alkalmas volna kacaját ébreszteni.

A márkiné már másodsor volt férjénél, mikor megismerkedett Sainte-Croixval, a hírhedt kalandorral. A két bűnös lélek érdekelte, izgatta egymást, a márkiné szeretője lett a kalandornak. Erről a viszonyról sok botrányos részlet szivárgott ki. A férj, Brinvillier, ki, úgy látszik, beteges, érzéketlen lélek volt, nem törődött a nejről szóló hírekkel. Bizonyos, hogy semmit sem tett a botrányos viszony megszakítása érdekében.

Annál érzékenyebben sujtotta az erkölcsi botrány az apát, Aubray urat. Energikus lépésre szánta el magát. Mint államhivatalnok elfogató parancsot szerzett Sainte-Croix ellen. s ennek alapján a Bastille-ba csukatta.

A kalandor egy évig sanylette a börtönt. S ez az egy év döntötte el sorsát. A Bastilleban ugyanis megismerkedett egy olasz mérgekeverővel, ki csupa műkedvelésből megismerette vele az olasz iskola mérgetanát. Sainte-Croix fogékony tanuló volt. Mikor a börtönből kikerült, egész labororiumot rendezett be abból a célból, hogy az emberölésre legalkalmasabb mérgeket tökéletesítse.

Ebből a labororiumból került ki az a mérgezőis, a melylyel szeretője apját és két fivérét megölte. De a márkiné első sorban férjét, Brinvillier márkit akarta megmérgezni. Ismételtén tett kísérletet ebből a célból. De hasztalan . . . a márki beteg lett, szenvedett és ismét felépült. Ez így tartott hónapokon át.

A szörnyeteg asszony csodálkozva tapaszt-

alta, hogy férjének életét még a megduplázott mérgeadag sem tudja kioltani.

— Roppant szívós élete van — mondotta egyik bűntársának, Sainte-Croix szolgájának.

Hogy Brinvillier márki életben maradt, azt nem szívós természetének köszönhetné, hanem Sainte-Croixnak, a mérgekmesternek. Ez az elvetemedett gonosztevő az esztendőök során ráunt szeretőjére, ki egyuttal bűntársa volt. Nehogy a férj halálával abba a kényszerű helyzetbe jusson, hogy feleségül kelljen vennie a márkinét, gondosan örökdöött Brinvillier márki életére. Valahányszor az asszony mérget nyújtott a férjnek, a szerető ellenmérgeggel mentette meg életét.

Megvallom, ezt a verziót valószínűtlennek tartom. Az arzénikummérgezést ugyanis nem lehet közönséges ellenszerekkel paralizálni, s ha csak egyszer halálos adag jut a szervezetbe, az menthetetlenül elveszett.

A rettenetes bünt Sainte-Croixnak hirtelen halála derítette fel. A mérgekeverő a saját mérgekamrájában halt meg. Pitaval azt mondja erre vonatkozólag, hogy Saintn-Croix mesterségének tökéletesítése céljából olyan mérgeket is gyártott, melyeknek pusztá belégzése is elég volt, hogy valakit megöljön. Ő maga, írja Pitaval, elővigyázatból üveglárvát viselt s mikor egyszer elmulasztotta az elővigyázatot, a saját mérgegyártmánya ölte meg.

Ez még kevésbé valószínű. A törvényszék ugyanis pontosan leltározta a mérgekeverő mérgekészletét. A hivatalos leltár szerint Sainte-Croix hagyatékában nem volt egyéb, mint arzén- és higanypreparatum. Ezeknek a belégzése pedig nem okozhat halált.

fias kebleire. Ha nem látjuk az alkotmányosság ez ünnepén azt a „legalkotmányosabb királyt“, ki oly súlyos válságok után legalább alkotmányunk közvetlen veszedelmei ellenében némi biztosítékot nyújtana a nemzetnek, no lám, látjuk most is a kegyes királyt, aki kitüntetések, csillagokat, keresztet szór le a magasból. A király kegyét élvezheti csakugyan az új többség is, ha nem is magyar királyi jelevényekben. Alkotmánybiztosítékokat a jubileumos emlékeztet okából a király meg nem adott, annál inkább elértük azt, hogy ünnepelt nemzeti vezérek belső titkos tanácsosokká váltak az osztrák császári udvar ősi rendje szerint. Hiszen tudjuk, ez csak az alkalomhoz tartozó udvari etikett, melyet nem kell okvetlenül erkölcsi változásokra magyarázni. Még politikai következtetéseket se alapítunk rájuk. De milyen főnödsége lehet a közvéleménynek, ha a mai helyzet visszasságai között kell észlelnie, hogyan enyészik el minden különbség a régi rendszer mameluksága és az új rendszer többsége között. Igenis a régi rendszer legjellemzetesebb fejlődéséhez tartozott, hogy negyven éven át valószínű ragyogó Walhallát gyűjtött össze a rangemlésekből, a rendjeles kitüntetésekből, a kegyelmes uraságokból. Vele szemben az ellenzék csak puritán disztelenségével nőtt, nőtt egyre a nemzet közbecsülésében. De eljött a nap, amikor a nemzeti akarat a kitüntetések, a rendjelek, a kegyelmességek páratlan gyűjteményét egyenest a szemétdombra hányta. Nos hát az új rendszer férfiai, kik semmit sem hoztak a nemzetnek, éppen csak ezt az örökséget akarnák átvenni?

A nap leszállt, hiába hullanak a csillagok. Az ünnep sötét, szomorú marad és hangtalan a néperzés mélysége. „És egy se bírta mondani, hogy éljen Eduard.“

A gyanút ez a méregleltár irányozta a méregkeverő kedvese ellen, ki elkövette azt az oktalanságot, hogy az első törvényes neszeleésre Belgiumba szökött. A másik oktalanság, amelyet elkövetett, az volt, hogy gyónás céljából papírosra tette rettenetes bűnét: az apaság testvérgyilkosságát. Mindez a francia bíróság kezébe került, mely hazahozatta a szökevényt.

Mi sem jellemzőbb annak a kornak a judikaturájára, mint az, hogy a lefolytatott törvényes eljárást során a legcsekélyebb súlyt sem vetették az írásos gyónásra. Mintha egyáltalában nem is lett volna. Annak a kornak egyik leghíresebb jogásza volt a védőügyvédje. A védőbeszéd, melyet Pitaval szóról-szóra közöl, a jogászokoskodásnak és ékesszólásnak nem közönséges alkotása.

Támaszkodva Brinvillier márkiné tagadására, azt igyekszik bizonyítani, hogy az aszszony nem büntérta, hanem áldozata volt Sainte-Croixnak, ki infernális ravaszsgal és szuggeszciójával azt sugallhatta neki, amit akart.

Aztán a példák egész légióját sorolja fel arra nézve, hogy addig az ideig a világi törvényesek a gyónás titkát soha sem használták a vádlott kárára.

A törvényesek el is fogadta a védelemnek ezt az álláspontját. Micsoda rettenetes hipokrizis nyilatkozik meg abban. Ott fekszik az asztalon az írott gyónás, melyben a bűnös nő saját kezeirásával sorolja fel a rettenetes bűnököt s az elnök kérdésére azt feleli, hogy ártatlan s egyetlen mérgezésben sem bűnös.

És a törvényesek úgy folytatja az eljárást, mintha mitsem tudna az írott gyónásról s kijelenti határozottan, hogy a vallásnak az az érdeke, melyet a gyónásra helyez, sokkal ma-

Budapest, június 6.

A képviselőház holnap, pénteken délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen folytatják a vasutas-javaslat tárgyalását.

A tanítói javaslatok szentesítése. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a tanítói javaslatokat a király szentesítette. A bejelentés a következő formában történt:

F. hó 6-án megjelent az 1907. évi „Országos Törvénytar“ (Corpus Juris) 10. száma a következő tartalommal:

XXV. t.-cz. A közönségi kiadásokból a magyar szent korona országaira eső, de törvényhozásilag még nem engedélyezett összegeknek, mint a magyar szent korona országait terhelő kiadásoknak törvénybeiktatásáról;

XXVI. t.-cz. Az állami elemi népiskolai tanítók illetményeinek szabályozásáról és az állami népiskolák helyi felügyeletéről;

XXVII. t.-cz. A nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és felekezeti néptanítók járandóságairól.

Wekerle a vármegyei tisztviselők fizetésrendezéséről. A vármegyei tisztviselők országos egyesületének küldöttsége tisztelgett ma délelőtt a képviselőházban dr. **Wekerle** Sándor miniszterelnöknél. A küldöttség tagjai voltak: **Fazekas** Ágoston pestmegyei, **Goda** Béla győrmegyei, **Döry** Béla tolnamegyei, **Szűcs** Jenő fehérmegyei, **Perényi** Kálmán esztergommegyei, **Dózsa** Endre kolozsmegyei, **Óshelyi** József mosonmegyei alispánok, **Rákóczi** István nógrádmegyei, **Ivánka** Pál és **Almássy** Sándor pestmegyei főszolgabírák, **Kele** József jász-nagy-kun-szolnokmegyei tisztifőjegyző és **Boér** Elek kisküllömegyei főjegyző, mint a vármegyei tisztviselők kiküldött bizottsága, továbbá **Szivák** Imre, gróf **Benyovszky** Sándor, **Horváth** József (marosújvári), **Szász** József, **Hermann** Ferencz, **Burdia** Szilárd, **Földes** Béla, **Pogány** Lajos, **Baross** János, **Bráczay** Zoltán, **Szmrecsányi** György, **Sághy** Gyula, **Nyegre** László és **Rudnyánszky** György orsz. képviselők.

Fazekas Ágoston pestmegyei alispán előterjesztette az országos egyesület azon kérelmét, hogy a vármegyei tisztviselők hitelviszonyai törvényhozási uton rendeztesse. Felkérte a miniszterelnököt, terjeszse a képviselőház elé azt a javaslatot, mely egy nyereségekölcsön felvétele útján az országos egyesületet olyan helyzetbe hozná, hogy az

gasabb, az emberi társadalomra nézve sokkal fontosabb, mint az, hogy a bűnös bűnének büntetését vegye.

És ha nincsenek tanuk, kik minden kétséget kizáró módon igazolják, hogy Brinvillier Márkiné bűnös a terhére rótt bűnös cselekményekben, úgy habozás nélkül fel is mentették volna.

De ez nem volt lehetséges. Az ítélet, mint említettem, pallós-halálra szült. Minthogy azonban töredelmes vallomást nem tett, az ítélet külön intézkedett, hogy a halálbüntetés végrehajtása előtt közönséges és rendkívüli kivallatás alá vegyék.

A höhérok le is vitték a kinzókamarába, de Brinvillier márkiné, mikor meglátta a három akó vizet, mit vele megittatni akartak, egyet gondolt. Kijelentette, hogy könnyíteni akar lelkén és megmondja az igazat... Három órán át vallott. Megmondta-e az igazat vagy nem, azt soha senkinek sem állott módjában ellenőrizni. Kétségtelen csak az, hogy büntértsat nem nevezett meg.

Az akkori felfogás enyhének találta ítéletét. Egyszerű pallós-halál, mondták, holott Sainte-Croixnak egyik szolgáját, ki csak ura parancsát követte, sokkal jelentéktlenebb deliktumért eleven való kerékbeírásra ítélték.

A kivégzés alkalmával, írja Sevigny né aszszony, olyan óriási sokadalom gyűlt össze, aminőt Páris azelőtt sohasem látott. Mikor Brinvillier márkiné egy szál ingben és égő gyertyával a kezében kilépett a notre-damei templom ajtajából, a főrangú hölgyek egész tömege állott előtte ragyogó ékszerekkel. A bűnös aszszony tekintete hidegen suhant végig rajtuk, gúnyosan mosolygott és így szólt:

— Hölgyeim, ez valóban önöknek való mulatság...

önsegély elve alapján konvertálhassa a megyei tisztviselők tartozásait és megóvja őket attól, hogy a jövőben olyan intézetektől vegyenek fel kölcsönöket, amelyek erkölcsi szempontból feltétlenül károsak.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök erre a következő szavakkal válaszolt: Tisztelt uraim! A vármegyei tisztviselői kar erkölcsi színvonalának emelése az egyesületre hárul. (Igaz! Ugy van!) Ennek egyik előfeltétele mindig természetesen az anyagi bajok orvoslása és a tisztviselők anyagi függetlenítése. Ez az akció, amelyért akkor is küzdöttem, s amelynél közreműködtem, amikor előadatokat gyűjtöttünk. Nagyon természetes, hogy most is mindent el fogok követni, hogy a cél eléréjék. (Élénk éljenzés.) Mert nem magánérdeket, hanem közügyet szolgálunk akkor s miután az az összeg, amiről szó van, olyan csekély, a kérdésnek ily módon való megoldása tulságos nagy nehézségbe ütközni nem fog. Nem tisztán tőlem függ a kérdés. Minisztertársaimmal behatóan tanulmány tárgyává fogom tenni és mindenesetre oda fogok hatni, hogy ne odázzák el a kérdést, hanem megoldás tárgyává tegyék.

A küldöttség lelkesen megéljenzte a miniszterelnök válaszát.

Válasz a beigrádi követségen. Belgrádból jelentik, báró **Cikann** Mórincz, Ausztria-Magyarország beigrádi követe lemondott állásáról. Mint diplomáciai körökben egész határozottan állítják, **Cikann** utódává a monarchia braziliai követét, gróf **Forgách**-ot fogják kinevezni. A szerb kormány már ki is jelentette, hogy gróf **Forgách** kinevezését szívesen fogadja.

Küldöttségek. Feketegyarmat és Simonyfalva községek küldöttsége tisztelgett ma délelőtt **Lázár** Zoárd orsz. képviselő vezetése mellett **Kossuth** Ferencz kereskedelemügyi miniszternél. Feketegyarmat községe hidépítéshez kért állami támogatást. Simonyfalva pedig postahivatal felállítását kérte. **Kossuth** Ferencz kereskedelemügyi miniszter szívesen fogadta a küldöttségeket és megígérte, hogy kéréseiket jóakarattal fogja tanulmányozni.

Ezután Nagyzerind község küldöttsége tisztelgett **Darányi** Ignác földművelésügyi miniszternél, ugyancsak **Lázár** Zoárd orsz. képviselő vezetése mellett a legelőfelosztás megakadályozása tárgyában. **Darányi** Ignác földművelésügyi miniszter megígérte, hogy tanulmányozni fogja az ottani viszonyokat és igazságosan fog eljárni.

Kolozs vármegye, Bánfiyhunyad, Mócs és Kolozs város küldöttsége tisztelgett ma délután a képviselőházban gróf **Andrássy** Gyula belügyminiszternél gróf **Bánffy** Miklós főispán vezetésével. A küldöttségben résztvettek **Gaal** Gyula és **Irsay** József képviselők, **Dózsa** Endre cs. és kir. kamarás, alispán és még számosan. A küldöttség a törvényhatósági közgyűlés megbízásából a bánfiyhunyadi és mócsi kórházak, valamint Kolozs városának új járási szolgabírói székhelylyé emelése érdekében járult a belügyminiszter elé, aki kijelentette, hogy kérésüket alapos tanulmány tárgyává fogja tenni és amennyiben módjában lesz, azokat teljesíti.

Az erdőörvény módosítása. Máramaros vármegye közgazgatási bizottsága felterjesztéssel fordult a földművelésügyi miniszterhez az erdőörvény büntető határozatainak módosítása végett s a felterjesztést pártolás végett megküldötte az Országos Erdészeti Egyesületnek is. A felterjesztés főleg az erdőörvénynek az erdei lopásokról és az erdei kártételekről intézkedő fejezetének hiányaira mutat rá. Így pl. a törvény 90—96. és 100—102. §§-ai megfosztják a bírót az erdei kihágás indító okának, az elkövetés körülményeinek, a kihágást elkövető egyén bűnössége fokának mérlegelésétől, mely tény egyenesen ellentétben áll a bírói mérlegelés jogával és kötelezettségével. Szükséges ezért a büntetés legkisebb és legmagasabb mértékének megállapítása. Szükségesnek tartja továbbá a bizottság a törvény büntető határozatainak oly irányú módosítását is, hogy erdei lopás esetén a visszaeső bűnösök az elkövetett cselekmény súlyával, a bűnösség fokával arányban büntetessenek meg. Ma a törvény erre alkalmat nem nyújt. Hiányos a törvény továbbá abban az irányban is, hogy erdei lopások esetén az orgazdára semmiféle büntetést nem állapít meg.

A horvátok féktelenkedése.

— Megkezdődik az obstrukció. —

Budapest, június 6.

Holnap a horvátok forma szerint megkezdik az obstrukciót a vasutas javaslatok ellen. Már a taktikában is megállapodtak és számot vetettek azzal is, hogy az üléseket a jövő héten már egy órával meghosszabbítják. Tekintettel arra, hogy negyven horvát képviselő van, akikhez a nemzetiségiek is csatlakoznak, mintegy hetven főből álló obstrukciós csapat áll a képviselőház többségével szemben, s így az általános vitát is hetekre tudják kinyújtani. Mindenesetre nagyon ajánlatos, hogy a horvátok ne igen éljenek vissza a magyarok türelmével, mert a folytonos horvát szónoklatok amugy is mélyen elszégyenítő hatással vannak azokra, akik a magyar állam-esszme harcosai, s nem lehetlen, hogy ez az obstrukció viharos jelenetekben fog elfuini.

Horvát körökből a készülő obstrukcióra vonatkozólag a következő információkat kapjuk: A képviselőház holnapi ülésében a vasutasokról szóló törvényjavaslatok feletti általános vitában a horvátok részéről Babics Ljuba, Surmin György és Grahovác Mirko fognak felszólalni. A horvát képviselők körében elterjedt nézet szerint az általános vita legalább is a jövő hét végéig fog eltartani. Szónokaik kijelölésénél számításba vették már azon körülményt is, hogy a jövő hét közepétől kezdve az ülések ideje egy órával fog meghosszabbítani. Az erre vonatkozó indítvány valószínűleg a képviselőház hétfői ülésében fog előterjesztetni.

A horvát képviselők egyébként szenvedélyes támadásokkal lehetlenné akarják tenni Josipovich Géza horvát miniszter állását. Őt okolják minden bajért. Polit Mihály mai beszéde csak bevezetése a miniszter ellen irányuló akciónak. A horvátok szemére vetik miniszterüknek, hogy bár jó eleve tudott a törvényjavaslatba felvett sérelmes intézkedésről, azt nem gátolta meg, sőt amikor a horvát kormánytagjai kérték a minisztert, hogy ezen rendelkezésnek a törvényjavaslatból leendő kihagyását szorgalmazza, a miniszter ezt nemcsak, hogy meg nem tette, hanem a magyar kormány tagjainál azt a vélelmet keltette, hogy a horvátok a szándékolt engedményekkel meg lesznek elégedve.

A horvát-szerb koalíció tagjai azt is szemére vetik a miniszternek, hogy szándékosan késlelteti a horvát ügyek intézését. Így a helységnevekről szóló törvényt, bár már szentesítést nyert és a horvát minisztériumhoz már le is érkezett, a miniszter azt még se küldötte le a horvát országos kormányának kihirdetés végett. Ilyen és ehhez hasonló okokból a horvát képviselők a magyar képviselőház színe előtt akarják Josipovich ellen a harcot felvenni, sőt amire még példa nem is volt, azon tervvel is foglalkoznak, hogy interpellációt intézzenek a horvát miniszterhez éppen az említett helységnevekről szóló törvény és a báni tábla helyettes elnökének kinevezése ügyében, mely utóbbi a horvát képviselők szerint szintén Josipovich késlekedése miatt nem történik meg. A horvát képviselők bizonyosra veszik, hogy Josipovich Géza már legközelebb megváltik állásától.

Budapest, június 6.

Beszámoló. Beck Lajos, a körmendi kerület orsz. képviselője beszámoló körutat tett kerületi tizenhét községben. Beszámolóiban hangsúlyozta, hogy a függetlenségi párt elveit ma is csorbítatlanul fentartja s jövő politikájában is programjának teljes megvalósítására fog törekedni. A beszámoló körút alkalmából Szomorócon nagyszabású ünnepély keretében melegen ünnepelték Kossuth Ferencet, aki a következő táviratot küldte az ünnepélyre: „Beck Lajos képviselő Szomoróc. Öszinte szeretettel üdvözlöm az Őrség tántoríthatatlan hűségese népét, Szomorócnak mai Kossuth-ünnepén. Kérek tolmácsold együttérzésemet elbarátainkkal. Kossuth.”

A vasut magyar marad.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, június 6.

Tegnap a képviselőház elhatározta, hogy a Házban elhangzó horvát beszédeket lefordítják magyar nyelvre és ezt a fordítást mellékelik a naplóhoz. Ma reggel megjelent a napló és nem volt hozzá mellékelve annak a horvát beszédnek a fordítása, melyet tegnap elmondott a Házban Vrbancics Ferencz. Ezt szóvá tették napirend előtt. Az elnök megmagyarázta, hogy technikai okok tették lehetlenné, hogy a melléklet már ma megjelenjen; de ami késik, nem mulik. Ekkor azt kívánták, hogy a beszédek horvát szövegét egyáltalában ne publikálják a naplóban; de hát ez most már lehetetlen, mert tegnap másképpen határozott a Ház. Ezután Nagy Emil megdicsérte a vasutas törvényeket. Különösen az tetszett neki, hogy ezek a törvények a sztrájkot tesszik lehetlenné. Polit Mihály a javaslatnak azzal a részével foglalkozott, mely Horvátországot is érinti. Idegeskedve hallgatták és ez az öreg urat kihozta a sodrából. Ha másért nem — mondotta — legalább öreg korára tekintsenek és hallgassák meg. Meghallgatták, de nem szívesen. Polit ugyanis arról beszélt, hogy Horvátország és Magyarország között államszövetség van. A törvény szövegét is fölolvasta, de abból épp annak az ellenkezője tűnt ki, mint a mit állított. Nagybbszabásu rendkívül érdekes és nagy figyelemmel hallgatott beszédét mondott Batthyány Tivadar. Öregjében-nagyjában jónak találta a javaslatokat. Sok hiányt pótolnak, sok jogos kívánságot elégitenek ki. Helyesli a két javaslat között való junktimot. Helyesli azt is, hogy az államhivatalnokok sztrájkját lehetlenné akarják tenni. A sztrájkjogot törvénybe kell iktatni, az egyesületi jogot is biztosítani kell, de az államhivatalnok nem sztrájkolhat. Batthyány beszédét nagy figyelemmel hallgatták és sűrűn helyeselték. Vázsonyi Vilmos a horvátok prepotens magaviseletét tette szóvá. Szembeszállott azzal a törekvéssel, hogy a horvátokat engedményekkel kell lecsillapítani. Semmiféle törvényből nem lehet azt magyarázni, hogy Horvátországban az államvasutak nyelve horvát legyen. Csodálatosnak találta a szónok, hogy a horvátok minduntalan közjogi vívmányokkal bibelődnek és nem törődnek azzal, hogy a horvát nép nyomorban sanyalódik. Kifejtette még, hogy a javaslatban előforduló igazi sérelmet nem vették észre a horvátok; a javaslat büntető czankeziókat tartalmaz, holott Horvátország igazságügye önálló. Vázsonyi érvelései nagy hatást keltettek. Holnap folytatják a tárgyalást. A főrendiház is tartott ma ülést; néhány folyóügyet intéztek el.

Részletes tudósításunk ez:

I.

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Justh Gyula.
Jegyzők: Ráth Endre és Egre Béla.

Az elnök: Az ülést megnyitja és felolvastatja a tegnapi ülés jegyzőkönyvét. (Hitelesítik.) Jelenti, hogy a június harmadiki névszerinti szavazás alkalmából a naplóba több hiba csuszott be s ehhez képest a szavazás eredményét is ki kell javítani. A helyes eredmény szerint nemmel szavaztak 74-en, igennel 53-an. További intézkedés végett a hibajavítást közlik a naplóbiráló-bizottsággal.

A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta a gazdasági cselédtörvényjavaslatot, valamint a római mezőgazdasági nemzetközi egyezmény beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot.

Horvát beszédek.

Az elnök: A házszabályokhoz Szász József kért szót. (Halljuk!)

Szász József: Tegnap elhatározta a képviselőház, hogy a horvát beszédek hiteles fordítását hozzáfűzi a naplóhoz. A mellékletet a mai naplóban hiába kereste; ugylátszik, itt mulasztás forog fenn s ezért kéri az elnököt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket. (Helyeslés.)

Az elnök: Kérem, mulasztás nem történt. A hiteles fordítás csak technikai okokból nem készült el. Ő különben már megtette a szükséges intézkedést.

Eber Antal: A házszabályokhoz szól és úgy találja, hogy az ebben az ügyben hozott tegnapi határozat nagy mértékben helytelen.

Az elnök: A Ház határozatait kritika tárgyává tenni nem szabad! (Zaj.)

Eber Antal: Nézete szerint revízió alá kellene venni a tegnapi határozatot, mert képtelen állapot az, hogy a naplóba olyan idegennyelvű beszédeket is feljegyezzenek, amelyeket senki ellenőrizni nem képes. (Helyeslés.)

Somogyi Aladár: A naplóbiráló-bizottság:

Eber Antal: De hisz abban senki sem ért horvátul! (Derűtség.) Utal az osztrák parlamentre, ott is van joguk a cseheknek csehül beszélni, de a naplóba csak németnyelvű beszéd kerül! (Felkiáltások: Igaz! Ugy van!)

Az elnök: Ez ügyben már csak a jövő ülés-
szakban lehet újból határozni. A ma hiányzó naplómellékletet legközelebb holnap megkapják a képviselők. Következik napirend szerint a vasutas javaslatok tárgyalása.

A vasutas javaslatok.

Nagy Emil: A vasutas fizetésrendezés azt célozza, hogy a kormány találjon a nemzetben egy osztályt, akire minden alkalommal számíthat s aki nehéz körülmények között is hazaszeretettel áll a kormány háta mögött. Ez a javaslat megteremtí az a határkövet, mely a vasutak történetében jelentős momentumot fog képezni. Mint az állam fontos üzemének, a vasutnak olyan autonómiát fog biztosítani, hogy maguk ítélkezhetnek, bíraskodhatnak saját ügyeikben, melyeket ők ismernek legjobban. A kiváló fizetésrendezés jól dotált hivatalnokká, számottevő férfivá teszi a vasutast. De a vasutak környékéről a sztrájknak még árnyékát is el kell üzni. Meg kell adni az egyeseknek azt, amit emberi jogaik alapján megkövetelhetnek, de az izgatók terrorizmusát nemzeti szempontból túrni nem szabad. A vasutas-sztrájk a haza erejét emésztí fel s csak az egyesek lelketlen politikai hatalomvágyának következménye. (Helyeslés.) Minthogy ez a javaslat felöleli az emberi méltóságot s neki biztos megélhetést és jólétet biztosít, minthogy a kormány mindent megtett, amit a vasutasok érdekében az ország finansziális helyzete szerint megtehetett s minthogy végre a javaslat kielégíti nemcsak a közvéleményt, hanem a vasutasokat is, a két javaslatot a függetlenségi párt nevében örömmel elfogadja. (Élénk helyeslés és taps.)

Az öreg ember.

Polit Mihály: Tisztelt Ház!

Zakariás János: Vízet az öregnek! (Derűtség.)

Polit Mihály: Ez parlamenti illetlenség! Több műveliséget tanulhatott volna! (Helyeslés. Ugy van.) Beszél az 1868. magyar-horvát kiegyezés történetéről s eseteli a horvát követeknek működését.

Az elnök: Figyelmezteti, hogy a tárgynál maradjon.

Polit Mihály: Kéri a Ház engedélyét, hogy tovább beszélhessen ennek a kornak történetéről. (A Ház az engedélyt megadja.) A magyarság Horvátországot országnak ismeri el, de kétségbevonják államiségét.

Felkiáltások: Horvátország nem állam.

Polit Mihály: Amint a képviselőház ebben a horvátokkal bánik, az olaj a tüzre. (Nagy zaj.)

Gróf Batthyány Tivadar: Amit a képviselőház most tesz, az olaj a tüzre. (Helyeslés.)

Polit Mihály: A javaslat kimondja, hogy még a horvát kerületekben is csak az lehet vasutas, aki tudja a magyar nyelvet.

Molnár Jenő: Magyar pénzen épültek az államvasutak! (Zaj.)

Felkiáltások (horvát nyelven): Imi platyamo. (Zaj.)

Szupile Ferencz: A mi pénzünkön is!

Polit Mihály: A törvény szerint Magyarország és Horvátország államszövetséget képez.

Nagy Dezső: Államközösséget. Nagy különbség!

Polit Mihály: Felolvassa az 1868:XXX. törvényezikket, melyből állítása ellenére bebizonyul az államközösség. (Derűtség.) Bocsnatot kérek, öreg ember vagyok.

Felkiáltások: Nem baj! De legalább ne mondjon valótlanosságokat.

Polit Mihály: A maga és elvtársai nevében kijelenti, hogy a javaslatot nem fogadja el. (Taps a horvátok oldalán.)

Az elnök: Ha jól hallottam, Polit azt mondta,

hogya ha ez a javaslat törvényerőre emelkednék is, Horvátország nem fogja azt respektálni. (Zaj.)

Polit Mihály: Nem mondtam azt.

Dobrovics Milán: Nem mondtotta, csak szeretete volna. (Tetszés.)

Az elnök: Ha nem mondtotta, közbeszólásom is tárgyaltan, de a képviselő ur oly lassan és kuszáltnan beszélt, hogy lehetetlen volt figyelemmel kíséreni. Az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után

Az elnök az ülést újból megnyitja.

Batthyány Tivadar beszéde.

Gróf Batthyány Tivadar: Tekintettel azon pozícióra, melyet a vasutasok mozgalmában évek során át szerencsém volt elfoglalni, és tekintettel azon kiváló szeretetre, melyet én kötelességemnek tartottam a magyar állam polgárainak azon csoportja iránt, amely a vasutas társadalomban egysül s amely mindenkor — a legkritikusabb időkben is — az alkotmányosság, az igaz hazafiasság álláspontján állott és azon megmaradt akkor is, amidőn Magyarországon oly kormányzat uralkodott, amely, akik hazafiaknak vallották magukat, üldözte, elnyomta, mondom, tekintettel arra, egyáltalában nem volt szándékom azon közjogi vitában résztvenni, amely a horvát nyelvkérdés körül felmerült.

Ha mégis beszédem tulajdonképeni tárgya előtt egész röviden néhány megjegyzést teszek erre a kérdésre is, kötelességemmel teszi ezt Polit Mihály képviselő urnak az imént elhangzott beszéde (Halljuk! Halljuk!), amelyvel kapcsolatosan kérem az igen t. Házat és az igen t. elnök urat, méltóztatásuk megengedni, hogy ne csak a tárgyhöz szóljak, hanem egy egész rövid, személyes megjegyzést is tehessenek. (Halljuk! Halljuk!)

Az elnök: Kérem a t. Házat: méltóztatik ez az engedélyt megadni? (Igen!) A Ház az engedélyt megadja.

Gróf Batthyány Tivadar: Személyes kérdés címén nem fogok a t. Ház türelmével visszaélni; nem fogom a t. Ház engedélyét oly tág értelemben venni, amint azt előttem szólott t. képviselőtársam tette. Kötelességem azonban személyes kérdésben is felszólalni, mert Polit Mihály képviselő ur igen zokon vette, hogy én — megvallom és bocsánatot kérek, ha hibáztam, — kissé izgalomba jöttem akkor, amidőn a képviselő ur itt elejétől végig, egész beszédén át egyebet sem tett, mint régi sebeknek felfakasztásával. (Ugy van! Ugy van!) arra törekedett, hogy azt a vizslyát, amely közöttünk és horvát testvéreink között fennáll, a legvégsőkig kiélesítse. (Ugy van! Ugy van!) Én akkor közbeszóltam és utaltam közbeszólásomban arra, hogy azokat az állapotokat, amelyekre Polit Mihály hivatkozott, éppen a mai nemzeti kormány, a mai koalíciós kormány szüntette meg Horvátországban. (Ugy van! Ugy van!) Akkor az igen t. képviselő ur rám támadt, hogy miért zavarom őt közbeszólással. Engedelmet kérek, ha Polit Mihály ur e tekintetben kifogást tehet, hát bárkinek ebben a Házban teljes joga van, hogy engem ezért, ha nem is rendreutasítson, de aposztrofáljon, csak egynek nem, és ez Polit Mihály képviselő ur. (Ugy van! Ugy van! Ugy van!)

Hivatkozom arra, hogy néhány héttel ezelőtt, mikor itt a bosnyák muzulmánok egyházi autonómiaja ügyében interpelláltam, egész interpellációm alatt nem voltam képes egy mondatot előadni anélkül, hogy a képviselő ur engem folytonos közbeszólásaival ne zavart volna. Quod uni iustum, alteri aequum. Ha a t. képviselő urat bántja az, ha az ember egyszer közbeszól, akkor járjon elő maga jó példával és ne zavarjon itt e Házban mást elejétől végig. (Helyeslés balfelől.)

Ami pedig magát a horvát kérdésről illeti, egyszerűen arra szoritkozom, hogy két kérdést intézek horvát-szlavonországi képviselőtársaimhoz. (Halljuk! Halljuk!) Polit Mihály képviselő ur egész beszédének tenorja, amint az előbb említettem, arra irányult, hogy az újabb és régibb történelemből vett idézetekkel föltakaszsa mindazokat a sebeket és fölelevenítse mindazokat a kérdéseket, amelyek valaha közöttünk, magyarok és horvátok között viszályra, félreértésre és ellentétekre adtak okot. (Igaz! Ugy van!) Ez volt egész beszédjének tenorja elejétől végig. A tendencia, t. uraim, egészen világos, azt nem lehet tagadnia. Ennek csak egy tendenciája lehetett: azt az alkalmat, amidőn közöttünk egy kérdésben differencia merült fel, fölhasználni arra, hogy az éket mind erősebben és erősebben verje be közénk. (Igaz! Ugy van!) Ezt tagadni nem lehet. Mert a tény, Polit Mihály ur beszédje az én állításaim mellett szól. (Igaz! Ugy van!)

Én nagyon kérem horvát-szlavonországi t. képviselőtársaimat, ne hagyják magukat izgatni az ilyen beszédekkel, ne hagyják magukat akkor, midőn a multaknak bűneit, hibáit, tévedéseit és ellentéteit itt felsorolják, belesodorni a multak taglálásába és felelevenítésébe. (Helyeslés.) ez nem érdeke Magyarországnak, de még kevésbé érdeke Horvát-Szlavonországnak. (Helyeslés.)

Mi, amidőn többségre jutottunk és amidőn a

mi sorainkból alakult meg a kormány, odanyújtottuk horvát-szlavonországi testvéreinknek a béke-jobbot.

Egy hang (a baloldalon): Elég gyöngeség volt! **Gróf Batthyány Tivadar:** És amidőn ezt tettük, t. uraim, hoztunk is és adtunk is t. horvát-szlavonországi testvéreinknek.

A mult bűnei.

Utalok egész röviden, amire Polit Mihály t. képviselő ur is reá mutatott, a Khuen-Héderváry-féle husz éves rendszerre, amelyet ostromoztak önök ott és amelyet ostromoztunk mi itt. Amidőn kormányra jutottunk, igenis véget vetettünk ennek a rendszernek az egész vonalon. Amióta mi vagyunk többségben és amióta a mi sorainkból alakult kormány intézi a magyar szent korona birodalmának állami ügyeit, azóta Horvátországban megszűnt a sajtó elleni izgatás és a sajtószabadság lépett életbe. Megszűntek a terrorisztikus választások, a zsandárokkal való kinevezési rendszer a választásoknál és a szabad választás lépett helyébe Horvát-Szlavonországban. (Igaz! Ugy van!) Amióta mi vagyunk kormányon és Magyarországnak megvan a maga nemzeti kormánya, azóta Horvátországban is oly férfiak ülnek a kormányzat élén, akik az önök sorainkból kerültek ki és akik a horvát nemzetet képviselik abban a kormányban. Megkapták a bírói függetlenséget és a módot arra, hogy a választási reformnak széles alapon való kiterjesztése mellett a népjogokat a legszélesebb mértékig kiterjesztessék. (Igaz! Ugy van!)

Ezek tények, t. barátaim, amelyeket letagadni nem lehet. Olyan tények, melyek a mai kormányzatnak szellemét, irányzatát és önök iránti szeretetét demonstrálják.

Tehát akkor, midőn egy konkrét kérdésben közöttünk eltérő felfogás van, ne a multat sebit fakaszszuk fel, hanem igyekezzünk azt a barátságot, amelyet iniciáltunk másfél vagy két évvel ezelőtt, tovább fentartani, igyekezzünk az eltérést közöttünk lokalizálni arra az egy kérdésre, amelyben véleményeltérés van közöttünk és ez a vasutasok nyelvi kérdése, melyre névze hivatkozom most már arra, amit Polit Mihály t. képviselőtársam mondott, — és ez az egyetlen, amit aláírok Polit Mihály t. képviselőtársam beszédéből, — hogy a vasutasok nyelvi kérdése nem olyan fontos, nem érdemi meg, hogy közöttünk konfliktust idézzen elő.

Én tehát nagyon kérem horvát-szlavon testvéreinket, hogy ne ebben az irányban haladjanak, hanem abban az irányban, amely megértéshez vezet. Ha ebben haladunk, akkor előbb-utóbb ebben a kérdésben is meg fogjuk érteni egymást. (Élénk helyeslés és taps.)

A vasutasok helyzete.

T. képviselőház! Ezek után méltóztatásuk megengedni, hogy áttérjek felszólalásomnak tulajdonképeni tárgyára, kezdve az államvasuti alkalmazottak fizetéséről szóló törvényjavaslatnak taglalásán, azután pedig lehető rövidséggel a szolgálati pragmatika egy-két pontjával kapcsolatos kérdéseket legyen szabad előterjesztem. Itt ismét tekintettel arra, hogy a magyar nemzeti kormány, melynek tulajdonképen látható ellenfele a nép között tekintve a nemzetközi szociáldemokrata párttól, nincs, hogy e kormányval szemben egy sajtószervezet áll, amely minden téren, mindenben a gyanúsításnak, a rágalomnak, az elferdítésnek fegyverével dolgozik ellenünk, erre való tekintettel legyen szabad lehető röviden konstatálnom, hogy akkor, amidőn ezen törvényjavaslatot a t. képviselőház elé terjesztette Kossuth Ferencz kereskedelemügyi miniszter ur, (Eljenzés a baloldalon.) ismét csak azt tettük amit egy becsületes kormány megtesz, amit azonban a mi elleneink igyekeznek velünk szemben tagadásba venni, hogy igenis azt, amit az ellenzéki padokon ígértünk, azt, amidőn kormányra jutottunk, programunk keretében lépésről-lépésre, amint annak ideje elérkezik, tényleg meg is valósítjuk. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

T. képviselőház! 1884-ig az államvasuti alkalmazottak körében folytonos nagy és eléggé indokolt elégtelenség volt illetményeiknek, mondhatom kritikán aluli volta miatt. 1884-ben báró Kemény Gábor, akkori közmunka- és közlekedésügyi miniszter rendeleti uton életbeléptetett egy új szolgálati szabályzatot, amelyben egyfelől bizonyos fokig megvalósulást nyert az automatikus előléptetés rendszere, másfelől pedig megjavították az akkori viszonyokhoz mérten az államvasuti alkalmazottak illetményei. Két évre rá, 1886-ban Baross Gábor, aki az ő nagy zsenialitásával a nagy eszmék megvalósítása mellett a kisebb kérdéseket nem igen szokta tekintetbe venni, egy tollvonással (Halljuk! Halljuk!) megsemmisítette báró Kemény Gábornak humanus rendeletét, visszaállította az államvasuti alkalmazottaknak régi illetményeit s ez által ezen a szegény embereken roppant sérelmet ejtett. Attól a perctől fogva mindenkik, aki a vasutasok fizetésének ügyével foglalkozott, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vasutasok illetményeit nem rendeleti uton, hanem törvényileg kell szabályozni.

1904-ben megindult a nagy vasutas mozgalom, amely miatt sokan gáncsolták a vasutasokat, amelyért pedig elsősorban az akkori kormánynak, azon kormány fejének: Tisza István grófnak és kereskedelmi miniszterének: Hieronymi Károlynak eljárását és képzelhető legszűkebb körű látókörét kell gáncsolnunk. (Igaz! Ugy van!)

Akkor, t. uraim, azoknak az embereknek egy nap ígérték valamit, másnap elferdítették az ígéretet, aztán ismét ígérték szóval és írásban, magyarárn mondva tehát: bolondították a vasutasokat s amidőn a paroxizmus legmagasabb fokáig eljutottak, akkor nagybölcsen előállították és azt mondták, hogy mi, az akkori ellenzék, uszítjuk a vasuti alkalmazottakat. S mit tettünk? Beszédében és sajtónyilatkozatokban figyelmeztettük a kormányt arra, hogy bis dat, qui cito dat, hogy hamar adjon és annyit adjon, amennyit a jog és méltányosság igényei szerint adnia kell, mert ha ezt nem teszi, ha nem ad ennyit: az meg fogja magát boszulni a szolgálatban és meg fogja magát boszulni az állam pénzügyei szempontjából. (Igaz! Ugy van!)

Akkor, t. Ház, azt is szemünkre vetették, hogy mi Hübele Balázs módjára ígértünk a vasutasoknak rengeteg nagy összeget, amelyeket pedig sohasem fogunk nekik megadni tudni. A tény az, hogy például az én zsebemben — már a mozgalom legelején — volt egy számítás, amely az államvasuti alkalmazottak petiumának pénzben összegét mutatta ki. Ezen számítás, amelyet maguk az alkalmazottak állítottak össze, kimutatta, hogy akkor 11 millió, hat- vagy nyolczszázezer koronával teljesen ki lehetett volna elégíteni a vasutasok óhajait, elejét lehetett volna venni azon szerencsétlen munkabeszüntetésnek és annak a nagy elégedetlenségnek, amely röviden bekövetkezett és azóta napról-napra fokozódott.

Az akkori kormány nem fogadta meg tanácsunkat. Izgatással és nem tudom én mivel vádolt bennünket és beadott egy törvényjavaslatot, amelyben mindössze hat milliót adott a vasutasoknak. És mi az eredmény? Az eredmény most az, hogy ma, három év után, a megélhetési viszonyok annyira megdrágultak, az igények az egész vonalon annyira megszaporoztak, hogy a hat millióhoz még legalább is 14 és fél, vagy 15 millió kell arra, hogy megtegyük a legszükségesebbet, hogy egy modern, tisztességes fizetésrendezést léptethessünk életbe a magyar államvasutaknál.

Ezeket konstatálni kívánom két okból. (Halljuk! Halljuk!) Először annak igazolásául, hogy amit mi akkor hirdettünk, az volt az igazság, a helyes politikai és szociális előrelátás és hogy amit az akkori kormány tett, az egyszerűen a hatalmi gögtyől elvakult tehetetlenség műve volt. (Igaz! Ugy van!)

Es másodszor konstatálni kívánom ezt azért is, t. Ház, hogy ime, ország-világ színe előtt itt ezen képviselőházban dokumentáljuk azt, hogy amit mi az akkori ellenzék padoktól az államvasutak alkalmazottainak ígértünk, azt nemcsak teljesen bevaltottuk, de ígértünk teljesítéséhez hozzáadtuk még azt a pluszt is, amit a mai kor igényei kívánnak meg. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés!)

A fizetésrendezés.

Ami, t. képviselőház, magát a fizetésrendezési törvényjavaslatot illeti, egész őszintén kijelentem itt is, amint kijelentettem más helyeken is, hogy az általánosságban, a maga egészében teljesen megfelel az igényeknek. Amidőn azonban ezt kijelentem, egyáltalán könnytelen vagyok a t. Ház szives jóindulatát és nagybecsű figyelmét kérni arra is, hogy először iktatva törvénybe a vasutasok fizetését és illetményeit, gondolkodjunk meg azt, hogy ezen illetmények törvényhozási uton hozatván, egykönnyen nem módosíthatók és egy könnyen nem lesznek megváltoztathatók. (Igaz! Ugy van!) A legnagyobb figyelemmel kell tehát nemcsak az általános rendelkezéseket, hanem a végösszeget tekintenünk, hanem figyelemmel kell lennünk arra is, hogy az egyes kategóriák, az egyes csoportok jogos igényei arányban álljanak egymással, egyszóval, ügyelünk kell arra, hogy egy teljes, perfekt törvényt alkossunk. (Igaz! Ugy van! Helyeslés.) Ezen szempontból bátor leszek a javaslat részletes tárgyalása alkalmával néhány módosításra az igen t. miniszter urnak és a t. Háznak szives jóindulatát kikérni.

Most az általános vita folyamán csak egy-néhány megjegyzést akarok tenni. (Halljuk! Halljuk!)

Ennek a törvényjavaslatnak legfőbb előnye, hogy úgy mondjam, kiválósága az, hogy meghonosítja a fizetési rendszerek közül azt, amely minden rendes évi fizetéssel és lakbérrel bíró alkalmazottnak ideálja, vagyis az automatikus előléptetés rendszerét. Ezen rendszer szerint az illető, amidőn belép a szolgálatba, tudja, hogy a törvény erejénél fogva minő időközben, minő fizetésekkel meddig mehet el, aki ebbe a szolgálatba ezental belép, az tiszta képét látja a maga jövőjének; ez az ideálja az előléptetési fizetésrendezésnek, amiért az igen t. kereskedelmi miniszter ural szemben a legna-

gyobb hálámot kell, hogy kifejezzem. (Élénk felkiáltások: Eljen Kossuth!)

Ha méltóztatik ezt a törvényjavaslatot részleteiben és egész konstrukciójában megfigyelni, azt méltóztatnak látni, hogy a hivatalnoki karra nézve a javaslat nagyjában és egészében igen jól oldja meg a kérdést. Itt csak egy momentumra vagyok bátor a t. Ház figyelmét felhívni és ez az, hogy nézetem szerint az egyetemi képzettséggel bíró alkalmazottaknak azon kérése, hogy egy fizetési csoporttal magasabban mehessenek elő automatizáció, indokolt és ezért, amennyiben a részletes tárgyalás során tudtommal ilyen indítvány elő fog terjeszteni, azt én a magam részéről a legmelegebben támogatni fogom. (Helyeslés.)

Az u. n. B) tabellára nézve pedig vagyok bátor konstatálni először, hogy a javaslat teljesen megszünteti az altiszti és szolgai minősítést. Ez talán a leghelyesebb is, annál is inkább, mert igazán ideje, hogy Magyarországon a cím- és rangkorságnak egyszer a törvényhozás is utját állja. (Élénk helyeslés.)

Ami már most a B) tabellában foglaltakat általánosságban illeti, megvallom, nekem az eredeti javaslatl szemben igen nagy aggályom volt. Az eredeti javaslat ugyanis azt mondotta, hogy mindenütt a második fizetési csoportban végigmehetnek az alkalmazottak automatizáció, az első, a magasabb fizetési csoportban azonban a képzettség szerint, magyarul mondva, a protekció szerint mentek volna. E tekintetben a javaslat a pénzügyi bizottságban módosításon ment keresztül, amelyek igen helyesek és amely előírja, hogy ezentúl az alsóbb fizetési csoportból a felsőbbbe a mostani rangsorban menjenek, később pedig a szakvizsga letételének sorrendjében úgy, hogy mindenki, aki fejelemleg valamiképpen nincs hátráltatva az előléptetésben, a felsőbb fizetési csoportba bemehessen. (Helyeslés.)

Elmélet és gyakorlat.

Itt azonban egy kérésem van az igen tisztelt kereskedelemügyi miniszter urhoz. (Halljuk! Halljuk!)

Ez a rendelkezés elméletileg igen szép, a gyakorlatban azonban csak akkor fog bevalni, ha az első és második csoportokba való besorozást és megosztást megfelelő módon előkészítjük és biztosítjuk azáltal, hogy az első csoportokban a státust megállapítjuk. Vagyis mondjuk pl. a kalauzoknál állapítsa meg nem ez a törvény, de a költségvetési törvény állapítsa meg évről-évre, hogy pl. hány kalauz kerüljön a felsőbb fizetési csoportba és mennyi az alsóbb csoportba. Itt azután a kérésem az, hogy lehetőleg arányosan kerüljenek a felsőbb csoportokba is állások, mert csak így juthatnak az alsók a felsőbb csoportokba. Itt sürgős az intézkedés azért, mert a fizetésrendezéssel a régebbi alkalmazottak tagadhatatlanul aránylag kevésbé vannak előnyben, mint az újabb, a fiatalabb generáció. Méltóztatnak látni, hogy pl. egy nagy testület, a kalauzok testülete 2000 koronáig jut el ma is eddig a korpotlékkal szintén 2000 koronáig juthatott el. Hogy tehát ezeknek a fizetésrendezésből érdemleges előnyük legyen addig, míg szolgálnak, feltétlenül meg kell adni a módot, hogy nagyobb számban kerüljenek fel a felsőbb fizetési csoportba.

A fizetésrendezési törvénynek egy másik, igen fontos része a lakbérkérdés. Itt ismét konstatálhatom, hogy az igen t. miniszter ur nagy jóakarattal és humánus érzéssel járt el, midőn a lakbérkérdés az egész vonalon felemelte, amidőn a pénzügyi bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a II. fizetési osztályba ne csak az üzletvezetési szék-helyek, hanem a többi nagyobb vidéki városok is bekerüljenek.

Bizonny Akos: Rosszul van értesülve. (Zaj.)

Gróf Batthyány Tivadar: A lakbérkérdésnél szerintem egy határozottan helytelen rendelkezés van, s ez a kezelőnk lakbérére vonatkozik. A kezelőnk eddigi hivatalnoki lakbért kaptak, míg az új rendszer folytán ők az egyedüliek, kiknek a lakbéré tetemesen lesz állítatnak az az alapgondolata, hogy mindenki annyit, vagy többet kapjon, mint ma, de senki kevesebbet ne kapjon, ennél fogva nagyon méltányosnak tartom, hogy a kezelőnk vagy tartásuk meg mai lakbérüket, (Helyeslés balról.) vagy — amit indokoltabbnak tartanék — emeltessek fel lakbérük a legutolsó hivatalnoki lakbér összegére, amint hogy eddig is a hivatalnokokéval egyenlő lakbért élveztek. (Helyeslés balfelől.)

Nem akarok mélyebben a részletekbe bocsátkozni; csupán konstatálni kívánom, hogy ezen törvényjavaslatnak még egy igen fontos pontja van, amely szerintem föltétlenül módosítandó (Halljuk! Halljuk!) és ez az életbeléptetés idejére vonatkozik. A részletes tárgyalás során leszek bátor megismételni a pénzügyi bizottságban tett indítványomat, amely oda konkludál, hogy lehetőleg január 1-től kezdve léptetessék visszaható erővel életbe ez a törvény. (Helyeslés a baloldalon.) A múlt ősszel igen izgatott hangulat uralkodott a vasuta-

sok körében. Ha szükséges lesz, el fogom mondani itt a Házban is, hogy ki okozta azt az izgalmat. (Halljuk!) Akkor egy félhivatalos kormány-nyilatkozat jelent meg, amely úgy hangzott, hogy a vasutasok fizetésrendezése a tél folyamán meg fog valósítani.

Ezek után azt hiszem, hogy egészen helyes és jogos az a kérésem, hogy a télbe visszanyúlólag léptetessék hatályba ez a törvényjavaslat. (Helyeslés balfelől.)

A páriák.

Ezzel kapcsolatosan, t. képviselőház, kénytelen vagyok felszólalni azoknak az alkalmazottaknak a fizetési és illetményei tekintetében, akik itt szóba nem jönnek. Azaz szóba jönnek, ugyan az indokolásban, akiknek azonban ezen fizetésrendezésből hasznuk és előnyük nincsen. (Halljuk!) És itt utalok egészen röviden a magyar állam és a magyar társadalom páriáinak az ügyére, érve ezalatt a napidijások nagy csoportjának igazán szerencsétlen tagjait. Hát engedelmét kérek t. Ház, azok a napidijások, akik intelligens, tanult emberek, megérdemlik, hogy végre-valahára az állam és a törvényhozás az ő ügyükkel is foglalkozzék. (Helyeslés.) És itt méltóztatnak disztingválni. Kétféle napidijás van. Az egyik csak átmenetileg az, kezdő napidijások s befejezvént tanulmányaikat, egynéhány év múlva végleges állásba évi fizetéses állásba jutnak bele. Ezeknél megvallom, abszolúte nem kifogásolom, ha az átmeneti idő alatt napidijuk nem emeltetik nagyobb mérvben. De már azok a szerencsétlen emberek, akiknek feleségük, vagy családjuk van, — mert tudvalevő dolog, hogy a legszegényebb embernek van a legtöbb gyermeke — (Ugy van!) a nagy szegénységben levő emberek igazán oly helyzetben vannak, amelyet soká fenntartani embertelenség lenne. (Helyeslés.)

Akceptáljuk itt azt a jót, amit Ausztria csinált és recipiáljuk — mutatis mutandis — azt a törvényt, amelyet Ausztriában néhány évvel ezelőtt a napidijások érdekében meghoztak. És alkalmazzuk azt az állami és az államvasuti napidijásokra.

Lázár Pál: Mennyibe kerülne ez körülbelül.

Gróf Batthyány Tivadar: Nagyon köszönöm képviselőtársamnak ezt a közbeszólását és megmondom, hogy körülbelül egynéhány millióval az egész országhoz, az egész vonalon meglehetne ezt a kérdést oldani. De ebből az egynéhány millióból tetemes megtakarítást is lehetne eszközölni, ha egyúttal az egész vonalon megszűnnék az a rettenetes centralizáció.

Különbösen én egészen őszintén megvallom, hogy akkor, amikor az állam pénzügyeiről van szó, mindig figyelemmel vagyok az állam pénzügyi érdekeire; de figyelemmel vagyok egy más körülményre is, arra t. i., hogy két évvel ezelőtt belédobták felülről a szociális reformok gondolatát a legszegényebb emberek közé, azt a gondolatot, hogy a magyar államtól a falat kenyérhez még egy második falat kenyeret követeljenek. Azok, akik belédobták ezen gondolatot a nép milliói közé, ám számoljanak azzal is, hogy először az éhes gyomrokat és csak azután fogjuk a katonákat kielégíteni. (Élénk helyeslés és taps.)

Vlad Aurél: Leszögezzük!

Gróf Batthyány Tivadar: Tessék leszögezni. Amit én nyilvánosan mondok és írok, azt leszögezheti Vlad Aurél t. képviselőtársam mindig, de figyelemzetem, hogy én is le fogom szögezni azokat a beszédeket, amelyeket innen mondott akkor, amikor még egymagában volt; mennyire jámborabbak voltak azok, mint amelyeket ma mond, amikor már 25-30-an vannak. (Ugy van! balról.)

Hódy Gyula: Mihályi elrontotta őt! (Folytonos zaj. Elnök csenget.)

A mellék-illetmények.

Gróf Batthyány Tivadar: Az igen t. miniszter ur törvényjavaslatának indokolásában felsorolja azokat a különböző mellék-illetményeket, amelyekről igen helyesen, mint változó illetményeket nem a törvényjavaslatban, hanem a törvény alapján kiadandó szolgálati rendtartásokban és utasításokban fog szabályozni. Ezekre nézve nekem nem lehet szándékom itt a részletekbe belemenni. Csupán csak egyetlen egy momentumra terjeszkedem ki s egy kérést csatolok hozzá. (Halljuk! Halljuk!)

Mindezeket a különböző mellékilletményeket és kedvezményeket akkor, amidőn a vasutasok ügyében anketát tartott a miniszter ur, ott előhoztuk és a kérdéseknek egész sorozatára megállapodtunk, megegyezésre jutottunk. Ezek, hogy úgy mondjam, nem láthatnak itt a törvényben napvilágot, ami igen helyesen van így. Hanem nagyon kérem a miniszter urat, méltóztatassék alkalmazottait odautasítani, hogy mindezek a kilátásba helyezett engedmények a rendelkezésekbe tényleg fel is vétessenek.

Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter: Igen, meglesz.

Gróf Batthyány Tivadar: Én a miniszter ur nyilatkozataiban mindig megbízom, mert meggyőződtem róla, hogy ő mindig kevesebbet ígér, mint

amennyit megvalósít s így, ha nekem a miniszter ur azt mondja, hogy meglesz, teljesen nyugodt vagyok, hogy így is fog történni. (Helyeslés.)

Végül az illetmények kérdése tekintetében kénytelen vagyok még egy ügyet előhozni s ez vonatkozik a munkásokra. (Halljuk! Halljuk!) Itt első sorban is bátor vagyok a t. Ház figyelmét felhívni egy memorandumra, illetőleg egy kérvényre, amelyet a t. Házhoz intézett a vasuti munkásoknak gyűlése, aláírva Dvorcsák Antal és Schubert Zsigmond urak által. Ami ennek a kérvénynek a tendenciája, vagyis, hogy az egész vonalon a munkásságnak illetményei is rendeztessenek, lehetőleg emeltessenek; azzal én teljesen egyetértek, ehhez én teljes mértékben csatlakozom. Egyúttal azonban vagyok bátor a nemzetközi szociáldemokratákhoz két kérést intézni. (Halljuk! Halljuk!) Ha nekik olyan igen nagyon szívükön fekszik, — amint állítják, — hogy a szegény munkásoknak megélhetését megkönnyítsék, én azt a tiszteletteljes kérést intézem hozzájuk, hogy ne drágítsák meg a lakásokat, ne drágítsák meg az élelmiszereket, ne drágítsák meg a ruházatot, a folytonos, igen gyakran indokolatlan béremelési harcokkal.

Zakariás János: És a szakszervezeti díjakkal!

Gróf Batthyány Tivadar: Eppen ez a második kérésem, amit hozzájuk intézek. A vasutasmunkásoknak megvan a maguk törvényes képviselője a vasuti munkások szövetségében és a Magyar szent korona szövetségében. Két olyan szervezet áll fenn tehát, amelyek közül akár az egyikbe, akár a másikba beléphetnek, amely szervezet az ő érdekeiket képviselni hivatva van és hogy azt ez a hazafias szervezet elég jól képviselte, azt hiszem, azt ez a törvényjavaslat mutatja.

Tehát két szervezetük van; ezek igen olcsón képviselik az ő érdekeiket; az a szervezet, amelynek én vagyok az elnöke, évi nyolcz korona tagdíjért, a munkások szervezete pedig évi tíz korona tagdíjért.

Én azt hiszem, hogy ha segíteni akarnak a szociáldemokraták a munkásokon, méltóztatassék kegyesen elengedni azokat a rettenetes nagy pártadókat, méltóztatassék azokat nem forszírozni, mert tudvalevő dolog, hogy ezek a Népszava-szaklap, szakszervezeti adók sokszorososan felülmúlják azokat az adókat, amelyeket egy kisebb gazda vagy egy kisebb iparos fizet. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Én tehát az egyenlő jog alapján kérem a t. miniszter urat, mint munkaadót, adjon jobb bért, de kérem azokat is, akik adókat vetnek ki ezen szervezetekre, hogy ezeket ne töltszák és azokat, amelyekre igazán nincs szükségük, az érdekeltek érdekében ne erőltessék.

Hibák, melyek kijavíthatók.

Attérek most már a pragmatika javaslatnak egy-két más kérdésére. Amennyire komoly és mélyreható kifogásaim voltak az eredeti szöveg ellen, épp oly örömmel konstátálom, hogy az, a két bizottság módosításaival és a miniszter urnak legnagyobb előzetkenységet tanúsító hozzájárulásával, oly formát öltött, amelyért, azt hiszem, mindenkinek elismerést kell nyilvánítani. (Élénk helyeslés.) És én szokásom szerint nem is kerülgetem a forró kását, hanem egyenesen neki megyek a sztrájk kérdésének. (Halljuk! Halljuk!) Az állam alkalmazottainak sohasem adom meg a sztrájk jogát, de megkövetelem az állam alkalmazottaitól, akik az alkotmányra esküt tettek, hogy alkotmányellenes kormánynyal szemben a munkát szüntessék meg. (Helyeslés.) Eszerint tehát jogot nem ad, de köteleseget szab az eskü szentsége az állam alkalmazottaira, hogy alkotmányellenes időkben szüntessék a munkát. Ami a magánvállalatok üzemi alkalmazottait illeti: ellentétben az itt elhangzott közbeszólással, igenis a sztrájkjognak nemcsak hive vagyok, hanem a sztrájkjogot törvénybe is kívánom iktatni.

Kiveendők itt azon üzemek, amelyek a köznek olyan fontos érdekeit szolgálják, hogy ott ezen jognak megóvása egy sokkal nagyobb országos joggal, a milliók érdekeinek jogával állván szemben, a két rossz közül a kisebbet kell választani. A közlekedési vállalatoknál, a világi és vízvezetési vállalatoknál, továbbá az aratási munkák tekintetében, tehát olyan intézményeknél és olyan munkáknál, amelyeknek hirtelen megszüntetése egész felfordulást idézne elő és óriási csapásnak okozója lenne: bármilyen radikális vagyok is felfogásomban, még sem tudok annyira elmenni, hogy a sztrájkot megengedhetőnek tartsam.

A sztrájkparagrafust ellenszenv nélkül nagy veszélynek tartom, ezért kérem, hogy egyre igenis a sztrájkparagrafust méltóztatassék fenntartani, de ezzel szemben a gyűlekezési jogot s az egyesülési jogot az egész vonalon méltóztatassék biztosítani. A sztrájkparagrafussal szemben azt a junktimot állítom fel, hogy a törvényesen megalakult egyesületek törvényes működését sem a hatóság, sem a munkaadó felsőbbsség, sem pedig a polgártársak meg ne akadályozhassák. (Helyeslés.)

Kérést intézek a t. miniszter urhoz, azt t. i., hogy méltóztatassék az államvasutak és a magánvas-

utak igazgatóságait utasítani, hogy ne irritálják a személyzetet a maga szervezeti működése körül, mert ha volt, — bár én tagadom, hogy lett volna — fegyelmetlenség a magyar államvasutak testületében az utolsó évben, méltóztassék elhinni, ezt semmi más nem okozta, mint a felsőbbeségeknek, az igazgatóságoknak az a folytonos taktikázása, amely az osztrákok divide et impera elve alapján mindig éket akart verni a személyzet közé és annak a személyzetnek a társadalmi szervezeteit mindig bomlasztani és szétbontani igyekezett.

Ezek után vagyok bátor kijelenteni, hogy mind a két törvényjavaslatot kész örömmel és a miniszter ur iránt való nemcsak bizalomból, hanem köszönetemet nyilvánítva azért, hogy e két javaslatot előterjesztette, elfogadom; egyúttal pedig a következő határozati javaslatot vagyok bátor betérjesztetni (Halljuk! Halljuk!):

"A Ház felhívja a kereskedelmi miniszter urat, hogy a vasuti szolgálati rendtartásról szóló törvényjavaslat életbeléptetésétől számítandó egy év alatt tegyen jelentést aziránt, hogy mindazon magánvasuti vállalatok, amelyekre ezen törvényjavaslat hatásköre kiterjed, minő intézkedéseket léptettek életbe alkalmazottjaik illetményeinek javítása érdekében." (Élénk helyeslés, éljenzés és taps.)

Vázsonyi Vilmos beszéde.

Vázsonyi Vilmos: Két törvényjavaslatot terjesztett Ház elé a kereskedelmi kormány. Egyik a béke, a másik a harc jegyében jelent meg. Az első a fizetésrendezésre vonatkozó javaslat a legmegfelelőbb, amit ezen a téren várhatott. Ezzel bővebben nem foglalkozik és belefog a másik javaslat fejtegetésébe, mely a pragmatikáról szól, és amely már sérelmesebb. Több igen vitatott pontja van. Mindjárt a legelső: a horvát kérdést. Siet kijelenteni, hogy a horvátokkal nem ért egyet, mert követeléseiket jogosulatlanok tartja és mert a jelen törvényjavaslatról azt tartja, hogy az a multtal szemben túlságosan nagy visszaesést jelent. Kimutatja a törvényekből, hogy a magyar államvasutak nem közös intézmény és így nem vonatkozik rá a törvénynek a közös hivatalok alkalmazottaira vonatkozó rendelkezése. Már Széll Kálmán miniszterelnöksége idején szóvá tették a most elfajult horvát kérdést a horvátországi képviselők. Tomassich horvátországi képviselő elpanaszolta a katonai vita során, hogy az államvasutak nyelve magyar és nem horvát és akkor erre az akkori baloldalon az akkori függetlenségi párt zugó helyeslésben tört ki, érthetetlennek tartotta, hogy ez a helyzet másképp legyen. A javaslat kimondta, hogy a horvátországi vonalakon a közönséggel való érintkezés nyelve és szinte második hivatalos nyelve a horvát. Vagy üzem az államvasutak intézménye, vagy nem. Ha üzem és magyar állami üzem, akkor jogainkból nem engedhetünk. Ausztria példájára mutat. Alig van ország, ahol olyan áldatlan nemzetiségi viszonyok volnának, mint ottan. A szolgálati pragmatikában pedig szó sem lehet más nyelv jogosultságáról, mint az osztrákról, mert tisztában vannak a vasutnak mint intézménynek mérhetetlen fontosságáról. Amint ott nem jogosult a nemzetiségiek nyelvének a vasutak üzemében való érvényesítése, éppen úgy nem jogosultak a horvátok követelése.

Felkiáltások a horvátok részéről: Ez demokrácia?

Vázsonyi Vilmos: Igen, ez demokrácia! Nem helyezkedik azonban szembe ez a demokrácia a nemzet közhangulatával. Siessenek, valósítsák meg a választói jogot, biztosítsák a sajtószabadságot és ne a magyarság rovására terjeszkedjenek.

Supilo Ferencz: Mi nemzet vagyunk! Horvát nemzet! Van horvát nyelvünk és horvát kultúránk!

Vázsonyi Vilmos: Kívánságait jogosulatlanok tartja és kimutatja, hogy jogosulatlan, törvényellenes álláspontot foglaltak el, azonban valódi jogosultságukat és valódi sérelmeiket nem vették észre. Amennyire nem volt igazuk, amidőn a vasutat a közös hivatalok sorába akarták iktatni, éppen annyira nem volt igazuk, amidőn nem vették észre azon sérelmüket, hogy jelen törvényjavaslat egyik elhibázott paragrafusában belenyúl a horvát büntető törvénykönyv rendelkezéseibe és egy tollvonással áthuzta annak a közhivatalnokokra vonatkozó rendelkezéseit, holott ehhez a magyar parlamentnek nincsen joga. Horvátország szempontjából kíváncsi még arra, hogy ha ez a rendelkezés törvénybe lép, mit nyertünk azzal akár nemzeti szempontból, akár a vasutnak, mint intézménynek a szempontjából. Nem nyertünk vele semmit, mert a horvát törvények azzal ugysem kapcsolódnak szervezeti egységbe. Az a véleménye, hogy ez egy rejtett sztrájkparagrafus, amelyet a büntető törvénykönyv hirtelen tollvonással való megváltoztatásával akartak becsempészni a törvényjavaslatba.

Az alkalmazottak szempontjából lehetedennek tartja a pragmatika több rendelkezését. Legsérelmesebb a közhivatalnoki minőséget megállapító rendelkezés, amelyet feltétlenül meg kell változtatni. Ha egy közhivatalnokot megvesztegetnek,

azt a törvény hat hónaptól öt évig terjedhető büntetést szűjt. Előállhat az az eset, hogy valaki egy kalauzt egy forinttal megveszteget, hogy külön kupét kaphasson. Egy malicziózus és éjjeli pihenőt nem nyert utas feljenti a kalauzt. Az utas, aki a közhivatalnokot megvesztegette, szintén megbüntetik, a kalauzt pedig — hat hónaptól öt évig terjedhető büntetést szűjtják. Ez lehetetlen intézkedés. Ezzel szemben, ha valaki összeszid véletlenül egy vasuti alkalmazottat, akkor őt büntetik meg, mint a közhivatalnokot sértett. Ez a paritás. Az előző eset a vasutast, a másik a közönséget sújtja. Ez a szakasz feltétlenül megváltoztatandó. A rendelkezés amugy sem alkalmas arra, hogy vele megakadályozzák a sztrájkot, amelyhez különben sincsen bizalma, mert véleménye szerint sztrájkmozgalom éppen a nagyközönség szempontjából lehetetlen.

Azok a remediumok, amelyeket az igazságügyi bizottságban töltek bele a javaslatba, nem nagyon megfelelőek. A fegyelmi bíróság, amelyet felállítottak, a minisztérium felügyelete alatt áll és így bíróságra lehetetlen. A fénypontját a javaslatnak utólag vették bele; e szerint, amennyiben az elbocsátás által jogában valaki sértve van, az rendes bírósághoz fordulhat. Nagy harc indult meg ezen rendelkezés apasága fölött; pedig kár volt érte, mert ez eddig is megvolt a gyakorlatban. Ehelyett az alkalmazott panaszjogát kellett volna felvenni. Sérelmes az ügyvédi védelem kizárása, az egyesületi tilalom meghatározása, még az eskü is. Az eskü szövege esés a multtal szemben. Az eddigi esküszöveg csak az alkotmányhoz való hűségére és a szolgálatra vonatkozik; ez pedig már különválasztja az uralkodóház iránt való tiszteletet az alkotmányos tiszteletől. Ez pedig lehetetlen, mert a királytisztelet benne van az alkotmánytiszteletben és csak annak keretében képzelhető el; és nem szükséges törvénybe iktatni a tiszteletet a pragmatika szankcióiban körülírt le- és felfelhaladó him- és nő-árai iránt. Ezen is feltétlenül változtatni kell. A törvény hatályát lehetőleg visszamenőleg január elsejétől kellene érvénybe léptetni, mert arra a vasuti alkalmazottak valóban rászolgáltak. Erre nézve indítványt fog a Ház elé terjesztetni és már most elfogadásra ajánlja. A díjnokkérdésben Ausztria példáját tartja követendőnek; alkalmazni kellene ezt a tényt a magyar állam díjnokaira nézve. Ez az egész rendezés alig néhány millió koronára kerülne. Előbb az éhes gyomrokat kell kielégíteni, csak azután a katonákat! Arra kéri a kereskedelmi minisztert, hogy az ipari munkásokat is támogassa.

Ezek után kijelentette, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja. (Élénk helyeslés.)

Az ülés háromnegyedhárom órákor végződött.

II.

A főrendiház ülése.

— Kezdődött déli tizenkét órákor. —

Elnök: Gróf Dessewffy Aurél.

Jegyzők: Széchenyi Bertalan és Csekonics Gyula.

Az elnök az ülést megnyitja. Meleg szavakban parentálja el Bubicz Zsigmond kassai püspököt, a főrendiház volt tagját. Ezzel kapcsolatban bemutatta a főrendeknek a miniszterelnök átiratát, melyben értesíti a főrendiházat, hogy Bubicz Zsigmond halálával megüresedett püspöki szék Fischer Colbric püspöki koadjutorral fog betölteni.

Ezután egy másik, ugyancsak a miniszterelnöktől származó átiratot olvastattat fel, melyben a kormányelnök meghívja a főrendiházat a június 8-án a budavári koronázási templomban tartandó ünnepélyes misére. A kormányelnök ebben az átiratban arról értesíti a főrendeket, hogy tekintettel a templom szűkös méreteire, belépő-jegyek csak korlátozott mértékben adhatnak ki és éppen ezért, akik ilyenre igényt tartanak, azok jelentkezzenek. Hölgyek közül csak a miniszterek és belső titkos tanácsosok nejei, meg a palotahölgyek hivatalosak.

Az elnök még bejelenti, hogy Bocskay István szobrára a főrendiház koszorúja is letételeit, egyben tudatja a főrendekkel, hogy a branyiszközi hős szobrának leleplezésére a főrendiház meghívást kapott.

Az elnöki jelentések után a főrendiház áttért a napirend tárgyalására.

Elsőben felolvastattatott a gazdasági bizottság jelentése a főrendiház 1908. évi költségelölirányzatáról, melyet egyhangulag elfogadtak. Felolvastattatott a király megkoronázása negyvenedik évfordulójának emlékére alkotandó művekről szóló javaslat. (Elfogadtatott.) A koronaéretik megállapításáról szóló 1902. évi XVII. t.-czikk további kiegészítéséről, az 1892. évi XVIII. t.-cz. alapján a magyar szent korona országainak kormánya és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya közt az érem- és pénzrendszere vonatkozólag kötött szerződést kiegészítő

újabb pótszerződésről szóló törvényjavaslatok tárgyalása.

A főrendiház felszólalás nélkül, egyhangulag elfogadta a javaslatokat.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés délután egy órákor véget ért.

Az eladósodott vármegye.

Budapest, június 6.

Nem régen még az adósság szégyen volt, mert az volt az általános vélemény, hogy csak léha, könnyelmű ember csinál adósságot, mert a bölcs csak addig nyújtózik, ameddig a takarója ér. Hitték, hogy ezzel és a hasonló okosságú axiómákkal minden komoly és megfontolt ember szempontjából teljesen megoldották a kérdést, azok pedig, akik nem komolyak és nem megfontoltak, nem méltók a figyelemre.

Ma már megváltozott ez az állapot. Ma keserű kényszerítés látta be ezt az emberekkel — az adósság nem szégyen, hanem szükséges rossz. A megélhetési viszonyok folytonos, hihetetlen arányú romlásával ki sem kerülheti el közülünk, akik nem latifundiumból, vagy dusan jövedelmező tőkepénzekből, hanem verejtékes munkából élünk. A verejtékes munka hozadéka alig valami azzal a sokfajta szükséglettel szemben, mely ma egy kisigényű polgári család élete keretén belül is fölbukkan. S ez a hozadék, amint az évek egyre rosszabbak, egyre nehezebbek lettek, alig gyarapodott. Így jutottunk oda mindannyian — latájner emberek, hogy drágább világban csak oly jövedelemmel, mint 10—20 évvel ezelőtt, adóssággal pótoljuk a hiányzó s ma már ott tartunk, hogy lámpával kell keresnünk azt az embert, aki senkinek sem adósa.

A tisztviselők érzik ezt leginkább, akik legkevésbé fokozhatják a drágulás arányában jövedelmüket, mert nem őrültek, nem az ő igyekvésüktől és az ő szorgalmuktól függ, hogy mennyit keresnek, hanem a felettük álló magasabb hatóságok kegyétől. Ezeknek a tisztviselőknek csak egy mód áll rendelkezésükre, hogy helyzetükön javítsanak: a kérelmezés. Instanciázás, hogy te felsőbb hatóság, lácd, milyen nehezen élünk, segíts rajtunk!

Ezt cselekedték meg ma a magas kormány előtt a vármegyei tisztviselők.

Küldöttséggel keresték fel Wekerle Sándort kérve, hogy terjeszsen be a képviselőház elé törvényjavaslatot arról, hogy a megyei tisztikar adósságai — az országos egyesület támogatása révén — konvertáltassék. Ma nehéz a hitelszerzés, drága és kockázatos. Sok ezer megszorult tisztviselő a sok százfajta emberbőrnyuzó uszorás és hitelszövetkezet szabad prédája. A küldöttség ezeken akar segíteni, szegényeken. Ehhez kérte a miniszterelnök támogatását.

Wekerle megígérte, hogy „beható tanulmány tárgyává fogja tenni a kérdést”. A küldöttség megéljenze a miniszterelnök jóakaró választát. A nyájas jóakarot mi is szívesen elkönyveljük, de cleve tiltakozunk az ellen, hogy ez az ígérlet — számos ígértek rossz szokása szerint — csak szép szó maradjon.

A vármegyei tisztviselői kar fontos és nagy-jelentőségű hivatást teljesít. Ennek a hivatásnak kisebbik jelentőségű felje az adminisztráció, maga a közigazgatás, bárha ennek zavartalan, biztos menete is csak elégedett, szívesen munkálkodó hivatalnoki karral képzelhető. A vármegyére s a vármegyét reprezentáló tisztviselőikarra azonban a közelmúlt tanúságai szerint egyéb, magasabb rangú hivatások is várnak. Hogyan legyen az anyagilag megnyomorodott, gonddal terhelt tisztviselői kar az alkotmány- védelemnek lelkes katonája, egy nemzeti küzdelem örüllő harczosa? És az eladósodott, a tönk szélén álló, az elmerülés ellen viaskodó emberekhez nem könnyebben találhatják-e meg útját egy az erőseket és függetleneket is korrumpáló abszolút hatalom?

Azért Wekerle Sándor, amidőn a mai ígérlet beváltására kerül a sor, vegye észébe, hogy a vármegyei tisztviselői kar tehermentesítése is alkotmánybiztosíték. Még pedig nem is az utolsók közül való.

A t. Házból.

I. Ünneplés.

Felleges az ég. De világos derű van az arcokon. A jubileumi kitüntetések kihirdetvék a hivatalos lapban. Örvidenek azok is, akik kaptak, azok is, akik nem kaptak s nem tudni, melyik öröm nagyobb. A népszerűség tözsdéjén valjon hogyan jegyzik ama papirokat, melyek a kitüntetésekhez hozzák, ezt szeretnék tudni. Egyelőre felkerelkednek a gratulálók s megkezdődik az üdvözlő deputációk járása. A szabóműhelyekben szorgalmasan vasalják a fekete kabátokat. Előkelő emberek magolják a szónoklatokat: „Nagyméltóságú kegyelmes uram.” Már hallottunk is egy üdvözlőt, hogy:

— Aki a magasba felér, arra ráesik a kelő nap sugara s fénybe borítja őt.

Az exczellenciás cím adja tehát e fényt. De valjon kelő nap-e az, ami a Habsburgok rezidenciájából ide veti sugarát.

Mindegy. Nagy emberek is örvidenek a kicsi ajándékoknak és az exczellenciás titulus olyan, hogy ezt automaticze elérik azok, akik a közélet hegyén felfelé haladnak.

Egy csepp hibát mégis korrigálni kellett. A hivatalos lapban hiányzik a címek mellől a *valóságos* szó. Nem aképen hirdették ki, hogy a király valóságos belső titkos tanácsosoknak nevezte ki a minisztereket és a képviselőház elnökét, hanem csak azt, hogy *belső titkos tanácsosoknak*. Különbség persze nincs a kettő között, ámbár valószínű, hogy valóságosabb belső titkos tanácsosnak tartották az udvarnál báró Fejérváry Gézát, mint Kossuth Ferenczet, viszont jobb tanácsosai a királynak, akik a nemzet javait tartják szem előtt, mint az udvari kegyekért mindenre kész exczellenciások.

— A valóságos jelző azért maradt el — mondja most a politikai doktor — mert a címinnek hasonlítani kell a választói jog reformjához. Ott is hiányozni fog valami. Nem valóságos belső titkos választói jog lesz, hanem csak titkos választói jog és hiányozni fog az általános . . .

Másutt is ünneplésre készülnek. A budai várban minden ragyog. A kertben dus lombba borultak a fák. Az éjjel megérkeztek a drága spanyol lovak és a bécsi hintók a pofoncsapott kalap lakájokkal és német kocsisokkal. Megjött jég között expreszszel a bécsi hus és a víz. A kertészek gyomláznak és a kukták szorgalmaskodnak. A pinzemester rendbeszedi a tokaji borokat, melyeknek szőlőjét külön szüretelik a királynak. Öreg korában ez frissíti fel a fáradt királyt. Folyton cseng a telefon és zörög a lávíró Bécs és Budapest között. Már elindult a király. Az éjjel razzákat tartottak Budapesten a gyanus helyeken. A belügyminisztérium és a rendőrség állandó összeköttetésben volt egész nap. A szocialisták jelentették, hogy ki fog vonulni a király elé hatezer ember, hatszáz rendezővel. Tüntetés lesz az általános választói jog mellett. Egypár cédulát már délelőtt elcsiptek.

A folyosón összedugják a fejüket az óvatosak.

— Valjon használni fog-e ez nekünk, vagy ártani fog. A király nem szereti a tüntetéseket, de hátha mégis ösztönzést lát benne és siettetni akarja a tömeg kívánságának a teljesítését.

A főrendiházban most szavazták meg a jubileumi javaslatokat és kihirdették, hogy mise lesz, de a templom kicsi s csak azoknak jut hely, akik legalább belső titkos tanácsosok s a hölgyek közül csak azoknak, akik palota-

hölgyek. A népek nem rendeznek semmit. A nép megelégszik azzal, hogyha az utcán éljen a királyt, meg az általános titkos választói jogot és boldog lesz, ha ebben a mulatságában nem zavarják.

A t. Házban még várokoztak egy kicsit a kíváncsiak. Nem következik vajjon egy darab javaslat az alkotmánybiztosítékok közül. Ma még lett volna idő, mielőtt a király megérkezne. De nem következett. Ma is még mind arról vitatkoztak, hogy ki volt titokban kihallgatáson a királynál és ki nem volt. Kellett, hogy régi emberek is járjanak arra felé, mert csak így magyarázható, hogy siettetik az olyat, ami nem késik és késnek másokkal, amelyek sietősebbek.

Hazamenet már látni lehet, hogy az utcán sok titkosrendőr van. Az utakat takarítják. A pékek sok pereczet sültöttek. A cseresznyés asszonyok is erre felé húzódtak a nyugati pályaudvar környékére. Az ünneplés jobb keresethez juttatja az utcai üzlet szegényeit. És ha Tompa Mihály megszólaltatná a madarat, hogy beszéljen fiaihoz, azt mondaná:

— Fiaim, ti csak ünnepeljétek!

* * *

II. Nagy beszédek.

Zágrábból újabb transport érkezik. A horvátokat megfogták s azok nem csesztenek el. Vrbanics tegnapi beszédét nehezen lehetett magyarra fordítani, egész éjjel dolgoztak rajta, mégse készülhetek el, a fordítást nem adhatták ki s a magyar képviselők ma sem tudták, hogy mit beszélt Vrbanics. Éber Antal így szól:

— Akkor jobb is, ha egyáltalán nem veszünk róla tudomást.

De Justh Gyula ragaszkodott a képviselőházi határozathoz. Inkább még egy horvát gyorsíró hozat Zágrábból. A horvátok addig nem is beszélnek, amíg az meg nem érkezik. Semmi kilátás nincs azonban rá, hogy elakadjon vele a vonat.

Ma hát kivételképpen csak magyarul beszéltek a magyar országgyűlésen. Nagy Emil volt az első felszólaló a vasuti javaslat vitájában a mai ülésen. Leginkább örvidett, hogy a javaslat lehetetlenné teszi a vasuti sztrájkot.

Polit Mihály is magyarul beszélt. Az igaz, hogy ő nem horvát, de beszélhetett volna talán szerbül vagy tótul.

— Csujmó! — kiáltották a horvátok — Halljuk! Mert Polit direkt a horvát kérdésben terjeszkedett.

Ugy terjeszkedett Polit, hogy a lába kinyult a takaró alul. De a lóláb is kilátszott a beszédéből. A horvátokat akarta az elégtelen nemzetiségekhez kecsgetni és hecczelte őket, hogy ne engedjenek. A vasut legyen horvát. De hisz a magyar állam építette.

— I mi platya mo! — kiáltják a horvátok, hogy ők is befizettek.

Hát ni hogy értik a magyarszkit!

Bizony értik, csak okoskodnak.

Most a nagy vasutas következik, gróf Batthyány Tivadar, az ő odaadó hü barátjuk, a fáradhatatlanul buzgolkodó Batthyány. Ugy beszél a vasutasok sok apró-cseprő bajáról, a kis bajokról és nagy bajokról, mint aki teljesen otthonos, hogy a beszédéből egyszerre tisztán látjuk az egész vasuti kérdést.

Most még a vasuti munkások sorsáról akar gondoskodni. Azt mondja, hogy a szocialisták is tehetnének ebben valamit, ha elengednék a vasuti munkásoknak a pártadót. Aztán meg azt szeretné, hogyha a magán-

vasutak is köveznék a fizetésrendezésben az államvasutak példáját.

Nagy területet járt be gróf Batthyány Tivadar. Jó tanulságokat lehet szerezni, hallgatván e fejtegetéseket, hogy a gondoskodásnak továbbra is ébren kell maradnia a vasutasok iránt.

Aztán még egy nagy beszéd jön: a Vázsonyi Vilmosé. Szintén sokat élt a vasutasok között, a mikor a sztrájk miatt járt kelt és a mikor Hieronymival küzdött. Most azonban inkább a horvátokkal foglalkozik. Közjogi kérdés és nyelvkérdés. Ausztriában mindent feláradolnak a nemzetiségi kérdés miatt, de a vasuti szolgálatba nem engedik be, az osztrák vasutaknál a szolgálati nyelv mindentümmét. Erre aztán Vázsonyi kapott a horvátoktól egy jelzést, hogy „osztrák demokrata!” Ezt még elviselhetette. A Ház viszont azt szenvedte el, hogy egy közbeszólásban Supiló a horvát királyság jogait hangoztatta.

. . . Most kezdtek érdeklődni az iránt, hogy megkezdődtek-e már Zágrábban a jubileumi tüntetések a magyar zászlók miatt?

* * *

III. Diplomatak utazása.

Tehát Bülow, a németbirodalmi kancellár se Bécsbe nem ment, se Budapestre nem jött el.

A folyosón ma ismét beszéltek erről. A koronázási jubileum eddigelé nem keltette fel a nagyhatalmak érdeklődését, sem az idegeket, sem a szövetségeseket. Gondolták pedig, hogy találkozhatnának Budapesten a jubileum idejében Bülow, Aehrenthal és az olasz Tittoni. Hogy itt megbeszélhetnék, mi szerepe lenne a hatalmasságok között a magyar birodalomnak, a koronás fők között a magyar királynak.

De talán éppen ezt akarták elkerülni. A diplomaták nem majálisoznak.

Majd csak julius közepén indulnak utnak. Julius közepén, amikor a koronázási jubileumot is elfeledik, amikor Supiló már otthon kiálthatja, hogy neki a horvát királyság kell a magyar parlamentben is. Julius közepén, amikor a király már Ischlben üdül, akkor utaznak a diplomaták. Julius közepén utaznak, amikor a Burgban összebujhatnak amaz udvari intrikus pártnak a tagjai, akik a jövődőt úgy akarják előkészíteni, hogy abban Magyarország külön államisága meg se látszódjék.

Budapest, június 6.

A politikai helyzet Ausztriában. Egy nappal azután, hogy az összes német pártoknak egy pártba való tömörítése kudarcot vallott, Prágában létrejött az összes cseh nemzeti párti képviselők koalíciója. Ez a cseh pártalakulás a legszélesebb alapon jött létre s azok a cseh pártok, amelyek a választások alatt a legelkeseredettebben küzdöttek egymás ellen, kölcsönösen megbocsátottak egymásnak, elfeledték a sebeiket, melyeket adtak és kaptak s egy nagy egységes cseh pártban egyesültek. A liberális ifju csehek s a cseh klerikálisok most egy pártban vannak, úgy, hogy ez az új nagy cseh párt az összes cseh képviselőket egyesíti magában a cseh szociáldemokraták és gróf Sternberg kivételével. A pártnak 84 tagja lesz, tehát számarányait tekintve a 3-ik párt az osztrák birodalmi gyűlésben. Még a cseh realista, Drtina és Masaryk is tagja lesz a pártnak, pedig kezdetben tiltakoztak az ellen, hogy a cseh klerikálisokat is befogadják. Ebből kitűnik, hogy a cseheknek a nemzeti érzés erősebb, mint akár a liberális, akár a klerikális gondolkodásmód. Kramarz eleinte csak az ifju-cseh és ó-cseh képviselők koalícióját akarta létrehozni, Stranzky azonban segítségére sietett s az összes cseh képviselőket egyesítette nemzeti alapon. Ezzel a pártalakulással a csehek ismét biztosították a maguk számára a régi be-

folyást az osztrák politikai életben. A Narodni Liszti bécsi értesítése szerint különben Marchetti közoktatásiügyi miniszter a politikai helyzet megrosszabbodása miatt újra be fogja adni lemondását.

Tisza a zárszámadási bizottság előtt.

— Nyilatkozott az 550.000 koronáról. —

Budapest, június 6.

A magyar alkotmányosság történetében páratlanul álló eseménynek volt színhelye ma délután a képviselőház zárszámadási bizottsága. Egy volt miniszterelnök és a kereskedelmi miniszter jelentek meg hivatalos idézésre a bizottság előtt, hogy tisztázzák magukat az alól a vád alól, hogy az ország vagyonával hivatalos működésük alatt hűtlenül sáfárkodtak. Gróf Tisza István volt miniszterelnök és Hieronymi Károly volt kereskedelmi miniszter állottak vádlottak módjára a nemzetgyűlés eme bizottsága előtt, amely feleletre vonta őket amiatt a cselekedetük miatt, hogy kormányzásuk idejében három esztendő alatt ötszázötvenezer koronát kivették az államvasutak pénztárából és az összeget elszámolás nélkül elköltötték.

A bizottság ülését rendkívül érdeklődéssel várta az egész politikai világ. Napok óta vitalkoztak arról a politikusok, megjelennek-e a megvádolt ex-miniszterek a bizottság előtt, vagy sem és ha megjelennek, adnak-e számadást az elköltött államvagyonról, vagy pedig megítélik-e az ötszázötvenezer koronát? Az érdeklődést még fokozta az a hír, mely ma délelőtt terjedt el, hogy gróf Tisza István reggel Budapestre érkezett és a délelőtti folyamán régi híveivel tanácskozott.

Délután öt óra volt kitűzve a nevezetes bizottsági ülés, amelyen a bizottság tagjain kívül hallgatókként számos képviselő is megjelent. A bizottsági üléssteremben valóságos izgalommal nézték, mint közeledik az óra mutatója az ötös felé, amikor néhány percczel öt óra előtt megérkezett Hieronymi Károly, utána nyomban gróf Tisza István.

Hentaller Lajos elnök megnyitotta az ülést, és fölhívta gróf Tisza Istvánt, hogy nyilatkozzék. A volt miniszterelnök, a ki szemben ült az elnökkel, föllállt, kivett a zsebéből egy iv papirost és hosszabb nyilatkozatot olvasott föl tüntetően hideg és csöndes hangon. Csak a kipirult arca árulta el, hogy milyen szenvedélyek égnek benne. Nyilatkozata részben védekezés, részben támadás volt. Előismerte, hogy az államvasutak pénztárából átutalt összeget a rendelkezési alap kibővítésére használta föl és — amint mondta — közczélokra költötte. Később, amikor a bizottság tagjai kérdéseket intéztek hozzá, még azt is megmondotta, hogy ő a pártpolitikai czélokra is közczélokra tekintette, vagyis a rendelkezési alapot pártkasszájának nézte és az államvasutak pénzét is pártczélokra használta föl, azonban azt már elhallgatta, hogy a pénzt a választásokra költötte. Nyilatkozatának második felében aztán a támadásra tért át és a számvéviszket meg a mostani kormányt igyekezett meggyanúsítani, amelyről azt állította, hogy hasonlóan járt el.

Amikor a felolvasást befejezte, Hieronymi Károly vette elő a maga papirosát és ő is hasonló tartalmu nyilatkozatot olvasott fel. A bizottság tagjainak kérdéseire adott válaszokban a két volt miniszter valósággal azon versengett, hogy melyikük vegye magára az egész felelősséget, de a további részletezésre nem voltak hajlandók. Így aztán a bizottság fél órai tárgyalás után elbocsátotta őket és elhatározta, hogy a ma elhangzott nyilatkozatok fölött a tanácskozást holnap délután folytatja.

Gróf Tisza István nyilatkozatában hivatkozott az Egyetértésre is. Ismét kijelentjük, hogy az Egyetértés a múlt esztendőben a mostani kormányval az államvasutak hirdetéseinek közlésére közjegyző előtt szerződést kötött, amely szerint az Egyetértés igen jelentékeny ellenszolgáltatásra kötelezte magát. Ezt a szerződést a magyar királyi államvasutak igazgatóságánál mindenki megtekintheti. A rendelkezési alapról, vagy bármilyen ürügy

alatt egyetlen fillért sem kapott. Minden más beszéd, akárki mondta is, hazugság.

Politikai körökben az est folyamán terjedt el a zárszámadási bizottságban történt események híre. Általános volt az a felfogás, hogy Tisza István nyilatkozataiban beismerte, hogy jogtalanul költötte el az ötszázötvenezer koronát, ezért tehát az anyagi felelősséget ki kell mondni. Hír szerint a zárszámadási bizottság holnapi ülésén ilyen értelemben fogja a határozatot kimondani, a mikor arra utalva, hogy ezt az összeget jogtalanul vitték át az államvasutak pénztárából a rendelkezési alapba és vele el nem számolták, javasolni fogja a képviselőháznak, hogy erre vonatkozólag a fölmentést ne adja meg, hanem állapítsa meg gróf Tisza István és Hieronymi Károlyval szemben a vagyoni jogi felelősséget és utasítsa az igazságügyminisztert, hogy indítsa meg ellenük a polgári pört. Ezzel az általános helyesléssel fogadott tervvel szemben más oldalról azt mondják, hogy a kormány, amelynek egyetlen tagja sem volt jelen a mai bizottsági ülésen, holnap már részt fog venni a folytatólagos tanácskozásokon és oda fog hatni, hogy ezt a határozatot a bizottság ne hozza meg. A kormányban ugyanis az az intencziója, amint már Wekerle Sándor miniszterelnök a bizottság legutóbbi ülésén is körvonalozta, hogy hűtlen kezelésről nem lehet szó, hanem csak helytelen elszámolásról s ezért térjen napirendre a kérdés fölé. Így tehát a bizottság holnapi ülése is elég mozgalmasnak ígérkezik.

A nevezetes ülésről, a melyen a mostani kormányban egyetlen tagja sem jelent meg, a gyorsírói följegyzések a következő tudósítást adják:

A képviselőház zárszámadási bizottsága ma délután 5 órakor Hentaller Lajos elnöklése mellett ülést tartott, amelynek napirendjére gróf Tisza István volt miniszterelnök ismert 550.000 koronás ügye volt kitűzve. Az ülésre gróf Tisza István volt miniszterelnököt s Hieronymi Károly volt kereskedelmi minisztert tudvalevőleg megidézte a bizottság. Előbb Hieronymi Károly jelent meg, valamivel 5 óra után megjelent gróf Tisza István is.

Az ülésen résztvettek: Rakovszky István állami számvéviszketi elnök, Dárday Sándor alelnök és Sukrováti tanácsos.

A bizottság tagjai közül jelen voltak: Éber Antal, Hencz Károly, Rudnyánszky György, Sziklay Ottó, Gebhard Sándor, Lindner Gusztáv, Buza Barna, Szunyogh Mihály, Kerese György és Gyuriss Emil. Ezenkívül számosan ott voltak a képviselők közül is és így többek között: Szatmári Mór, gróf Eszterházy Mór, Lengyel Zoltán, Eitner Zsigmond, Weisz Julián, Leszky Gyula, Szász József, Balogh Mihály, Hódy Gyula, Mezői Vilmos, Dániel Pál, Okolicsányi László, Horváth József stb.

Hentaller Lajos elnök: Mélyen tisztelt bizottság! Az ülést ezennel megnyitom. A bizottság mult ülésében elhatározta, hogy gróf Tisza István ő exczellenciáját és Hieronymi Károly ő exczellenciáját a bizottság egyes tételekre vonatkozólag meghallgatja. Nagyön szépen kérem, méltóztassanak az ügyről nyilatkozni.

Tisza nyilatkozata.

Gróf Tisza István: A bizottság részéről vett meghívásnak készséggel tettem eleget és ha méltóztatnak megengedni, röviden elmondom azt, amit a dologban mondhatok.

Tudott dolog mindenki előtt, pártkülönbösg nélkül, aki a viszonyokkal csak némileg ismerős, hogy a rendelkezési alap mai összegében az ellátás végett reáutalt közszükségletek kielégítésére elégtelen s hogy e körülmény nehéz helyzetet teremt a felelősségükre bízott nagy érdekeket szívkön viselő kormányférfiak számára.

E baj enyhítésére szolgál a m. kir. államvasutak hivatali és irodai szükségleteinek rovatán hirdetési czélokra szolgáló hitel, amely jelentékeny összeget bocsát rendelkezésre oly sajtóügyi kiadások fedezésére, amelyek voltaképpen a rendelkezési alapról lennének teljesítendőek.

Történhet ez vagy akként, hogy maga a magyar kir. államvasutak igazgatósága utasítsa, miszerint egyes lapoknak hirdetési általány címén az általuk tényleg teljesített hirdetési szolgálattal semmi arányban nem álló összeget engedélyezzen, vagy pedig akként, hogy ezen hitel terhére bizonyos összegek beutaltatnak a kereskedelmi miniszteriumba vagy a miniszterelnökség rendelkezési alapjába. Ezt az utat követtem a szóban forgó

összegek tekintetében. Azokat a rendelkezési alapba beolvasztottam, ott közczélokra felhasználtam, azokra vonatkozólag azonban, a rendelkezési alap természetéből kifolyólag, meg kell tagadnom a részletes felvilágosítást.

Ezen közczélokra alkalmazott, szükség parancsolta expediens támaszt talált az állami számvéviszket magatartásában, amely 1903. és 1904. években észrevétel nélkül hagyta, tehát felelősségével fedte azt az eljárást, amelyet az 1905. évről szóló jelentésében törvénytelenné deklarált.

De hivatkozhatom e tekintetben a jelenlegi tisztelt kormány eljárására is, amely a magyar királyi államvasutak kérdéses rovatán rendelkezésre álló hitelt az általam jelzett mindkét módon vette bizalmas politikai kiadások számára igénybe.

Az „Egyetértés”-nek újabb hirdetési általány ürügye alatt adott jelentékeny szubvenzióra s a Méray-Horváth-féle ötenezer koronás jutalomra vonatkozólag közzétett akták ugyanis teljes világosságot vetnek a kereskedelmi miniszter ur irányú tevékenységére, míg másfelől a miniszterelnökség sajtóirodája által közzétett kommuniqué igazolta, hogy a mult év második felében gondolom, ötenezer korona lett a rovat terhére a rendelkezési alapba utalva.

Világos tehát, hogy a szóbanforgó eljárás felelősségében osztozniok kell a jelenlegi kormány most megnevezett t. tagjainak is.

Hieronymi védekezése.

Hieronymi Károly: A m. kir. államvasutak hivatali és irodai szükségletei arovata terhére 550.000 koronát gróf Tisza István miniszterelnök urnak három tételben, három, nevezetesen az 1903., 1904. és 1905. évi költségvetés terhére utaltam át. Ezen összegeket a hivatali és irodai szükségletek című arovatnak, hírlapok, folyóiratok, valamint hirdetési általány című tétel címére utalványoztam.

Az ezen tétel alatt előforduló összeg az 1903-ik évet megelőző években is különböző módon használtatott. Nagyrésze a hírlapoknak azon szerződésük alapján fizettetettük, amelyek az államvasuti hirdetések közzététele iránt a hírlapok és a vasut igazgatósága között léteznek. Egy másik része sajtóczélokra az igazgatósági elnök szabad rendelkezésére bocsátott, másik része utólagosan felmerülő szükségletek fedezésére a kereskedelmi miniszter rendelkezésére tartatott fenn, sőt ezen a címen a Fiume—anconai hajóáratok hirdeteiről is történtek kiadások. Mindig az volt a gyakorlat, hogy a kereskedelmi miniszter sajtóczélokra ezen összeget saját belátása szerint használhatja fel, törvény vagy rendelet, mely a miként felhasználást szabályozza, nem létezik és soha nem érvényesült az a felfogás, hogy az egész összeg szerződészerű megállapodások alapján részletes elszámolás mellett használandó fel.

Hivatalba léptünkkor a képviselőház előtt fekvő 1903. évi költségvetésben 483.900 korona volt ezen hitel (hírlapok, folyóiratok, valamint hirdetési általány) alatt felvéve. Midőn a minisztérium vezetését 1903-ban átvettem, egy litografált kimutatást vettem át, melyet a bizottság a kereskedelmi minisztériumtól beszerzett, mely az 1903. és 1904. évre rendelkezésre álló 463.900 K miként felhasználásának tervezetét tüntette fel és amely szerint azon összegből 300.000 K külön rendeltetéssel kihasznált és ez azon összeg, melyet sajtóczélokra a miniszterelnök urnak átutaltam.

Ezen átutalást, mindaddig, míg a számvéviszket az 1905. évi zárszámadásról szóló jelentésében azt kifogásolta, sem a mostani kormány, sem a számvéviszket nem tartotta szabályellenesnek: mert köztudomásu, hogy a mostani kereskedelmi miniszter hasonlóan járt el és bizonyos összegeket a miniszterelnöknek átutalt.

De az 1903. és 1904. évben általam tett átutalásokat a számvéviszket sem kifogásolta. Az első 150.000 koronás összeget 1903. november hónapban utaltam át a miniszterelnöknek. Ha a számvéviszket ezen átutalást kifogásolandónak tartja, miért nem közölte velem kifogásait 1903-ban vagy 1904-ben, midőn a második átutalás történt?

Rakovszky válasza.

Elnök: Megköszönöm exczellenciátoknak szíves felvilágosításait. Bátor vagyok kérdezni, hogy abban az esetben, ha a bizottság egyes tagjai kérdést intéznének, lennének-e szívesek felelni?

Gróf Tisza István: Amennyiben tehetem, szívesen!

Elnök: Először Rakovszky öngyméltósága kíván szólni!

Rakovszky István az állami számvéviszket elnöke: Mindkét oldalról aposztrofáltam, kötelességem tehát egész röviden nyilatkozni.

Először is általánosságban azt vagyok bátor felhozni, hogy, bár ez nem tartozik a jelen esetre, ha az állami számvéviszket valamit a maga csekély létszámával nem kifogásol, ez nem annyit jelent, hogy szankcionálja. Ez azonban ezen eljárásra nem alkalmazható, és én teljesen osztom, amit méltóztattak mondani.

Azért nem tartottam észrevételezendőnek, mert a költségvetésbe fel volt véve és a költségvetés indokolásában külön pontban volt említve, hogy ezek a hirdetési átalányok és lapszubszenziók nem elégségesek, azokat fel kell emelni. Tehát az állami számvevőségeknek, mikor erre történt az utalás, nem is volt oka, nem is volt joga ebbe kapaszkodni, mert a jogcím megvolt, költségvetési jogcím alapján lett utalványozva, tehát nem volt ok észrevételre. De ez nem azt jelenti, hogy szankcionálta azt a másik eljárást, a melyről nekem nem volt tudomásom, hogy az összegek a rendelkezési alapba utaltattak be. Az utalványozási jegyzék szerint az összegek hirdetési átalányra utaltattak ki, ezt nem volt semmi okom kifogásolni. Mikor kifogásoltam, 1905-ben olvastam először írásban, hogy ez a rendelkezési alapba utaltatott, tehát erről felvilágosítás nem adatott.

A rendelkezési alapba az én felfogásom szerint mást, mint a mit a költségvetés megszavazott erre a célra, utalványozni nem lehet. Itt van a differenzia tulajdonképp, csak betűkülönbség, akár erről az oldalról adják ki, akár arról az oldalról. De azon címre, hogy rendelkezési alap, sem a vasutól, sem mástól az én jogi felfogásom szerint nem lehet utalványozni semmit.

Maga az utalványozás, amint az utalványozási jegyzékben volt, az én felfogásom szerint teljesen megfelelt a jogcímnek. Azért nem jóváhagyás volt ez, nem szankcionálás, hanem egyszerűen az volt az oka, hogy én nem tekintettem a rendelkezési alapba utaltnak, hanem a költségvetési cím- és rovat szerint a hirdetési átalány és szubszenzió rovatába, amire nézve a kormány joga volt.

Gróf Tisza István: Szabad egy szót megjegyezni?

Elnök: Méltóztassék!

Gróf Tisza István: Polemiába bocsátkozni nem akarok, nincs is jogom, csak egyszerűen konstatació az, hogy az eljárás a mi kettőnk részéről tökéletesen ugyanaz volt 1903-ban, 1904-ben és 1905-ben, és azért ma is talány és örökre talány marad előttem, hogy miért tekintette törvénytellennek a számszék 1903-ban azt, amit nem tekintett annak 1903-ban és 1904-ben.

Rakovszky István, az állami számvevőségek elnöke: 1903-ban és 1904-ben nem volt az, hogy a rendelkezési alapba utalványoztatott.

Hieronimi Károly: Mi soha semmit a rendelkezési alap számára nem utalványoztunk.

Gróf Tisza István: Egyszerűen a miniszterelnöki segédhivatali igazgató vette fel az összeget.

Elnök: Éber Antal!

Kevés a rendelkezési alap.

Éber Antal: Azt méltóztatott mondani: általában érzett baj volt, hogy a rendelkezési alapra annyi közszükséglet kiegészítése volt utalva, hogy a költségvetésben megszavazott összegek erre nem voltak elegendők s ennek enyhítésére szolgált az átutalás. Méltóztatik-e tudomással bírni nagyméltóságodnak arról, hogy 1903 előtt, mielőtt tehát nagyméltóságod a kormányzatot átvette, miként az állami számvevőségek hivatalosan jelentette, ilyen átutalások az államvasutól a miniszterelnökséghez, egyáltalán a rendelkezési alap céljaira nem történtek, így tehát méltóztatik-e tudni arról és mivel méltóztatik azt indokolni, hogy ez az általános érzett baj csak akkor jelentkezett, mikor nagyméltóságod a kormányzatot átvette?

Gróf Tisza István: Hogy az általános érzett baj ugyanezen módon elődeink próbálták-e segíteni, azt én sohasem kerestem, az utóvégre nem is tartozott reám és amennyiben konstatació, hogy ugyanezen eljárás nem követetett, az ellen semmi szavam nem lehet. Ez az általános érzett hiány nagyon régi keletű és ezt érzik, azt hiszem, ma is azok, akik ma felelnek azon fontos érdekért, melyeket bizalmi természetű kiadási eszközökkel fedezni nem lehet és azt hiszem, lehet száz módja, amelylyel azon igyekszik és pedig kötelesség szerint, az ember segíteni.

Meghatalmazás nélkül.

Éber Antal: Méltóztatik tudni arról, hogy mindhárom kiutalás olyan időben történt, mikor az illető év költségvetése megszavazva nem volt. Az 1903. november 24-iki kiutalás akkor történt, mikor még nem volt 1903. évi költségvetés, az 1904-ik évi március 26-iki kiutalás akkor történt, mikor még nem volt 1904. évi költségvetés és az 1905. február 3-iki kiutalványozás akkor történt, mikor még nem volt 1905. évi költségvetés. Ezt azért vagyok bátor kérdező, mert azt méltóztatik mondani, hogy a hitelek terhére történtek az utalványozások, ezek azonban azon évekre akkor még nem léteztek.

Gróf Tisza István: Általában mindazon anomáliák, melyek az ex-lex-állapottal összefüggtek, kiterjedtek az egész államháztartás vitelére.

Bizalmas politikai célok.

Éber Antal: Miután pedig méltóztatott hivatkozni az azóta történetekre, jelesen a jelenlegi kormány alatt történt kiadásokra, amelyekről méltó-

zatott nyilatkozni, hogy azon bizalmas politikai célokra adattak ki, bátor vagyok felvetni azon kérdést, hogy miután azok bizalmas politikai célokra olyan nyilvánosan történtek a kiadások, hogy azokról mindenki tud, vajjon azokat a közcéllokat nem volna-e azon helyzetben megjelölni, amelyekre ez az 550.000 korona fordított?

Gróf Tisza István: Én azt hiszem, hogy határozottan kötelességet mulasztanék, ha e tekintetben magyarázatokba mennék bele. Utóvégre az nagyon egyszerű játék volna a dolgokkal és a szavakkal az én részemről, hogy kihatásak bizonyos dolgokat, melyek a rendelkezési alaphoz teljesítettek, és azt mondjam, hogy ezeket fedeztem ezen összegből. Ez nem volna komoly dolog, nem volna helyes dolog, mert a rendelkezési alapot, mint összefüggő egészet kell tekinteni. Másfelől én hivatalos esküm által is kötelezve érzem magamat arra, hogy a rendelkezési alapra vonatkozó felvilágosításokat megtagadjam.

Éber Antal: Még egyet volnék bátor kérdező. A lapoknak egyik február havi számában megjelent közlés szerint a Magyar Távirati Iroda azt jelentette, hogy gróf Tisza István február 7-én látogatást tett Wekerle miniszterelnök úrnál és ezen alkalommal beszélgetés közben odanyilatkozott volna, hogy jóhiszeműleg igénybe vette a 200.000 koronát, mert úgy tudja, hogy ez korábban is szokásban volt, de amennyiben a kiutalványozás törvénytellennek jelentetnék ki és a követelés csak azért nem érvényesítették, mert báró Fejérváry Géza által a felmentés kieszközöltetett, ő ezen jogcímet nem fogadná el, hanem a 200.000 koronát visszafizetné. Tényleg tett-e ilyen kijelentést exczellenciád?

Gróf Tisza István: Közttem és a miniszterelnök ur közt egy teljesen bizalmas jellegű magánbeszélgetés folyt le, amely tudtom, hozzájárulásom és akaratom nélkül a tényeknek nem teljesen megfelelő apokrif alakban került a lapokba. Én elvi álláspontomból kifolyólag semmiféle rektifikációba nem mentem és nem is megyek bele, de ezt teljesen privát ügynek tekintem, amelyre nem felelek.

Éber Antal: Még egy utolsó kérdésem van. Miután Hieronimi nagyméltósága azt mondta, hogy a kérdéses összeget nem a rendelkezési alapba utalta, bir-e ő exczellenciája arról tudomással, hogy a segédhivatali főigazgató a kereskedelmi miniszteri átirat hátuljára vezetett hivatalos feljegyzések szerint, úgy látszik a kereskedelmi miniszter ur tudta nélkül, ezt a rendelkezési alapra vételezte be.

Gróf Tisza István: Én természetesen a nyugtát nem láttam, azt hiszem, t. barátom sem. A segédhivatali főigazgató ur volt megbízva, hogy vegye fel, ő tudta, hogy a rendelkezési alapba megy bele, tehát semmi kifogás alá azon eljárása nem csik, hogy ott feljegyezte.

Elnök: Hentz Károly!

Ki volt a kezdeményező?

Hentz Károly: Én elsősorban három adminisztratív természetű, lényegileg azonban igen messze ide belevágó kérdésre volnék bátor exczellenciádól felvilágosítást kérni. T. i. az akták azt mondják, hogy ezen egész eljárás, ennek a 200.000 és 150.000 koronának átutalása iránt, hivatalból kezdődött a kereskedelmi miniszter által, volt-e nagyméltóságaitok közt szóbeli megállapodás arra nézve, hogy például exczellenciád, mint miniszterelnök kezdeményezte és a kereskedelmi miniszter átutalja?

Gróf Tisza István: Ugy emlékszem, hogy én hoztam először t. barátomnál szóba, hogy a kereskedelmi miniszteriumnál kell olyan összegeknek lenni, mely közcéllokra felhasználhatók volnának. Mindenesetre ezért az egész tranzakcióért, miután tényleg én használtam fel azon pénzeket, a felelősség teljesen engem illet.

Hieronimi Károly: Szabad nekem is erre feltennem. Én a volt közlekedési miniszteriumban szolgáltam 1881-től 1882-ig. Azután, mint kereskedelmi miniszter 1903 novemberben léptem be újra. Az időközben történt belső kezelésekről természetesen mitsem tudtam. Miként nyilatkozatomban meg is említettem, nekem ott a kereskedelmi miniszterium tisztviselői azt mondták, hogy erre a 300.000 koronára nézve az a megállapodás van a miniszteriumban, hogy az átutalandó a miniszterelnökségnek. Akkor hallottam én erről a dologról, tehát nem gróf Tisza István kezdeményezte a dolgot, hisz nekem az ottani tisztviselők mondták, hogy ez a dolog így áll.

Elnök: Tehát előzetesen valami nyomának kell ennek lenni?

Hieronimi Károly: Igen, kell lenni.

Mire kellett a pénz?

Hentz Károly: Második kérdésem az volna, hogy minthogy általános gyakorlat az — én is voltam állami tisztviselő — hogy mikor a kormány, vagy a kormányban valamely tagja utalványoz, akkor mindig megjelölik azt a célt, a melyre az utalványt kiadták, amelyre azt a bizonyos összeget utalványozzák. Ezen esetben pedig

ezen utalványok nem jelölték meg azon célt, amelyre ezen összeg utalványoztatott. Arra volnék bátor tehát felvilágosítást kérni, hogy tudatosan történt-e ez így? Mert ha tényleg tudatosan történt volna, hogy nem jelölték meg a célt, amelyre a kereskedelmi miniszter ezen 200.000 koronát átutalja, abban az esetben én mentve találnám az állami számvevőségek eljárását, amennyiben ő látott egy utalványt maga előtt, amelyről jóhiszeműen vélhetne, hogy olyan célra fordítottatik amely célra az a költségvetésben megszavaztatott. Minthogy utólag azután 1905. év folyamán arról győződött meg, hogy nem arra a célra fordítottatik, akkor tett ellene kifogást, és azért az előző két év, a mit exczellenciád említett, általam igazoltnak tekintendő. Másodszor ugyancsak azok, kik az utalványban jelzett összeget felveszik, a nyugtában, melyet arról adnak, rendesen jelzik azt, hogy mire veszik fel azt a pénzt. Ebben az esetben ez sem volt jelezve a segédhivatali igazgató által, és exczellenciád azt mondja, hogy magára vállalja a felelősséget, azonban arról nem tehet, hogy a segédhivatali főigazgató oda írta, hogy a rendelkezési alap céljaira használandó fel.

Hieronimi Károly: Bocsánatot kérek, a kérdés első része énreám tartozik. Ennek most körülbelül négy esztendeje, én azóta természetesen azon aktákat nem láttam, nem is volt módomban betekinteni. Én ugy emlékszem és tessék utána nézni...

Hentz Károly: Az akta így szól.

Hieronimi Károly: De melyik utalvány?

Hentz Károly: Mind a három egyformán szól. (Olvasza): „Van szerencsém nagyméltóságodat tisztelettel értesíteni, hogy a m. kir. államvasutak igazgatóságát egyuttal utasítottam, hogy a hírlapi előfizetésekre, hirdetésekre stb. az 1904. évi költségvetési előirányzatba beállított összeg terhére 200.000 K-t nagyméltóságod segédhivatali főigazgatójának bélyegtelen nyugtájára azonnal fizessen ki.” Csak azt mondja, hogy minek a terhére, de hogy milyen célra, az nincs benne.

Gróf Tisza István: Mert az csak a rovatban van. Itt némi ellentét látszik lenni a kérdésben; mert egyfelől kifogásolni méltóztatik azt, hogy az utalvány nem részletez, másfelől pedig azt, hogy a segédhivatali igazgató pedig a nyugtába beleírta, hogy a rendelkezési alap részére vette át.

Hentz Károly: Nem írta bele, bocsánatot kérek: az aktáknak hátuljára írta.

Gróf Tisza István: Egy szóval, mégis ráírta. A nyuga ebben mindenesetre felvilágosítást nyújtott. Különbben maga az a tény, hogy az összeg a miniszterelnökséghez ment, azt hiszem, a számvevőséket is tájékoztatta annyira, hogy a miniszterelnökség nem hirdeti és az államvasutak nem hirdetési pauszát fizettek a miniszterelnökségnek, hanem sajtóügyi célokra utaltatik át az összeg.

A mostani kormány mint tanu.

Hentz Károly: A rendelkezési alapba utaltatott ez a bizonyos összeg meghatározott részletekben. Hát exczellenciád, aki annyira ragaszkodott folyton a parlamentárizmus követelményeihez, hogyan tartotta ezzel megegyezhetőnek azt, hogy a rendelkezési alapot növelje az országgyűlés költségvetési jogának a megkerülésével, úgy, hogy a mikor idején nagyméltóságod és igazolni akarja az álláspontját, azt mondja, hogy általános szükséglet kívánta azt, hogy ezt az alapot tehát mintegy önhatalmulag növelje. Én ezt nagyméltóságodnak egész multjával nem tartom összeegyeztethetőnek.

Gróf Tisza István: Én azért jöttem ide, hogy tényekre nézve felvilágosítást adjak, amennyiben adhatok, és nem azért, hogy véleményt nyilvánítsak és polemiába bocsátkozzam, ha a t. képviselő ur azt a kérdést óhajtja megvitálni, hogy a rendelkezési alap ilyen növelése helyes-e vagy nem, talán czélszerűbb lesz ezt a kérdést a jelenlegi miniszterelnökkel megvitálni, aki ugyanezt az eljárást követte.

Hentz Károly: Én azért voltam bátor feltenni ezt a kérdést, mert azt mondja nagyméltóságod, hogy nem vitatkozni jött ide és nagyméltóságod, a mikor védi magát egyenesen utal a mai kormány hasonló eljárására. Hát bocsánatot kérek, én ezzel szemben színtérszígon megmaradok a mi álláspontunk mellett, hogy mi csak az 1903., 1904. és 1905-ik évi zárszámadásokat vizsgáljuk most és az 1906-ik évi zárszámadások nem lévén még előttünk, azokra vonatkozólag felvilágosítást nem adhatunk.

Amennyiben nem méltóztatik válaszolni, nagyon megköszönöm az eddigit is; e kérdésben nézetkülönbségünket nem hidalhatjuk át.

Rendelkezési alap vagy pártkassza.

Buza Barna: Igen t. bizottság! Mivel a harmadik, 1905-ik évi átutalás 1905. február 3-án, tehát akkor történt, amikor már a választás eldőlt volt és eldöntött volt az, hogy a volt miniszterelnök és pártja kisebbségbe jutott és így meg csak kilátás sem lehetett arra, hogy a politikai felelősség alól ebben a tekintetben a felmentést megkapja, illetőleg a parlament ezt az eljárását utólag helybenhagyja, elfogadja, mondom, miután

kilátása sem volt erre, de éppen ezáltal, hogy már akkor a küzdelem el volt döntve, a politikai harc teljesen be volt fejezve és a kormány már tisztán csak az ügyeknek a továbbvitelére, a folyó ügyeknek az intézésére, nem pedig a politikai kormányzatnak a vezetésére vállalkozott, ezáltal azt hiszem, hogy azok a czélok, a melyeket a volt miniszterelnök ur önmagáért emlegetett az átutalás alapjául, t. i. hogy politikai czélokra, politikai szempontokból volt szükség a rendelkezési alapot ezekkel az összegekkel kibővíteni, azok a czélok az 1905-iki választás után már a volt kormányra nézve, azt hiszem, teljesen tárgytalanokká váltak és ezekből a czélok közül az után a választás után, tehát 1905. február 3-án, az utalványozás időpontjában, már semmi összegre sem volt szüksége a kormánynak. Ennek alapján azt vagyok bátor kérdező, hogy ez a volt miniszterelnök ur öcczellenciájától, hogy ezt az 1905-ben átutalt összeget ugyanolyan jellegű czélokra fordította-e, ugyanolyan politikai irányú kiadásokra használta-e fel, mint amilyenekre az 1904. és 1903. évben kiutalványozott összegeket használta fel, vagy pedig ezekkel más czélokra és más kiadásokra méltóztatott fedezni?

Gróf Tisza István: Amint az imént már jeleztem és talán ismétlem is, én az összegek felhasználására nézve semmiféle részletezésbe bele nem megyek. Egész általánosságban jegyzem meg, hogy ne méltóztatassanak a rendelkezési alap bizalmi kiadásai alatt mindig pártpolitikai természetű kiadásokat érteni. Én nem szoktam semmiféle hypokrita frazeológia mögé elbujni, azt mindenki tudja — és aki mást állít, olyat mond, aminek az ellenkezőjéről van meggyőződve, — azt mindenki tudja, hogy igenis, vannak bizalmi kormány kiadások, olyanok is, amelyek politikai természetűek; de ne méltóztatassanak azt hinni, hogy mind olyanok; ellenkezőleg, igen jelentékeny bizalmi kiadásai vannak a kormánynak, amelyek abszolút pártmózanatokkal és pártérettel nem függnek össze, hanem az államnak minden pártérettől abszolút független szükségleteit érintik.

Ezt csak egész általánosságban jegyzem meg.

A „közczélok”.

Buzs Barna: Még egy kérdésem volna a volt kereskedelmi miniszter ur öcczellenciájához. Nevezetesen a felelősség szempontjából szükségesnek látom annak megállapítását, hogy vajon önmagáért emlegette-e az átutalást eszközölve, tisztán csak annyit tudott-e a miniszterelnök urral való megbeszélés után, hogy az az átutalt összeg a rendelkezési alaphoz hasonló természetű czélokra lett felhasználva.

Hesz Károly: Erre már válaszolt!

Buzs Barna: Vagy pedig tudta-e részletesen azokat a kiadásokat, a melyekre ezek az összegek fordítottak, tudta-e egyáltalában specializálva, hogy milyen czélokra, kiknek a számára és milyen kiadásokra folyósítottak ezek az összegek, vagyis tudta-e ezeknek az összegeknek a felhasználását magát, vagy pedig tisztán csak általánosságban tudott annyit, hogy ez csak a miniszterelnök ur szabad rendelkezésére utaltatott át.

Hieronym Károly: Én csak egyről tudtam és erről ma is meg vagyok győződve: hogy azokat az összegeket, a melyeket én átutaltam, gróf Tisza István, mint miniszterelnök, közczélokra használta fel; és tudtam ezt annál is inkább, mert teljesen kizártnak tartom azt, hogy valakinek, aki tudja, hogy gróf Tisza István politikai meggyőződésének milyen soknemű, súlyos áldozatokat hozott, csak valaha is eszébe jusson, hogy ilyen aránylag csekély összeget itt más célra, mint közczélra használ fel. (Felkiáltások: Abszurdum!)

Buzs Barna: Erre nézve senkinek gyanúja se támad!

Hieronym Károly: De a kérdés szükségszerűen így feleletet provokált.

Buzs Barna: Bocsánatot kérek. egyéni czélokra kívül is még igen sok olyan czél és olyan természetű kiadás lehet ezen összegek felhasználásánál, amely ha nyilvánosságra kerülne, súlyosbíthatná a nagyméltóságú miniszterelnök ur felelősségét. Én azért kérdeztem, hogy specializálva tudta-e a volt kereskedelmi miniszter ur a kiadásokat, mert ez a kereskedelmi miniszter ur öcczellenciájának felelőssége tekintetében számításhoz kell, hogy jöjjön.

Végül méltóztatnék még egy kérdést megengedni. Méltóztatott megemlíteni, hogy a kezdeményező 1903-ban az összeg átutalása tekintetében a volt miniszterelnök ur önmagáért emlegette azt, hogy azt kérdelem tisztelttel, hogy vajon a következő években már csak az előző megállapodás alapján, spontán történt-e az átutalás, vagy minden esztendőben újra és újra felszólította-e először szóbelileg a miniszterelnök ur önmagáért emlegette a kereskedelmi miniszter ur öcczellenciáját, hogy ezt az átutalást ismét eszközölje költségvetésében a rendelkezési alap számára.

Gróf Tisza István: Ez minden esetre egy megbeszélés volt, amely felett hosszabb eszmecsere nem folyt közöttünk. Hogy véletlenül tettem-e

beszélgetés közben említést róla, hogy utalványoztatik-e az összeg vagy sem, erre most nem emlékszem; de semmi esetre újabb tárgyalás közöttünk nem volt.

A pártpolitika is közszél.

Eber Antal: Szabad még egy kérdést tennem? Bocsánatot kérek, hogy megint visszatérek a felhasználás kérdésére. Semmiféle részletezést nem kívánok; mivel azonban öcczellenciája azt mondotta, hogy ne higyük azt, hogy minden ilyen rendelkezési alaphoz teljesített kiadás pártpolitikai czélokra fordítottik, én, hivatkozva arra az őszinteségre, amelyet a volt miniszterelnök ur saját személyére vonatkozólag hangoztatott, csak azt vagyok bátor kérdező: méltóztatik-e azt az egyet kijelenteni, hogy ezek az összegek kizárólag közczélokra és semmi részükben pártpolitikai czélokra használóttak fel?

Gróf Tisza István: Kérem, a pártpolitikai czélokra és a közczélokra sub rosa jegyzem meg, hogy hiszen mindenki, aki meg van győződve a saját elvi álláspontjának a helyességéről, eo ipso közczélnak kell, hogy tekintse azt, ami a saját álláspontjának a diadalrajtására vezet. Én csak azt ismételhetem: nagyon könnyen kijelenthetném, hogy mindenféle pártpolitikai vonatkozás nélküli czélokra sokkal jelentékenyebb összegeket adtam ki, mint 550.000 K-t. Azt, hogy itt skatulyázzak, hogy ezt fizetem ebből és mást másból, megtehetném, de ez nem volna részemről komoly dolog. Ez mind befolyt a rendelkezési alapba, ott egy masszát képezett és én nem mondhatom, hogy melyik ezrezzel fizetem az egyik, melyikkel a másik dolgot. Azt igenis határozottan kijelenthetem, hogy pártpolitikai vonatkozás nélküli állami közczélokra többet költöttem el, mint azt az 550.000 koronát a rendelkezési alaphoz.

Eber Antal: 1903. november 2-án történt az első átutalás, az évnek oly előrehaladott szakában, amikor már a rendelkezési alaphoz bizonyára nem volt semmi sem, legalább köztudomás szerint abban az időben nem szokott lenni, tehát talán ezen, az év végén felvett 160.000 koronára vonatkozólag méltóztatik öcczellenciája emlékezni, hogy ezt olyan czélokra, amelyek csak a pártpolitika szélesebb keretében nevezhetők közczélokra, nem fordította.

Gróf Tisza István: Bocsánatot kérek, semmi további részletezésbe nem bocsátkozhatom.

Hesz Károly: Nagyon szépen köszönjük a felvilágosításokat, az ülést 10 percze felfüggesztem.

Ezután gróf Tisza István és Hieronymi Károly eltávoztak.

Néhány percnyi tanácskozás után **Hentaller** Lajos elnök arra való tekintettel, hogy a volt miniszterek kijelentései kinyomatnak és a bizottság tagjai között szétosztainak, az ülés folytatását holnap délután 5 órára halasztotta.

A király Budapesten.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 6.

Első Ferencz József, Magyarország apostoli királya, ma este Szent István bírodalmának fővárosába érkezett, hogy holnapután, Szent Medárdus napján, megünnepelje magyar királyságának negyven esztendőjubiläumát.

Ennek az ünnepségnek az eszméje azonban nem a Ferencz József lelkeben született, nem is szívesen jött ide miközben, amit bizonyít az a hosszú bizonytalanság is, amíg az ünnep kérdése a levegőben lógott. A legalkalmatlanabb uralkodó érezte, hogy a közelmúlt kísértő emlékei nem alkalmasak ünnepi hangulat keltésére. És mi is éreztük, hogy nincs kedvünk, sem okunk az ünnepelésre. Fel is emeltük szavunkat, mondtuk is, irtuk is, hogy kár lesz felbolygatni a nemzetet egy erőszakot, hagyománytag ünnepelésre.

Nem hallgattak ránk, mert másoknak nagyon ünnepelhetnének volt. Hát így is jól van. Ünnepeljünk, ha éppen muszáj, de hogy milyen lesz annak az ünnepelésnek a lelke, az megmutatta már a mai fogadtatás. Nem tömegekben volt hiány. Hiszen a szociáldemokrata-párt emlékeztetőül a megígért választói jogra, fölvonultatta a maga emberfalanszáit, de ez az óriási tömeg lélektelen volt, néma, szinte megdöbbentően közönyös. Egyetlen egyszer csattan föl csak az éjen, amely azonban akkor is a választói jognak szólt és nem az ünnepelt nagy urnak; aztán hirtelen elült az éljenzési kedv és a nagy csöndességben szinte benne volt a néma szemrehányás:

— Minek lelkesedjünk mi azon, hogy Ausztriának választói joga van?!

A fogadtatásról különben részletes tudósításunk a következő:

Az utca.

Esti félnyolcz órára volt az udvari különvonat érkezése hivatalosan jelezve és a nyugoti pályaudvarhoz vezető uttesteken végig már délutáni hat órakor meglátszott a királyváró készülődés. A Fürdő-utca torkolatától kezdve végig az egész Váci-köruton nagy rendőri készültség foglalt állást. **Boda Dezső** főkapitány a miniszterelnök utasítására az egész rendőri karerőt kivonultatta a tisztikar teljes létszámával együtt. Ezt az intézkedést, a szociáldemokrata-párt bejelentett felvonulása miatt tartották szükségesnek. Hat és hét óra között azonban alig látszott még meg az utca képén, hogy a kivonultatott rendőri erő beavatkozására szükség lehet. Egy kicsit talán élénkebb volt a gyalogjárók forgalma, mint máskor, ez volt minden tapasztalható érdeklődés. Itt-ott, az átló uttestek tájékán apró csoportosulások támadt, de nagy tömegeknek nem volt sehol semmi nyoma. Ugy, hogy kordon vonása sem vált szükségessé. Hét órán túl aztán tarkállani kezdett az utca. A pályaudvarra hajtató fogatok, az ingó kőcsagforgók, a fényes diszrukák kivonzották az esti sétálókat a Váci-körutra. A gyárakban is beszünt a munka és apróbb-nagyobb csoportokban megkezdődött a szociálisták fölvonulása is, akik a választójog éltetésével akarták fogadni a királyt. Most már megszilárdult a tömeg sorfala az uttest két oldalán. A tüntető sétálás megszűnt és az **Andrássy-ut** szájától föl egészen a pályaházig mozdulatlan emberszalag húzódott végig. Nagyon sűrű azonban ez a tömeg sem volt, a gyalogjáró teljesen szabadon állt a falanksz háta mögött. Csak a pályaudvar előtti téren verődött össze kompaktabb tömeg, lehetett az egész vagy 6—8 ezer főnyi. Tulsúlyban benne a szociálisták voltak. A polgári elem nagyon gyéren látszott meg benne, s akik kijöttek, azokat is inkább a szociálisták tüntetése érdekelte, mint maga a királyváró látványosság.

Időközben sorra előrobogtak a pályaudvarra hajtató személyiségek fogatai, megérkezett a király számára kirendelt, olajzöld fényezetű, egyetlen udvari hintó is, francia livrjú celésdésével, s a pályaudvar érkezési oldalán, bent az udvari váróteremben, csöndes beszélgetéssel várták az urak a vonat érkezését. A király fogadtatására, miután hivatalos fogadtatás nem volt, rendkívül kis társaság gyűlt össze, amelynek központja **Fülepp Kálmán** főpolgármester, **Ludvigh Gyula** államtitkár, vasúti elnökigazgató és dr. **Boda Dezső** főkapitány volt.

Az érkezés.

Vége pont félnyolcz órakor egy éles sipjelzés tudatta, hogy az udvari vonat az állomás közelébe ért. A pálmákkal díszített váróteremből a kis társaság kivonult a perronra és pár pillanattal utóbb hatalmas dübörgéssel be is robogott már a pár kocsiából álló különvonat. Legelsőnek a király szállt ki a kocsijából, tábornoki egyenruhában. **Daróczy** állomásfőnök segédkezett neki a leszállásnál, amit egy udvarias kézmozdulattal köszönt meg, aztán egyenesen **Fülepp** főpolgármesterhez fordult, aki rövid pár szóval üdvözölte. A király kezét szorított a főpolgármesterrel és hosszabb ideig beszélgetett vele. Azután **Ludvigh** államtitkárral szorított kezét, s végül **Boda Dezső** főkapitányt tüntette ki megszólításával. Általánosán feltűnt, hogy a leghosszabb ideig **Bodával** beszélgetett a király. Igen nyájasan, nagyon kegyesen diskurálgatott vele, aztán megegyezően kezét szorított vele, szalutálva üdvözölte a körülállókat és keresztül haladva a váróterem, egyenesen az udvari fogathoz lépett, gróf **Paar** főhadsegéd a kocsi segített, aztán maga is mellé ült és a hintó lassu lépésben kifordult a pályaház előtti térre.

A király rendkívül jó színben van, tartása egyenes, alakja telt és éppen nem látszik meg rajta, hogy a télen sokat gyöngélkedett.

A bevonulás.

Ahogy a király kocsija a várakozó tömeg szeméi előtt feltűnt, egyszer fölzugott a szociálisták által kiadott jelszó:

— Éljen az általános választói jog!

Az éljenzés ez egyszer sem tört ki a tömeghez mért erővel és tömörséggel. A kiáltás szaggatott volt, mintha csak töredékek éljeneztek volna s mindjárt utána mélyes csend következett. Ez a hallgatlanság adta meg aztán a jellegét az egész bevonulásnak, amely pedig zajos és hangos tüntetésnek készült. Itt-ott a Váci-köruton hallani lehetett ugyan egy-egy éljenkiáltást, de az is elszigetelten hangzott. A szocialisták tömege csöndesen, komoly tartózkodással viselkedett. Rendőri kordon nem volt, szocialista rendezőket sem lehetett látni, s a jelvényes munkástömeg tartott nyugalmat és rendet.

A bevonulásban a király kocsija volt az első, s utána következett a kíséret. A kíséret személyiségek között ott voltak: herceg *Montenuovo* második főudvarmester, gróf *Paar* Ede lovassági tábornok és báró *Bolfras* Antal tábornagy, főhadsegédek, báró *Bronner* Károly őrnagy, *Spányik* Albert és *Pongrácz* Artur szárnysegédek, a kabinetiroda részéről *Daruváry* Géza udvari tanácsos, a király háziőrvosa, dr. *Kerzl*. A katonai iroda részéről: *Podhoranszki* Ágoston, *Margutti* Albert őrnagy, *Paar* főhadsegéd szárnysegéde, báró *Nagy* Géza, a kabinetiroda titkára, *Cseőrgő* Bertalan és *Pápay* István udvari titkárok. A katonai iroda részéről *Smirtsits* Henrik kormánytanácsos, *Crollemand* Ferdinánd titkár, *Nepolutzk* Ferenc expeditor és *Maresch* Zdenko udvari utazási pénztárnok.

A bevonulás a legnagyobb rendben, minden zavaró incidens nélkül folyt le. Csak éppen az Arany János-utcában ismétlődött a királylátogatásoknál elmaradhatatlan kérvénydobás-jelenet. Ezuttal egy 12—13 évesnek látszó legényke vetett kérvényt a király kocsija felé. Az írást azonban elkapta a könnyű alkonyi szél s a papírlap a lovak patái alá került. A fiút az V-ik kerületi kapitányságra kísérték, ahol kihallgatásakor elmondta, hogy *Németh* Györgynek hívják, 13 esztendő iparostanoncz és kegyelmet akart kérni az édesanyja számára, aki másfél év óta börtönben ül. Igazolás után a gyermeket elbocsátották.

Közben az udvari fogatok az Arany János-utcán, Ferencz József-téren és a Lánchídon át felhajtatták a várba. Budán néhány száz hivatalnok ember várta a király érkezését az utvonalakon, akik mindenütt megéljenzték a nyájasan köszöngető uralkodót. A fogatok körülbelül nyolcz óra tájban érkeztek föl a budai várakba, ahol a király fogadására megjelentek *József* főherceg és *Augusztá* főhercegnő gyermekeikkel, *József*, *Ferencz* és *László* főhercegekkel, továbbá *Zsófia* főhercegnővel. Kíséretükben voltak: *Szegedy* Gina udvarhölgy, gróf *Balthány* Béla százados, szolgálattevő kamarás, gróf *Takács*-Tolvay *József* százados és *Mihalovich* főhadnagy. Megjelentek továbbá gróf *Apponyi* Lajos, magyarországi udvarnagy, *Nepallick* szertartási igazgató, *Kanier* apát, *Demény* udvari káplán, *Rothvári* kapitány és *Rosner* udvari biztos.

Tüntetések az utcán.

Az udvari fogatok elvonulása után a Váci-köruton állásfoglaló tömeg egyszerre összemolt. A megoszott embersorok egy tömeggé folytak és valaki kiadta a jelszót:

— A Népszava elé!

Zárt, rendezett sorokban indult meg erre a menet végig a köruton a Népszava szerkesztősége elé s a tömeget csaknem az egész kivonultatott rendőri erő kísérte mindenütt. A Rákóczi-uton, a Népszava szerkesztősége előtt aztán elhelyezkedett a tüntetők mintegy 4—5000 főnyi falanksza és zajosan hívta a vezéreket. A tömeg kívánságára *Bokányi* Dezső lépett az erkélyre és rövid beszédet intézett a tüntetőkhez.

— A nép akaratát — mondotta *Bokányi*: — a parlamenttel már közöltük. Most alkalmunk nyílt reá, hogy a király előtt is kifejezzük.

Bokányi beszéde közben azonban már tumultusok támadtak, mert a rendőrség meglehetősen gyöngédtelenül látott a tömeg fölmozgatásához. Szinte életveszélyes tolongás támadt a rendő-

kardok miatt s mikor a lovasrendőrök is belelovagoltak a tömegbe, a kavargás a tetőpontjára hágott. A veszedelmelet látva, *Bokányi* maga is megpróbálta a tömeget szétszórásra bírni.

— Oszoljatok szét polgártársak! — mondotta beszéde végén; — mert ez nem a rendőrség elleni harcra a proletároknak, hanem harcra a kormányhatalom ellen.

A tömeg hajlott is volna a jó szóra, de a rendőrség turbulencia teljes kavargást idézett elő. Valóságos harc támadt, amelyben ugyancsak dolgozott a bot meg a kardlap s végül szétszóródott a tömeg az Akácfa-utca és a Nagykörút felé. Közben a „Népszava“ Nyár-utcai könyvkereskedésében csaknem komoly összetűzés is történt a rendőrség emberei és a szocialisták között. Néhány tüntető bemenekült ugyanis a könyvkereskedésbe, ahová egy rendőrtiszt és több közrendőr is benyomult, hogy a tüntetőket előállítsa. A boltban azonban a tüntetők helyett az alkalmazottaknak estek neki és izgalmas jelenetek fejlődtek. A rendőrtisztek végre is kénytelenek voltak visszavonulni.

Közben kint az utcákon is folyt a hajsz. A rendőrség megerősítést kapott a központból s a tömeget teljesen szétszórta. Egy töredéke azonban a tüntetőknek a Dob-utcában ismét összemert és megindult a függetlenségi párt Erzsébet-köruti helyiségei felé, hogy a választójog miatt a párt ellen tüntessen. A köruton azonban egy pár rendőrel utját állta a körülbelül ezer-ezeröttszáz főnyi tömegnek *Sajó* Sándor rendőrtanácsos és feleztöltő a vezetőket az eloszlásra. A válasz erre egy közpör volt, amely néhány rendőrt, sőt a rendőrtanácsost magát is megsebesítette. A helyzet már-már kritikus pillanatra erősítés érkezett, amely szétkergette aztán a renitenskedőket.

Hatott a támadók közül a rendőrség letartóztatott.

A koronázás jubileuma.

Budapest, június 6.

Megérkezünk a koronázási jubileum küszöbéhez. Ma este hét óra harmincz percz óta a király is Budapesten van, nem lakatlan többé a budavári fényes palota. Hir szerint nyolcz napot számdékozik hű alattvalói között tölteni. A nyolcz nap közül a holnapi a pihenésé, holnapután pedig következik a nagy ünnep. Budapest egyelőre hétköznapi képpel, szürke utcákkal, szokott zibvásári elfoglaltsággal várja ezt a napot. Semmi nyoma készülődésnek, izgalomnak, vagy egyéb rendkívüliségnek. Az ünnep egyelőre csak az arra rendelt hivatalos személyeket tartja tevékeny mozgásban: a kormányt s az udvari tisztviselőket, akiknek kötelességük eldönteni azt, hogy egyik vagy másik üdvözlés után melyik következék. A program már kész van, az arra rendelt hivatalos személyek híven teljesítették kötelességüket, maga a főváros azonban flegmaturusan arra készül, hogy az ünnep fölött egyszerűen napirendre térjen.

Igy alakul ki, ilyen lesz a holnaputáni jubileum képe.

Magát az ünnepet és a király jövetelét pedig már ma reggelre megelőzte egynémely kegyes királyi kitüntetés. A v. b. t. t. varázsos négy betűje, az exczellenciás cím dukált ki azoknak a minisztereknek, akik eddig e nélkül szerénykedtek. *Wekerle* pedig az ordók ordóját kapta meg, a Lipót-rend nagykeresztjét. Mely jeltől következik, hogy a király kegyvel van legőbbs tanácsosai iránt s hogy a holnaputáni jubileum e révén még sem lesz igaz szívából örvendezők nélkül.

A jubileumi kitüntetések.

A koronázási jubileum alkalmából, mint már jelezük, a hivatalos lap mai száma publikálta a királyi kitüntetések első sorozatát. *Wekerle* Sándor miniszterelnök a Lipótrend nagykeresztjét kapta, a képviselőház elnöke és azok a miniszterek, akik még nem voltak v. b. t. t.-ok, hozzájutottak ehhez az udvari méltósághoz. Az erre vonatkozó királyi határozatokat a hivatalos lap így jelenti be:

Ő császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelső kéziratot méltóztatott *Wekerle* Sándor m. kir. miniszterelnökhez intézni:

Kedves dr. *Wekerle*! Önnek Lipót-rend nagykeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1907. évi június hó 3-án.

Ferencz József s. k.

Gróf *Zichy* Aladár s. k.

O császári és apostoli királyi Felsége folyó évi június hó 3-án kelt legfelsőbb elhatározásával *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi miniszternek, *Jekelfalussy* Lajos tábornagynak, honvédelmi miniszternek, gróf *Zichy* Aladár O Felsége személye körüli miniszternek, *Josipovich* Géza horvát-szlavon-dalmát tárczanélküli miniszternek, *Günther* Antal igazságügyminiszternek és *Jusht* Gyulának, a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A titkos tanácsosság körül.

A titkos tanácsosi kinevezésekről szóló közleményben általánosan föltűnt, hogy a „valóságos“ szó kimaradt, s így az új titkos tanácsosok nem lettek valóságos belső titkos tanácsosok. A képviselőház folyosóján élénken vitatták, hogy sajtóhibáról vagy valami ujításról van-e szó és a véleményeket még különbözőbbekké tette az a körülmény, hogy rövid időközben egymásután a kormánynak két félhivatalosa is ellenmondó kommunikét adott ki. Először a *Bud. Tud.* jelentette a következőket:

A *Budapesti Köztöny* mai számában az új titkos tanácsosok kinevezését közölvén, azokat „belső titkos tanácsos“-oknak nevezi. Magától értetik, hogy a kinevezés valóságos belső titkos tanácsosokról szól, s hogy a „valóságos“ szónak a hivatalos lap közleményéből való elmaradása csakis letrási hibára vezethető vissza. Azok a hivatalos okmányok, amelyeket az új titkos tanácsosok kaptak, a „valóságos“ szót *nyíleg* tartalmazták is, aminthogy más titkos tanácsos, mint „valóságos belső titkos tanácsos“ nem is létezik.

Alig lett ismeretes ez a kommuniké, a mikor egyszerre hire járt annak, hogy bizony még az új titkos tanácsosok kinevezési okmányában sincs meg a „valóságos“ jelző. Maga *Jusht* Gyula mondta el. Erre aztán gyorsan megjelent a következő újabb közlés, amely most már a *M. T. L.* útján jelentette ezeket:

Politikai körökben különféleképpen kommentálták azt a körülményt, hogy a mai hivatalos lapban közzétett belső titkos tanácsosi kinevezések nem valóságos belső titkos tanácsosokról szólnak, hanem csak belső titkos tanácsosokról. Irányadó helyről nyert értesülés szerint a dolog úgy áll, hogy nálunk 1867. óta megszűnt a valóságos és belső titkos tanácsosok közti megkülönböztetés és a titkos tanácsosok hivatalos címe: belső titkos tanácsos, kiket nagyméltóságú, illetőleg exczellenciás cím illet meg. A kérdéses megkülönböztetés jelenleg csak Németországban van érvényben, ahol az „Excellenz“ cím csak a valóságos titkos tanácsosokat illeti meg.

Most azután mindenki szabadon és tetszése szerint törheti a fejét azon, hogy az új titkos tanácsosok valóságosak-e, vagy sem?...

Újabb kitüntetések.

A további kitüntetések a hivatalos lap holnapi és holnaputáni száma fogja közölni. Holnap jelennek meg azok a további titkos tanácsosi kinevezések, amelyekről már hirt adtunk. Ezek gróf *Nádkó* Sándor fiúmei kormányzó, *Párny* Sándor szepesi püspök, báró *Wesselényi* Miklós koronaőr, gróf *Andrássy* Sándor országgyűlési képviselő, gróf *Mauláth* György, gróf *Eszterházy* Miklós Móríc főrendiházi tagok és *Jankovich* Aladár volt horvát képviselő. Holnap jelenik meg a képviselőház két alelnökének, *Rakovszky* Istvánnak és *Návay* Lajosnak kitüntetése is, akik szintén valóságos belső titkos tanácsosok lesznek. Hire járt ma annak, hogy a v. b. t. t. címet *Popovics* és *Szterényi* államtitkárok is megkapják, ez a hír azonban téves; a két államtitkár valószínűleg a kiegyezési tárgyalások befejezése után részeseiben ebben a kitüntetésben. Az itt említettek kivül még több kisebb kitüntetés lesz, ezek azonban nem politikai, hanem kulturális jellegűek.

Igen jellemző ezeknek a kitüntetéseknek népszerűségére a *Bud. Tud.* következő félhivatalos közleménye:

A titkos tanácsosi eskü nyelvére vonatkozólag a nagyközönségben különbözők a nézetek. Szükségesnek véljük tehát annak a megállapítását, hogy azon titkos tanácsosok előtt, akik a hadsereg tagjai, német, minden más titkos tanácsos előtt pedig latin nyelven olvassák fel az eskü-mintát.

Üdvözlések.

A képviselőházi tudósítók ma délelőtt tisztelegtek *Justh Gyula* képviselőházi elnökkel, akit titkos tanácsossá történt kinevezetése alkalmával testületileg üdvözöltek.

Az egybegyűltek nevében *Rákosi Jenő* a következőket mondta: Kegyelmes Uram! Ha a gazdát kitüntetés és elismerés éri, akkor azok, akik a gazda szeretetében és gondozásában részesülnek, örülnek és örömlüknek adnak kifejezést. Ez hozott engem és kollégáimat, az országgyűlési tudósítókát ide, hogy a mai napon Téged, kegyelmes uram, üdvözöljünk. Mikor mi az alkalmat felhasználva Téged szívünkkel üdvözölünk, azt valljuk, Tégedet oda, ahova jutottál a magad becsülete, a magad érdeme, a magad munkája, a magad erkölce juttatott. (Hosszu éljenzés.) Ott nem egy új kegy sugara süt rád, nem a fejedelmi kegy fénye esett a fejedre, hanem a fejedelmi elismerés fénye. Ebben a gondolatban üdvözölünk Téged, akit példának tekintünk, akit követnünk kell és remélem, hogy törekvéseinkkel, hogy ha a Te példád után indulunk, hogy ha a Te erkölcsöidet gyakoroljuk, lelki és jellembeli szilárdságot követjük, ha nem is odáig, de feljutunk addig a magasságig, ameddig Isten tehetségeinkhez képest eljuttat. Elismerés, méltánylás, ünneplés és egy kis irigység vegyül ünneplésünkbe. Ezzel köszöntelek.

Az éljenzés csillapultával *Justh Gyula* eképpen válaszolt: Kedves barátom! Igen tisztelt uraim! Hálásan köszönöm a megemlékezést. Nekem talán nem is kellene egyebet mondanom, csak amit önök ugyanis tudnak, hogy az vagyok, aki voltam s leszek, aki vagyok. (Lelkes éljenzés.) Nagy örömmel veszem, hogy a sajtó ma nálam megjelent ebből az alkalomból, annyival is inkább, mert én nagyon jól tudom azt, hogy a parlament és a sajtó kiegészíti egymást és ki kell, hogy egészítse egymást és váltva egy nagy és magasztos célért, küzdjön a haza javáért és boldogságáért. És abból, hogy önök megjelentek nálam, látom azt, hogy az újságíróknak a rokonszenve nem is annyira én irányomba nyilvánult meg (Lelkes éljenzés.), hanem a parlament irányában, — mert az engem ért kitüntetés valójában a parlamentnek szól, — amely parlament ép oly híven és becsületesen teljesíti azt a kötelességet, hogy a haza boldogságát igyekszik előmozdítani, mint ahogy azt az újságírók igyekeznek előmozdítani.

Mindnyájunknak oda kell törekedni, hogy vállalva mindannyian a haza javáért küzdjünk. Mert ez a legmagasabb polcz, amelyre törekednie kell mindenkinek — amint említette igen tisztelt barátom — az a legmagasabb polcz, hogy ha életünk pályájának végére jövünk és visszatekintünk multunkra, abban a tekintetben, hogy mindenkor önzetlenül, híven, becsületesen igyekeztünk a hazát szolgálni, semmi kifogásolni valót ne találjunk multunkban. (Zajos éljenzés.)

Ez a legmagasabb polcz, amelyre kell vágyakozni mindenkinek, aki önzetlenül szolgálja ezt a hazát (Éljenzés.) és én remélem, hogy az én t. barátom is és én is el fogjuk érni ezt a legmagasabb polczot, amikor visszatekintve politikai pályánkra, azt fogjuk mondhatni, hogy hibánküliek voltunk. (Zajos tetszés és éljenzés.) Mégegyszer köszönöm a szives megemlékezést és nagyon kérem, hogy tartsanak meg a jövőben is szives barátságukban, — de csak addig, amíg multemhoz hű maradok. (Élénk éljenzés és taps.)

Günther Antal igazságügyminiszternek valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából az igazságügyminisztérium tisztviselői kara ma délelőtt 11 órakor tisztelgett az igazságügyminiszter előtt. A személyzet nevében dr. *Meskó László* mondott lelkes, ismételt éljenzés által megszakított üdvözlő beszédet, melyre az igazságügyminiszter meleg szavakban fejezte ki köszönetét és biztosította a tisztikart változatlan jóakaratról és rokonszenvéről.

Bécsből jelentik: Az ő felsége személye mellett minisztérium személyzete ma délelőtt gratulált *Zichy Aladár* gróf miniszternek valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezetéséhez. *Vértessy* államtitkár üdvözlő szavaira a miniszter meghatottan válaszolt.

A holnapi ünnepek.

A holnapi ünnepekre való előkészületekről a következőket jelentjük:

Ünnepség a Mátyás-templomban.

A koronázás jubileumi ünnepeinek megállapítása végett ma délben a koronázó Mátyás-templomban helyszíni szemle volt, amelyen részt-

vettek a miniszterelnökség részéről *Romy Béla* min. tanácsos, az udvar részéről *Nepalek Vilmos* szertartási igazgató, *Szegedy Maszák* Aladár kormánytanácsos, *Roth* budai várkapitány és *Rosner* Ferencz udvari főbiztos, az egyházi hatóság részéről dr. *Nemes Antal* pápai prelátus, apátplebános. A bizottság megállapodott a szertartás sorrendjére, valamint a templom berendezésére vonatkozólag.

Eszerint a templomot zászlókkal és biborszínű drapériákkal gazdagon feldíszítik. A szentélyben a király számára két lépcsőzetű menyezetes emelvényt állítanak. A királyi emelvény szemben lesz a pontifikáló biboros főpap lépcsőnélküli menyezetes ülőhelyével. A királyi emelvény mellett a szentélyben fog ülni *Ferencz Ferdinánd* főherceg, trónörökös és *József* főherceg feleségével, *Augusta* főhercegnővel. A második sorban foglal helyet folytatólag *Klotild* főhercegnő leányával, *Erzsébet* főhercegnővel. A szentély másik felében fog ülni báró *Aehrenthal* Alajos külügyminiszter, herceg *Montenuovo* főudvarmester, a királyi kíséret tagjai, a magyar zászlósúruk és a magyar miniszterek.

A templom hajójában az evangéliumi oldalon külön ülőhelyeket tartanak fenn a palotahölgyek számára, ahol rangszerinti sorrendben fognak elhelyezkedni. A templom hajójának episztola-oldalán vannak kijelölve a tábornokok és a katonai főméltóságok helyei. A főhajóban folytatólag az egyik oldalon a v. b. t. tanácsosok, a másik oldalon a cs. és kir. kamarások és udvari méltóságok foglalnak helyet. A templomban úgy az urak, mint a hölgyek csakis diszmagyar öltözetben jelenhetnek meg, kivéve a notabilitások közül azokat, akik diplomáciai vagy katonai egyenruhát viselnek.

A templomba a miniszterelnökség által kibocsátott meghívókkal június 8-án, szombaton délelőtt féltízig lehet bejutni. A szertartás pár percczel féltíz után kezdődik, amikor a papság a templom főkapujában fogadni fogja a pontifikáló főpapot, dr. *Samassa* József egri biboros érseket. Az egyházfejedelem az Ecce sacerdos magnus hangjainál vonul be a szentélybe, ahol magára ölti egyházi ornátusát és a papsággal együtt ki vonul a főbejárathoz ő felsége fogadására. A király nagy udvari kísérettel tíz órakor érkezik a templomba, ahol nyomban elfoglalja helyét a királyi emelvényen. A király jövetele után megkezdődik az ünnepi nagymise, amelyen *Samassa* biboros érsek pontifikál. A főpapnak *Párvy* Sándor zsepesi püspök és *Szmrecsányi* Lajos egri segédpüspök segítkezik, míg a szertartást dr. *Nemes Antal* pápai prelátus rendezi. Mise közben az evangélium alatt a biboros az isentiszteletet félbeszakítja és mintegy tizenöt percig tartó beszédet mond. A beszéd után *Samassa* biboros folytatja az isentiszteletet, amelynek végeztével ünnepi Tedeum lesz.

A mise után, mely teljes egy órát vesz igénybe, a papság a templom főbejárathoz kíséri a királyt. A király a királyi család tagjaival kocsira ül és visszahajtat a budai várba.

A jubiláris isentisztelet a pontifikáló főpap fogadásával szombaton délelőtt 10 órakor kezdődik, amelyen az „Ecce sacerdos magnus“ után *Vavrincez* Mór „Missa Jubilaris“-át adják elő. A magánzólamokat dr. *Grimm* Ferencz né szül. *Brunner* Margit, dr. *Kasics* Ozmánné szül. *Durigó* Ilona, *Juhász* Ferencz és *Nagy Béla* adják elő. Betétként Gradualéra és Offertoriumra *Takács* Mihály az Opera művésze két régi magyar egyházi éneket ad elő. A király ő felsége megérkezésekor *Bogisich* Mihály Királyhimnuszát és a királyi távozásakor *Erkel* Ferencz Himnuszát fogják játszani. Az előadást *Vavrincez* Mór vezeti, az orgonát *Sugár* Viktor tüzérfőhadnagy játssza szíveségből.

A Deák-téri or. templomban.

A Deák-téri evangélikus hitvallású nép- és polgári iskolában június 8-án délelőtt 9 órakor ünnepélyt rendeznek a koronázás évfordulójának emlékére. Az ünnepély műsora a következő: 1. Királyhimnusz *Komócsy* Józseftől, dallama *Weber* Bélától, előadják a polgári osztályu növendékek. 2. Ünnepi beszéd, mondja *Mihalik* Kálmán tanár. 3. Dal a királyra, *Kozma* Andortól. Előadja *Gregersen* Helda III. oszt. növendék. 4. Szentlélek szállj le a királyra, *Szász* Károlytól, szavalja *Hajcsi* Tózi IV. oszt. növendék. 5. Himnusz, éneklé a közönség, utána 10 órakor isentiszteletre vezeték a növendékeket.

A kálvintéri ref. templomban.

A budapesti ref. egyháztanács elnöksége vasárnap, június 9-én d. e. 10 órakor, a Kálvintéri templomban nagy hálaadó isteni tiszteletet rendelt el, amelynek sorrendje a következő:

1. Kezdő ének: 74. dics. 1. vers. Im bejöttünk nagy örömmel, Felséges Isten! A te szentidnek gyülekezetibe. A te templomodba. Felséges Atya Isten! 2. Rendes ének: (V. zsolt. 1. és 2. v.) 1. versszak: „Adjatok hálát az Istennek; imádkoz-

zatok szent nevének; Hirdessétek dicséretét, És minden jótéteményét. Beszéljétek a nép előtt, Nagy csudáit, melyeket tett.“

2. vers: „Néki vigan énekeljétek, Csudadolgait dicsérjétek. Magasztaljátok szent nevét, Kik szívből féltétek őtet. Örüljön azoknak szívek, kik az Uról értekeznek.

3. Ima, dr. *Szabó* Aladár lelkészétől.

4. Karének.

5. Egyházi beszéd és ima, *Petri* Elek lelkészétől.

6. Végének. 164. dics. 6. vers: „Uram! végy minket kedvedbe, szerelmedbe. S vigasztald meg szívünket. Tőlünk soha ne maradj el. Se ne hagyj el. Hanem fogjad kezünket.“

7. Hymnus. E hálaadó isteni tiszteletre az elnökség ez uton is meghívja a híveket.

Az izr. hitközség ünnepe.

A pesti izraelita hitközségnek mind Dohány-utcza, mind Rombach-utcza templomában szombaton, e hó 8-án délelőtt 8^{1/2} órakor hálaadó isentisztelet lesz, amelyen az ünnepi szónoklatot az előbbiben dr. *Kohn* Sámuel főrabbi, az utóbbiban dr. *Fischer* Gyula rabbi fogja mondani.

Az operában.

Az Operaház e hó 8-án, a koronázás 40-ik évfordulóján, ünnepi előadást rendez, a nézőtér teljes kivilágításával. Az előadást „Király-himnusz“-szal kezdik, melyet *Jókai* Mór szövegére *Poldini* Ede szerzett. A himnusz — melynek ez lesz az első előadása — az Operaház összes magánénekesei éneklé a teljes énekkarral együtt, zenekari kíséret mellett. Utána gróf *Zichy Géza* magyar történelmi dalműve, Nemo kerül színre. A dalmű női főszerepét *Badinyi* Klárát *Krammer* Teréz, az előjátékban szereplő *Zrinyi* Ilonát pedig *Vasquezne* Itália fogja énekléni. A férfi főszerepekben *Arányi* (Nemo) és *Takács* (II. Rákóczi Ferencz) lépnek fel. Az előadást kivételesen 7 órakor kezdik. Vasárnapra népszerű előadásul, mérsékelt helyárakkal „A bűvös vadász“-t tűzték ki.

A horvátok és a jubileum.

Zágrábból táviratozzák: Az *Agramer Zeitung* a következő kommunikét teszi közzé: Az itt elterjedt hírekkel szemben illetékes helyről arról értesülünk, hogy a. hó 8-iki, a negyvenéves koronázási jubileummal kapcsolatos isentiszteletre ugy a bán, mint a három osztályfőnök kapott meghívót a miniszterelnöktől. Dr. *Nikolics* nem vehet részt a budapesti ünnepeken, mert a bán betegsége miatt az ágyat őrzi s így, mint a bán helyettese, a kormányzasi ügyekkel való elfoglaltsága miatt nem távozhatik Zágrábból.

KÜLFÖLD.

Aehrenthal és Tittoni. Tittoni olasz külügyminiszter Aehrenthal báró magyar-osztrák külügyminiszterrel július közepe táján fog találkozni. Tittoni Aehrenthal báró látogatását októberben adja vissza, de ischli utazása, amely tervbe volt véve, elmarad.

Váciak Pasics ellen. Azon az afféren kívül, amelyet Vuics idézett fel Pasics ellen, az ifju-radikálisok más kompromittáló adatokat is hoznak fel ellene, így például egy Garasaninhoz intézett levelét, amelyben négyszáz arany ellenében késznek nyilatkozik ellállani az új konakra való árlejtéstől, továbbá egy nyugtát az orosz gőzhajózási társaságtól nyert összegről, amelyről megjegyzi Pasics, hogy választási célokra fogja használni, továbbá azt állítják, hogy okiratilag be tudják bizonyítani, hogy Pasics a szerb kormány megkerülésével — amelynek élén akkor Vuics állott — mint Sándor király küldöttje Pétervárra ment, hogy ott kihallgatást eszközöljön ki a szerb királyi pár-részére.

Támadás Witte ellen. A párisi „Revue“ egy titkos jelentést közöl, melyet gróf Witte ellenségei küldtek Vilmos császárhoz, hogy vele a császárt „felvilágosítsák“. A terv sikerült és Witte elvesztette a császár kegyét. A titkos jelentésnek érdekesebb része a következő: Ha világos képet akarunk alkotni az orosz birodalom mai állapotáról, mindenekelőtt óvakodnunk kell attól, hogy a jelenségeket nyugateurópai mértékkel értékeljük. Az elégedetlenség észrevehetően csak az orosz-japán háborút követő időszakban jelentkezett, de az eredete jóval korábbra vezethető vissza. Igazi előidézője a rendőri uralom nagymérvű garázdálkodása volt. A zsarnokoskodás annyira jelentéktelen eredménnyel járt, hogy a dolgok rendjének előbb-utóbb meg kellett változni. A kor-

mányszervezet egy időre alábbhagyott az erőszakkal. Egyre jobban hangoztatták a szükségesebbnél-szükségesebb ujitásokat. Józán gondolkodású kormány a maga céljaira tudta felhasználni ezeket a mozgalmakat. Mi sem lett volna könnyebb, mint az ellenállást a helyes mederbe terelni és rábírní a törvényhozással való együttműködésre. Inkább a bátorság, mint a belátás hiánya miatt szalasztották el a kínálkozó alkalmat 1904. novemberétől a következő esztendő őszéig. A jelentés körülményesen leírja, mint változtak meg gyökerestül az orosz városi és vidéki közigazgatás viszonyai. Alárendelt személyiségek, irnokok, statisztikusok, diákok kényük-kedvük szerint rendelkeztek az irni-olvasni nem tudó parasztsággal. Ilyen és ehhez hasonló tényállások uralkodtak, mikor gróf Witte dicsőséges diadalmenetben tért vissza Amerikából. Ugy emlegették őt, mint a jövő emberét, mint az igazság harcosát. De Witte, ellenére annak, hogy tizenöt éven át szerezhette tapasztalatokat a kormányzáshoz, kezdő politikusnak bizonyult. Az ököljog embere ő, aki előtt az ellenfél meggyőztése a legfontosabb teendő, de aki alapos félreismerője hazája való állapotának. Beszédeit egész terjedelmükben hozták a lapok és háza gyülekező helye lett a legellentétebb pártállású politikusoknak. Ő volt a tanácsadójuk és intézte velük az elégedetlenek ellen irányuló támadásokat. A kormány az október harminczadiki manifesztummal beadta a derekát. Két magasrangú férfi, akiket a czár határtalan bizalommal tisztelt meg (míg gróf Wittével nem nagyon rokonszenvezett) módosítani akarták a manifesztumot, amely egyébként is nagyon homályos volt. Egyes kérdésekre nem adott szabatos feleletet. Mi maradt meg a régi rendszerből? Meddig terjed a határa a sajtó-, a szólás- és a gyülekezési szabadságnak? Witte minden erejével ellenezte a reformokat és ezt a brutális ultimátumot hangoztatta: Egy sor se változzék, különben én megyek! A játékot elvesztette. A manifesztumot az általános sztrájk miatt proklamálni kellett. Nem volt akkor orosz ember, aki bizalommal viselkedett volna Witte iránt és még ekkor is köréje esopotosultak a különböző pártok. Az volt róla az általános vélemény, hogy hit- és törvényszeretet nélkül való ember, aki kész megsemmisíteni a dinasztiait is, ha czélja úgy kívánja; de azért kétségkívül bátor és szilárd elhatározású férfi, aki tud rendet teremteni. Talán nem riad vissza a politikai bűncselekvéstől sem, de gyenge akarateréji nem lesz soha. A jelentés többek között elmondja még, hogy Witte azzal, hogy minden hívének kedvére akart tenni, sorba összezőrdült velük és elvesztette a bizalmukat. Alkalmadtán mindig felhánytorgatják neki a régi bűnöket. Ezekkel a szavakkal végződik a jelentés: Ha Oroszország talpra akar állni, ennek az embernek pusztulni kell a helyéről.

A portugál trónválság. Lisszabonban a kormány antidinasztikus összeesküvést fedezett föl. Sok lefartóztatás történt. A liberális párt és a kormány közt tárgyalások indultak meg és valószínű, hogy a válság el fog simulni.

Lueger mandátuma. Lueger a hietzingi mandátumot tartja meg és így a Rathhaus-kerületben új választás lesz. A keresztényzoezialisták még nem állapodtak meg a jelöltré nézve. Szó van *Wittek* lovag volt vasuti miniszter, *Sibirál* volt osztályfőnök és gróf *Trautmannsdorff* volt képviselő kandidálásáról.

Az agrárkérdés az orosz dumában.

Pétervár, június 4.

A dumának szocziáldemokrata frakciója június 3-án törvényjavaslatot nyújtott be az agrárkérdés megoldásáról. A javaslatot Moeslov szocziáldemokrata ír dolgozta ki.

Az összes orosz pártprogramokban a földművelőkérdés foglalja el most az első helyet. Az utóbbi időben a földművelőkérdéssel és megoldási módjával szemben elfoglalt álláspont próbáköve lett minden orosz ember politikai nézetének, akár a jobb, akár a baloldalon helyezkedik el. És ez nem csoda akkor, amidőn Nyugateurópa minden országában a lakosság nagy többsége a városokban lakik, míg a földet művelő nép száma mindig csökkenőben van, addig Oroszországban a lakosság legnagyobb része földműveléssel foglalkozik és a parasztok száma, azt mondhatni, növekedőben van. A földművelők száma:

Németországban:	
az 1882. évben	19 225
az 1895. évben	18 501
Franciaországban:	
az 1881. évben	18 279
az 1891. „	17 436

A kisoroszországi kormányzóságokban pedig az 1885—89-ig terjedő időközökben a földművesek száma 9:2 százalékkal emelkedett és a délnyugati kormányzóságokban 29:2 százalékkal, az alsóvolgamenti kormányzóságok területén 20:4 százalékkal s i. t. Csak Oroszország iparüző központjában találkozunk a nyugateurópaihoz hasonló jelenséggel. Abból a néhány adatból, melyet feltüntettünk, már egész világosan látható az agrárkérdés fontossága Oroszországban.

Ha még megemlítjük, hogy Oroszországban az utolsó statisztikai kimutatás szerint a földművesek száma 74—92 százalék között váltakozik, a földműves-kérdés fontossága még világosabbá lesz. A kérdés a maga kemény valóságában már rég egész Oroszország előtt áll és senki sem haladhat el előtte anélkül, hogy figyeimére méltatnia ne kellene. A kormányra nézve rendkívül fontos ez a kérdés, mert az állam különböző jövedelmeinek igen jelentékeny része a parasztoktól folyik be és mennél szegényebb lesz a paraszt, annál kevesebbet juthat az államnak. A földbirtokosok is érdekelve vannak a paraszt anyagi helyzetében.

A paraszt bérülők is, ha szegény, nem lesz abban a helyzetben, hogy a birtokosoknak a bérletet megfizesse. A gyáros is érdekelt fél, mert a parasztban az áru fogyasztók igen számbaveendő részét bírja. És így megy ez tovább.

Az agrárkérdés még az 1861. évben támadt, ugyanazon évben, mikor a parasztokat a jobbágy-ság (pauchene) alól felszabadították. T. i. a parasztozt felszabadítása előtt hosszú kemény harc volt az akkori kormányzati körök két főrekvése között. Az egyik rész azt akarta, hogy a parasztság a folszabadulással annyi földet kapjon abból, amit előbb megmivelt, egyrészt hogy élete biztosítva legyen, másrészt hogy adósságát a földbirtokosoknak és a kormánynak megfizesse. A másik rész azt mondta, hogy abban az esetben, ha a parasztozt elég földet kapnak életük fontartására, nem akarják majd megmiveltetni az urnak jószágát és így a birtokosok nem lesznek abban a helyzetben, hogy földjeiket megmivelhessék, ezért azt követelték, hogy csak annyi földet kapjon a paraszt, hogy a birtokosok biztosítva legyenek a munkásiány ellen. A birtokosok érdekei olyan erősen voltak képviselve az ujitásokat feldolgozó bizottságokban, hogy a paraszterdekek szószólói általában hallgatásra voltak kárhoztatva és nem érhették el azt, hogy a parasztság teljes mértékben megkapja az életfentartásra szükséges földet. Meg kellett etégedniök azzal, hogy legalább azt a földet kapják meg, amelyet már régóta maguk mivelték meg. Így természetesen a birtokosok győztek és 1861-ben tették le az első követ ahoz a nagy épülethez, amely most agrárkérdés név alatt mered magasba. A legjobb földek a birtokosoknak jutottak. A legsilányabbat a paraszt kapta. A földet ezenfelül még annyi adóssággal terhelték meg, hogy a pór képtelen volt a törlesztésre szükséges összeget volt földjéből kiszedni. Hogy a folszabadítás után mennyi földdel rövidítették meg a parasztokat, a következő számadatokból láthatjuk.

Az 1861. évig volt a parasztoznak földjük a rjazoni kormányzóságban 1,070.000 desjatin, a vorenieszi kormányzóságban 722.000 desjatin, a szaratovi kormányzóságban 1,078.000 desjatin, a pizskovi kormányzóságban 917.080 desjatin, a novgorodi kormányzóságban 1,600.000 desjatin, a szimburski kormányzóságban 5,990.000 desjatin.

Az 1861. év után volt a parasztoznak földjük a rjazoni kormányzóságban 1,000.000 desjatin, a vorenieszi kormányzóságban 570.000 desjatin, a szaratovi kormányzóságban 834.000 desjatin, a pizskovi kormányzóságban 803.000 desjatin, a novgorodi kormányzóságban 1,045.000 desjatin, a szimburski kormányzóságban 530.000 desjatin. Láthatjuk tehát, hogy a birtokosok javára elvették a parasztoktól földjének 20 százalékát, amelyet élvez-

hettek eddig, még személyes szabadságukkal nem rendelkezettek. Sőt mi több, hogy a „felszabadított“ parasztozt még inkább rabszolgaságba hajtsák, értékén jóval tul kellett megfizetni a földet, mert a fizetési feltételek és összegek közé még egy különös összeget is illesztettek a felszabadított „lélekért“.

Vizsgáljunk néhány adatot, melyek megmutatják, minő ára volt a földnek az 1862—72. években és milyen árat kellett fizetni a parasztoznak. Michalovsky tanárnak adatai szerint közönséges acra déli kormányzóságban 180 millió rubel, a csernoshuje (fekete föld) kormányzóságokban 284 millió rubel, összesen 648 millió rubel, a parasztozt fizettek: a déli kormányzóságban 342 millió, rubelt, a csernoshuje (fekete föld) kormányzóságban 342 millió rubelt, nyugoti (fekete föld), kormányzóságban 183 millió rubelt, összesen 867 millió rubelt. A parasztozt tehát a „lelkükért“ 219 millió rubelt fizettek.

A nyugati kormányzóságban ekkor politikai zavarok uralkodtak és a kormány magához akarta vonzani a parasztokat, azért rendes áron értékelte a földet és a „lelkékért“ nem számított fel semmit. A fizetendő részletösszegek olyan nagyok voltak, hogy éppen nem csoda, ha a parasztozt adóssága a kormánynál napról-napra nőtt. A nisni novgorodi kormányzóságokban a részletéből származó adósság az 1892. évben 5,361.329 rubel volt, az 1900. év végéig felszaporodott 9,125.589 rubelre, együtt más fizetni valókkal 15,508.107 rubelre. Ehhez hasonló volt a helyzet más kormányzóságokban is.

Ezen adósságokon kívül, melyek az orosz parasztozt forkát fojtogatják, még nagyobb bajai is vannak, melyek lehetetlenné teszik megélhetését. Láttuk, hogy ama negyven esztendőben, mely azóta elmúlt, a lakosság megnövekedett. Ha akkor a desjatinok összege, mely nem változott, nem volt elegendő a parasztozt eltartására, ugy a földhiány most sokkal inkább érezhető. Most minden munkáparaszt egymaga több földet bír megmivelti, mint amennyije van, sok munkáskéz marad ugy, hogy nem tud munkát találni a saját földjén. Ebből a tényből igen fontos jelenségek következnek.

A paraszt és családja munka nélkül van, bérelnie kell tehát földet a birtokostól, hogy munkacereje kárba ne vesszen, vagy pedig nem használ új, jobb ekéket és egyéb mezőgazdasági gépeket, amelyek a munkát megkönnyítik. Tultöng benne a munkaerő és ezért nem engedik fejlődni a földmivelés technikáját. Az első esetben a paraszt teljesen a földesur hatalmába kerül, aki a bérelt földért iszonyu árat követel.

És mennél nagyobb a paraszt szegénysége, mennél kisebb darabka a földje, annál drágább lesz a bérelt föld ára.

Ez a jelenség észlelhető egész Oroszországban. A parasztozt nem a termelendő élelmiszerek kedvéért bérelnek földeket, mert a bérelt földön egyedüli hasznuk a szalma, de ha szigoruan vesszük, még az sem. A felsorolt néhány számadat érthetővé teszi, miért oly fontos az agrárkérdés az orosz politikában. Az is világosan látszik azonban, hogy ez a kérdés egyuttal a forradalom szentesládája, melyből a tűz folyton éled.

Mozgó képek.

Koronás változatok.

A parlamenti illendőség nem engedi, hogy a koronát bevonják a vitába. Én abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy engemet nem feszélyezhet ez a megszorítás. Élek ezzel az előnnyel és koronás urunk mai érkezése alkalmából elmondok azokat a zavaros benyomásokat, melyeket bennem a korona emlegetése kelt.

Sokszor eltűnődtem a korona szó és fogalom eredetéről. Hiányos képzettségem az oka, hogy vajmi keveset tudok róla. Az összes modern nyelvekbe az antik korona-ból származott át az elnevezése. De mintha már a rómaiak és görögök előtt is lettek volna népek, amelyek megkoronázták a fejedelmüket! Mintha ezer meg

ezer év előzte volna meg a császárok korát! Mi lehetett akkor a korona neve?

A bibliai történet az embert (precízebben: a férfit) mondja a teremtés koronájának. E szerint már a paradicsomban is ismerhették s olybá vették, mint mindenek fölött valót.

Azóta bizony sok viszontagságokon ment át az emberiség. Népek keletkeztek, népek tűntek el. Királyokat és császárokat koronáztak és megtörtént akárhányszor, hogy a fejjel együtt a korona is a porba gurult. (Talán memento gyanánt szokás ma is vitás kérdéseknél pénzdarabot feldobni és a korona s fej közt választani.)

Hazánkban különösen nagy tisztelet környékezi a koronát. Szent István óta valóságos imádat tárgya ez a glóriás klenódióm. És föltek viselője a magyar nép feltétlen hűségére mindenkor számíthat.

Őrzi is Szent István koronáját azok az alabárdos testőrök, akiket nagy ünnepekkor bámulhat a fővárosi lakosság, valamint azok a zászlós urak, akiket együttes ülésen választanak a főrendek, s a nép képviselői. A koronaöröknök külön utcát is adott a tekintetes tanács; de azért ne tessék egyedül a korona vonzóerejének tulajdonítani azt a buzgó népvándorlást, mely a nyári hónapokban arra felé észlelhető. Ugyanis a Korona-utczában van a ropogós libasültjéről híres Politikus szatócs.

A Koronának két utcája is van Budapesten. A Nagy- és Kiskorona-utca. Évtizedek előtt úgy különböztették meg a kettőt, hogy az előbbiben egy keresztényt, az utóbbiban egy zsidót se lehet találni. Azóta ezt a különbséget a mindent nivelláló idő teljesen eltüntette.

A Kis Korona-utczának két nevezetessége a Koronakávéház és a Korona-vendéglő. Utóbbiban a judikaturánk kitünőségeinek vannak törzszatalai; nem csoda, hogy leginkább azok látogatják, akik „Ó felsége a király nevében” itélnék, végeznek, határoznak.

E szigorú bíró urak előtt is a koronatanúnak van a legnagyobb tekintélye; de nem tudom, hogy a szegény vádlottak is osztanak-e ezt a nagy tiszteletet. A fának is van koronája, amely árnyékot, eső ellen oltalmat ad (és amelyre az életet fel is kötheti magát). A fognak is van koronája. Ez őrli meg a táplálékunkat; — ha ugyan van harapnivalónk.

A tulajdonképeni koronák között vannak olyanok is, amelyek, bár drágakövek csillognak pántjaik között, inkább töviskoronáknak illenek be. Akárhánynak arany-roncsán vérfoltok rozsdásodnak. (A modern fejedelmek nem törődve anenziennitással, sieve új koronát rendelnek meg az ötvösművészeknél a vértől párologó helyett.)

A sötét középkorban szalmakoronát tetik a gonosz-tévők fejére. Ma már ezt a barbár szokást nem ismerik. Sőt megtörtént már, hogy a nemzet ellen vétők öt vagy hét, vagy kilenczágú koronát kaptak jutalmul.

Az érdemrendek is többnyire koronásak. A vas-koronarendek viselői nagy urak. De szerény falusi tanítók is szoktak érdemkeresztet kapni, harmincz, negyven, ötven évi keserves népnevelés után. Milyen szívdobogva lesik . . . van-e korona rajta!

Az új pénzértékünket is a koronáról nevezték el. Néplünk nehezen bírja megszokni, hogy forint helyett két koronát mondjon. Talán ha a népdalokat is eszerint idomítanák át, könnyebben simulna hozzá a közönség esze, nyelve.

Ha, például, Blaháné a színpadról így énekelné a jól ismert szép nótát:

Beh szeretnék rámás eszmát viselni,
A sarkára fényes patkót verezni,
Vasaid kovács, ihaja,
Tíz korona nem drága
Elísszuk a csingilingi, lengelegeti
Csárdába!

Azt a másikat, azt a nagyon régit, melyet egykoron Halmi Ferencz énekelte a „Férj az ajtó előtt”-ben, ma már senki sem ismeri. Ez volt a refrainje:

„Magad szerzed a koronát . . .”

És a homlokára mutatott a Dandin Györgyök koronáját jelezvén.

Az országgyűlés legújabbán száz koronás aranyat nyomtat. Ezeknek mindenesetre nagy kelete lesz a rothschildi körökben, de az új pénz nehezen fog a korona-áruházakban forgalomba kerülni, valamint a koronásszövetkezetek igazgatói sem annak szerencsés birtokosaitól fognak busás osztalékokat bezsebelni.

A kávéházi kibiczeket koronásoknak nevezik, még pedig azért, mert a sikeres drukk jutalmul rendszeren egy korona jár ki nekik.

Ha valami nagyot, jeleset cselekszünk, azzal dicsernek meg:

— Feltehető a koronát!

Ha pedig kudarcot vallottunk:
— Ennek ugyan bekoronáztál!
Kétféle felfogás nyilatkozik meg ebben a két latin-nyelvű híres mondásban is.
Ugocsa non coronat . . .
és
Finis coronat opus.

Rosta.

TÁVIRATOK.

A дума.

Petervár, június 6. A дума mai ülésén báró Noide, a kaukázusi helytartó képviselője arra az interpellációra válaszol, amelyet a Lanchuty kaukázusi faluba küldött büntető expedíció tárgyában nyújtottak be. Az interpellálók állításait tagadja. A дума 210 szavazattal a szocialisták és munkáspártiak 164 szavazatával szemben egyszerű napirendet fogad el. Vaszticsikov földművelési miniszter a szibériai kivándorlás tárgyában benyújtott interpellációra válaszolva kijelenti, hogy a kormány távol áll attól, hogy a kivándorlók érdekében intézkedéseket tegyen, oda törekszik, hogy azt normális ultra terejje. A kivándorlás legutóbbi rendkívül nagy arányokat öltött. Az 1907. évben kivándoroltak száma négyszeresen túlhaladja az 1906. évben kivándoroltak számát. Ezt az erős áramlatot nem lehet feltartóztatni és a kormánynak nem marad más hátra, minthogy a parasztokat kivándorlás veszélyére figyelmeztesse.

A дума elfogadott egy napirendet, melyben a földművelési miniszter választást ki nem elégítőnek jelenti ki. Hosszu és szenvedelmes vitát keltett a kadettok indítványa, mely szerint a legközelebbi, szombaton tartandó ülés napirendjére az amnesztiáról és a halálbüntetés eltörléséről szóló javaslatok helyébe, melyek a mai ülés napirendjén állnak, de idő hiányában nem tárgyalhatók, a helyi igazságszolgáltatás reformjáról szóló javaslat volna kitéendő. A ház 193 szavazattal 173 ellenében elhatározza, hogy szombaton az amnesztiá-javaslatot tárgyalja. A jobb- és baloldal a kadettok ellen szavazott.

Itt megemlítjük, hogy Stolypin Sándor, a miniszterelnök fivére a „Novoje Vremja”-ban cikket közöl, amelyben állást foglal a дума felosztása ellen, amely nézete szerint az államot egy lépéssel újból közelebb hozná a válsághoz. Ezen дума bár forradalmi jellegű és több megbocsáthatatlan tettet követett el, azzal az előnyvel bír, hogy a polgárságot elidegeníti a felkelés eszméjétől és reményt nyújt arra, hogy a jövőben munkaképes centrum fog létrejönni. E cikk sok szóbeszédre ad alkalmat, tekintve, hogy a дума felosztására vonatkozó általános elterjedt híreknek ellentmond és változást nyer.

Az Evening News közli: Az orosz szocialdemokraták londoni kongresszusa szombaton fog végződni. Az eddigi ülésekben a tulzók kerekedtek felül és megállapodtak egy forradalmi tervben, amelynek részleteit is kidolgozták Londonban. A cél az, hogy a dumában élesen fogják támadni a kormányt a liberálisokkal együtt és megbénítják a дума működését, de maguk sem nyújtanak be törvényjavaslatokat, hogy végképp diszkreditálják a dumát a nép szemében és a kormányt a дума felosztására kényszerítsék. Ez lesz a jel az általános lázadásra, amelyet már előkészítettek a városokban és a vidéken egyaránt. A lázadást júliusra vagy augusztusra tervezik.

Az algéciraszi szabályzat.

Tanger, június 6. A diplomáciai kar legközelebb vizsgálat alá veszi az algéciraszi konferencián elfogadott szabályzatot. A Franciaország és Marokkó között fennálló általános politikai jellegű kérdéseket rendezni fogják. A különböző magánjellegű követeléseket illetőleg tárgyalások indultak a szultán képviselőivel.

A német-amerikai kereskedelmi egyezmény.

London, június 6. A Tribune new-yorki jelentése szerint több gyáros, élükön az amerikai védőligával meg akarja támadni a Németországgal kötött kereskedelmi egyezmény törvényes jellegét. Az eljárás azonban június elseje után, vagyis a kereskedelmi egyezmény életbeléptetése után fvg megindulni. Hír szerint a szövögyárosok egyesülete külön akar eljárni.

A kínai lázadás.

Hongkong, június 6. Chutnuivu mezővárost. Vajhóvtól három mérföldnyire 200 rabló kirabolta. A rablók megszállották Shuivot és Vondlikot. Egyidejűleg Cheuntausan kertületben zavargások fordultak elő, minnek következtében csapatok indultak oda.

Az angol czukoregyezmény.

London, június 6. (Alsóház.) A czukoregyezményre vonatkozó kérdésre válaszolva Grey külügyi államtitkár kifejtette, hogy a kormány az egyezményt aláíró államokkal és a belga kormánnyal közölte, hogy ama forrásoknak, amelyekből a cukor hozható be Angliába, behozatali filalmakkal vagy más módon való korlátozása összegyeztethetetlen az angol kormány kifejezett politikájával és az angol cukorfogyasztók és cukorgyárosok érdekeivel és hogy ennek következtében Angliára nézve lehetetlen tovább végrehajtani az egyezményt ama határozatait, amelyek a prémios cukornak büntetéssel való szállítását követelik. Egyidejűleg az angol kormány kijelentette, hogy nem óhajt cukorpremiúmkat adni, valamint azt sem, hogy ilyen prémiumok ismét keletkezzenek.

Közgazdasági távirat.

Csikagó, június 6. Gabonátözsde. Zárlat. Buza irányzata igen szilárd, júliusra 97 (95^{1/2}) K., szept.-re 99^{1/2} (97^{1/2}) K., — Tengeri szilárd, júliusra 54^{1/8} (54) K.

Csikagó, június 6. Terménytözsde. Zsir. jul.-ra 9.02, tegnap 9.05. Szalonna short clear 8.99. Sertéshus júliusra 16.27, tegnap 16.17.

New-York, június 6. Terménytözsde. Gyapot. New-Yorkban 12.90 jun.-ra 12.51, szept.-re 11.67. New-Orleansban 12^{9/16}. Petroleum stand with. New-Yorkban 8.20. Filadelfiában 8.15, raffined in cases 10.65, Credit Balances of oil City 178. Zsir, Western Steam 9.45. Rohé testvérek 9.55. On 41.35—41.65. Réz 26.00—25.75.

UJDONSÁGOK.

A panoptikum.

* * *

Vidéken a jólelkű nép még mindig özőnével tódul nagyvásárkor a panoptikumba. Megcsodálja a kigyótánczolatónót, a pávafarku hölgyet, Bristont a medveembert és a köréjük csoportosuló természeti figurákat. Nagy Frigyes, Sándor czárt, III. Napoleont, Luccenit, Katalin czárnót, Hradil Alfonzt, meg a gégebajos Frigyes császárt. S ha sok épületes tanulsággal nem is, de egy kiszitt tajtékszopókával, gyerekesörgövel, vagy az asszony számára csilló kalárral távozik a mesebódéból, ahol három garas erejéig megkoppaszották. Nyugodtan kiveri a pipáját, meg egyszer, utójára megbámulja a kasszáján ülő óriási hölgyet, a pörge nyelvű német, vagy olasz kikiáltót, Zoroaszter vászonra pingált mumiáját s szívében halálos megvetéssel elmélikedik a földi nagyságok szomorú sorsáról.

Vidéken erre mifelénk s arra távolabb nyugatra is még van némi kelete a panoptikumnak. Az élelmes bódésok tehát egyre újabb attrakciókról gondoskodnak s a viasz nagyságok közé, a haramiák, természeti korcsok, kétféjü borjak, gonosztevők, futó bolondok és nagyhirű fejedelmek társaságába beállítanak egy-egy eleven hírességet is, aki nem gépre lélegzik s a feje nem lékkel töltött puha bábfaj. Egy ilyen élelmes panoptikumos most megvette azon elevenen, testestül-bőrestül Rausalit is, a híres marokkói lázadót s néhány aprópénzek ellenében mutogatni is fogja a heti vásárokon.

A szabadságért küzdő hős, az elszántság, vakmerőség fanatikusa, a megvert, legyőzött szegény Rausali zöld dolmánykában és piros bugyogóban fog ülni a ketrecz rácsa mögött és két piczula külön díjért elmondja ráadásul a saját leveretését, lelkének legfájdóbb gyalázatát. Tréfája lesz a széles képű, nehéz sarku parasztnak, a fürge utca-gyerekeknek s a kis ablakos zöldre mázolt kocsi-ban együtt fog utazni a pávafarku hölgygyel, egy tucztal kedves kis majommal, a medveemberral s a gonosztevők és fejedelmek viaszfiguráival. A szabad ég, a tengerpusztaság, a zengőhegyek makacs fejedelme zsalus kis ablak mögöl fogja kémlelni a messze kék eget és sátorveréskor épp ő veri be a földbe a ponyva czövekeit, hogy a kedves majmocskák és a viaszbabák meg ne ázzanak.

Gyilkoló szürke hétköznapiság, megölője minden hagyományosan felségesnek, minden az extázisig lelkesült hősnék. A felhőjárás apró, sárba tipegessé váltod föl s minden emberben megfojtod az istenit, hogy pöre emberségére vetköztetted.

Ha Rausulit elfogják, börtönbe vetik, ha katonafegyver lesz a gyilkolója, úgy martir, a szabadság hősi vértanuja vált volna belőle. Legendás hőssé a nép mesemondó ajakán. De Rausulit kiéresztették a nagy, idegen életbe, csak a hegyeit s a lelkesedést vették el tőle és Rausuli magától állt be egy panoptikumba, az engedelmesség mögött a törő kis majmok közé. Mert most már nem harcolni, hanem naponta legalább egyszer ennie s ezt a keserű kenyeret megkeresnie kell.

Jól számított a szultán, amikor megkegyelmeztet Rausulinak. Amikor börtön helyett beküldte őt a panoptikumba, a száját tátó népség elé. A földi nagyságok: a zsarnokok, fejedelmek, szultánok, kéfféjú borjak, gonosztevők, hősök és futóbolondok ocsó csarnokába. Józan épülésére az értük még lelkesedni tudó látogatóknak, akik végül is jobban örülnek a kiszivott szipkának s a gyönyögs kalárisnak, mint minden rettegett Rausulinak s okos szultánnak.

Mik—

Napirend. Péntek, 1907. június 7. **Waptár:** Róm. kath.: Jézus szüve. — Prot.: Robert. — Görög-ország: május 25.: Sz. Iván feje. — Zsidó: Sivan. 25. — A nap két reggel 4 óra 5 perccel, nyugszik esti 7 óra 41 perccel. — A hold két éjjel 2 óra 37 perccel, nyugszik délután 4 óra 9 perccel.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor. — A belügyminiszter fogad d. u. 3 órakor. — A közoktatásiügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. — A belügyi államtitkár fogad 12-2 óráig. — A képviselőház elnöke fogad d. c. fél 9 órától fél 10 óráig. — A Magyarországi Négyesületek Szövetségének közgyűlése. — Bemutató a Budai Színházban, Színházterület a Századik megnyászson. — Harangszentelés a Döbrentei-terti szorb székességében délután. — Művészmaifalja a Városligeti tavon este 7 órakor. — Az alapi nyári meeting második napja. — A Nemzeti Szalon nyári kiállításának nyitása 9-6-ig. Belepődij 1 korona. — A fiatal művészek magyar festők kiállítása a Károlyi Kálmán művészeti társaság szalonjában (Nagymező-utca 37-39). nyitva egész nap. Belepődij nincs. — A Hentli kiállítás az Uránia Kizyotóri szalonjában nyitva 9-8-ig. Belepődij 20 fillér. — A Nemzeti Múzeum régiségtára 9-2-ig. — A Szépművészeti múzeum nyitva 10-2-ig. — A szépművészeti múzeum nyitva 9-6-ig. — A földtani intézet múzeuma zárta. — A Széchényi-múzeum megtekinthető 1 K. belepődijal. — A Történelmi Képesárny nyitva 10-fél 2-ig. — A Goethe-szoba az Akadémiában nyitva 9-12-ig. — Az I. paraszti Múzeum nyitva 9-1-ig és 3-9-ig. A Kölkedési Múzeum nyitva 9-12-ig és 2-6-ig. — Az Aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Techn. iparmúzeum és könyvtára nyitva 9-1-ig és 6-8-ig. — A Nemz. múzeum könyvtára nyitva 9-1-ig. — Az Akadémia könyvtára nyitva 9-7-ig. — Az Egyetemi könyvtár nyitva 9-12-ig és 3-8-ig. — Keresk. Múzeum könyvtára nyitva 9-2-ig és 3-8-ig. — A pedagógiai könyvtár és tantervkiállítás zárta. — Az Állatkert egész nap nyitva. Belepődij 60 fillér.

— **A svéd király aranylakodalmá.** A svéd királyi pár aranylakodalmát az egész országban fényesen megünneplik. Stockholmban az ünnepet az összes templomokban toronyzenével nyitották meg. Délután két órakor ünnepi istentisztelet volt, amelyen a királyi pár és a királyi család tagjai vettek részt a trónörökösnek kivételével, aki egészségi állapota miatt távol maradt. Az istentisztelet után a kikötőben levő hadihajók 21 lövést tettek. Ezután a királyi pár körülkocsizott az ünnepiesen feldisznított városban. Mindentűt katonaság állt sorfalat és a közönség örmriadallal üdvözölte a királyi párt. A király tengernagy ruhát viselt. Az egész országban jótékonycélra gyűjtések folynak.

— **Változások a tábornoki karban.** Gróf *Uküll-Ghyllenband* budapesti hadtestparancsnok helyébe a király gróf *Attems* Móríz altábornagyot, a krakói tizenkettedik hadosztály parancsnokát fogja kinevezni. *Galgóczy* tábornagy nyugalmába vonul s utódja *Albori* tábornagy, borszniai tartományi parancsnok lesz; az utóbbi helyébe *Varesanin* tábornagyot, zárai parancsnokot fogják kinevezni. *Vuics* Miklós altábornagyot a technikai katonai bizottság elnökét *Lipót* Szalvátor főherceg, tüzérségi főfelügyelő mellé fogják beosztani; utódja *Krabatun* altábornagy, a közös hadügyminiszterium osztályfőnöke lesz. Gróf *Geldern-Egmont* altábornagy, műszaki főfelügyelő az idén üli meg ötvenéves szolgálati jubileumát s azután nyugalmába vonul; utódjaként emlegetik báró *Leitner* vezérőrnagyot, *Csongay* vezérőrnagyot, a technikai katonai bizottság második osztályának főnökét és a pótlai műszaki igazgatót, *Porges* vezérőrnagyot.

— **Gróf Pejacsevich állapota.** Gróf Pejacsevich állapotában ma éjjel visszaesés állott be s ezért a bán kénytelen ágyban maradni. Mindamellett betegsége nem aggasztó.

— **Lovagias ügy a városi közgyűlésen.** A főváros tegnapi közgyűlésén szavazás támadt dr. *Platthy* György és dr. *Hajdu* Marczel városi képviselők között, amelyből kitolyólag *Platthy* György ma dr. *Andreánszky* Jenő és *Zboray* Miklós országgyűlési képviselő útján elégtételt kért *Hajdu* Marczeltől. *Hajdu* Marczel *Hédervári* Lehel országgyűlési képviselőt és *Baracs* Marczelt nevezte meg megbízottainak. A segédek a délelőtti folyamán tárgyalták az ügyet, megállapodás azonban még nem történt.

— **Az ostondel sakkverseny.** A tizenhatodik forduló lefolyásáról tudósítónk a következőket táviratozza: *Janowski* ismételten legyőzte *Burnt*, ugyszintén *Schlechter* is *Csigorint*. Dr. *Tarrasch* csak remist ért el *Marshall* ellen. A mesterversenyen *Forgács* szacadnapos volt, de a vele együtt a második helyen állók ma vereséget szenvedtek. Így: *Van Vliet* legyőzte *Salvet* és *Niemzowitsch* veszített dr. *Bernstein* ellen. *Swiderski* is veszített *Cohn* E. ellen. *Mieses* azonban nyert *Shories* ellen s így most már 2 és fél egységgel vezet, ami igazán bámulatos eredmény *Duras* nyert *Jacob* ellen, *Teichmann* Mortimer ellen. A *Tartacower*—*Marco*, valamint *Metger*—*Blackburne*-játszma remisvel végződött. Győzelmet ért el még dr. *Perlis* *Billecard* ellen, *Leonhard* *Shoosmith* ellen és *Spielmann* *Lee* ellen. A *Snosko-Borowski*—*Sheve* és *Süchting*—*Rubinstein* játszma *Snosko*, illetve *Rubinsteinnek* jobb állásban függ. A versenyzők állása a tizenhatodik forduló után:

Nagymeister verseny: dr. *Tarrasch* (3), *Schlechter* (1) 9/2, *Janowski* 8 (3), *Marshall* 7 (1), *Burn* 4 1/2 (2), *Csigorin* 3 1/2 (2).

Mesterverseny: *Mieses* 12, *Forgács*, *Cohn* E., dr. *Bernstein*, *Niemzowitsch*, *Salve* 9 és fél, *Snosko-Borowski* 9 (1), *John* (2), *Rubinstein* (2), dr. *Perlis* (1), *Swiderski* (1), *Teichmann* (1), *Marco* 8 és fél, *Metger* 8 (1), *Duras* (1), *Tartacower* (1), *Spielmann* 7 és fél, *Süchting* 7 (1), *Jacob* 6 és fél, *Shories* 6, *Blackburne*, *Scheve* (1) 5 és fél, *Shoosmith* (3), *Billecard* (1), *Van Vliet* 5, *Leonhardt* (3), *Cohn* W. 4 és fél, *Mortimer* 4, *Lee* 3 és fél.

— **Egy iskola ünnepe.** Szép ünnepélyt tilt *Óradna* magyarsága az ottani állami iskola harmincéves fennállásának emlékére. Az ünnepélyen gróf *Apponyi* Albert közoktatásiügyi miniszter képviseletében jelen volt gróf *Lázár* Árpád főispán. *Polyánszky* László tanfelügyelő lelkes bevezetője után a minisztert képviselő főispán hazafias szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt, mely után ének, szavaltatok és felolvasás következett. Az ünnepélyt száz terítékű bankett követte, utána bál volt.

— **A berlini nagy botrány.** Egész Németországban egyébről sem beszélnek mostanában, mint arról a csunya botrányról, melyet *Harden*, a „Zukunft“ szerkesztője pattantott ki. Főhőse tulajdonképpen *Eulenburg* herceg, a volt bécsi német nagykövet, aki tudvalevően a német császárnak egyik legmeghittebb, legintimébb barátja volt. S minthogy mindenki tudta, mily barátság fűzte egymáshoz a császárt és a herceget, a dolgot nem lehetett tovább leplezgetni. Maga a császár kívánta, hogy teljes világításba helyezték a dolgokat, nehogy az a látszata legyen, mintha a császár is résztvenne az elutasolási műveletben.

Az egész botrányt megelőzte két másik, amely a mostaninak quasi előfutárja volt. Gróf *Lynard*, a potsdami lovasezred egyik kapitánya, kénytelen volt azonnal ott hagyni szolgálatát, mert egy őrmester nyíltan perverzítással vádolta. — A másik botrány hőse *Frigyes Henrik* porosz herceg, az elhunyt braunschweigi regensherceg fiúvere volt. Már kinevezte volt a császár a Szt. János-rend lovagjává, de lovaggá nem avatta, mert ugyanolyan dolgok derültek ki róla, mint gróf *Lynard*ról. Most következett az *Eulenburg*-botrány. A finom diplomata különösen kiténtette kegyeivel L. francia katonai attasét, akit a berlini udvarnál felette kedveltek, mert csinos volt, elegáns és kitűnő táncos; még azután is, hogy *Eulenburg* Fülöp herceg szemé vetett rá, gyakran meg volt hívva a *liebenbergi* várkastélyba, mikor a császár is ott vadászgatott. Azután egy szép napon megjelent *Harden* nek egy cikke a hercegről meg a csinos attaséről: nem telt bele egy hét és a francia kormány visszarendelte a derék és felette deli útjat Berlinből. Beszéltek, hogy a trónörökös nagy szerepet vitt az udvar levegőjének megtisztítása körül: mihelyest a *Harden*-cikkek napvilágot láttak, sietett a császárhoz és menten eltűntek az udvarról a kompromittált kegyenczek, élükön a bécsi volt német nagykövettel. Mindezek után pedig a botrány átváltozott politikai botránnyá. Az erkölcsisten diplomaták nagyobb hatalom után vágyódtak: meg akarták bukítani *Bülow* kancellárt

De szervezett klikkjeiket a *Harden*-féle leplezés szétrebbentette. *Bülow* legalább rövid igeig nyugodtan alhatik. Nem államférfiu bílcsege mentette meg, hanem ellenfeleinek erkölcselensége.

— **Az alkotmánypárt vacsorája.** Az országgyűlési alkotmánypárt e heti rendes pártvacsoráját csütörtökön este tartotta a városligeti *Kovács*-féle vendéglőben. A vacsorán megjelent *Justh* Gyula képviselőházi elnök is. Ott voltak továbbá: *Szell* Kálmán, a párt elnöke, gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter, a párt vezére, *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter, *Náway* Lajos képviselőházi alelnök, *Semsey* László, gróf *Batthyány* Lajos, gróf *Dessewffy* Emil, *Moskovitz* Géza, gróf *Nákó* Sándor fiúmei kormányzó, *Rakovszky* Géza, *Bittó* Dénes főispán, *Markhot* Aladár, *Teszelszky* József, *Jekelfalussy* Zoltán, gróf *Thorotzkay* Miklós, gróf *Vass* Béla, gróf *Zichy* Béla, gróf *Vay* Adám, *Szinnyei*-*Merse* Félix, gróf *Eszterházy* Móríz, gróf *Sztáray* Sándor, *Szontágh* Andor, *Nehrebeczky* György, *Bolgár* Ferencz államtitk., *László* Mihály, *Hertzka* Tivadar, *Burdia* Szilárd, *Szereday* Aladár, *Ciocán* János, *Szivák* Imre, *Szilassy* Zoltán, *Dániel* Pál, báró *Petrisevics*-*Horváth* Artur, *Melcer* Vilmos, *Mocsáry* Sándor, *Hagara* Viktor, *Gyömrőy* Aurél, *Márkus* Miksa, *Csathó* Aurél, *Huszár* elemér, gróf *Pallavicini* György, gróf *Teley* Pál, *Déchy* Mór, *Ybl* Miklós és még számosan.

— **Mery del Val kiténtetése Romában.** Megirtuk, hogy a király *Mery del Val* pápai államtitkárt a Szt. István-rend nagykeresztjével tüntette ki. Gróf *Szécsen*, vatikáni osztrák-magyar nagykövet ma átnyújtotta a pápai államtitkárnak a rend nagykeresztjének jelvényeit.

— **Rudolfsgnádí árvizkárosultak segélyezése.** A Duna árja által sújtott Rudolfsgnád község nyomorba jutott lakóinak felsegélyezésére bizottság alakult, mely a következő megleghangu felhívásban fordul a nagyközönséghez, hogy filléreivel járuljon hozzá a nyomor cnyhítéséhez:

Az egész országban általános részvétet keltett azon súlyos csapás, mely Rudolfsgnád községét érte, midőn a május hó 25-én a Duna árja előntötte és részben elpusztította.

Ezen községet józan életű, szorgalmas és takarékos nép lakja, mely anyanyelvére nézve ugyan német, de hazafias magyar szellemű, mint azt azon igyekezet és credmény is mutatja, melylyel a gyermekek az iskolában a magyar nyelvet tanulják. A nép szívvel-élelkel ragaszkodik a földhöz, hol bölcsője ringott, mely őt eddig táplálta és mindig újra felépítette hajlékát valahányszor a víz rombadöntötte. Most negyedik ízben érte csapás, fáradságának reménye viz alá van temetve és számos család hajlék és kenyér nélkül, aggódva tekint a sötét jövőbe. Ha némi támogatásban részesül, nem fog csüggedni és a tengeren túl, idegen földön jobb hazát keresni, hanem kipróbált szorgalmával legfőjára küzdeni a nehézségeket és magának itt újra léteit biztosít.

Azért emberbaráti és hazafias cselekedet mivel, ki e célra áldozatot hoz. Hallgasson mindenki irgalmas szívének nemes sugallatára és tegye le adományát a szeretet oltárára. Néhány fillért mindenki könnyen nélkülözhet és bármily keveset is adnak egyesek, ha sokan adnak, sokat lehet segíteni. Inséges honfitársaink nevében bizalommal fordulunk az irgalmas szívekhez, adakozzanak a szegény árvizkárosultak javára és adományait küldjék Rudolfsgnád község elöljáróságának címére. A segélybizottság nevében: Dr. Sal Ferencz tb. főszolgabíró.

Hisszük, hogy ennek a felhívásnak lesz eredménye, mert az árviz által sújtott községnek lakói a legnagyobb nélkülözésekkel küzdenek.

— **A tót iskolák megvizsgálása.** *Apponyi* Albert gróf vallás- és közoktatásiügyi miniszter az Arva-, Liptó- és Turóc megyék területén lévő elemi iskolák megvizsgálására *Pechán* Adolf dr. realiskolai tanárt küldte ki. A nevezett bejárta a felsőmagyarországi vidékeket és a helyszínen győződött meg a többnyire tarthatatlan állapotokról. A legtöbb községi és felekezeti népiskola oly hiányosan van felszerelve, hogy a tanítástól üdvös eredményt nem is lehet várni. A tanerők is gyengék, számos helyen feltétlenül szükséges, hogy az állam-népiskolát állítson. A miniszteri kiküldött mindezekről részletes jelentésben számol be a miniszternek.

— **Gyermeknap.** *Esztergom* város községe a Gyermekvédő Liga javára ma gyermeknapot tartott. A város főterén felállított két sátorban a társadalom színe-java, sőt a szegényebb néposztály is adakozott a város leányai által adott rózsák ellenében. A helyi liga elnöke *Gyapay* főispán családjával vett részt a gyűjtésnél, melynek eredménye mintegy ezer korona. A gyermeknapot a város összes kereskedői megtartották. A rendezésben kiváló érdemeket szereztek *Vaszary* Mihály primási intéző, *Háicsky* Zoltán, *Palkovics* László és még számosan.

— **A makói munkakísérés.** Közöltük, hogy Makón a kizárt építő-, asztalos-, lakatos- és ács munkások plakátumokon hirdették, hogy Makót inkább bojkottálják egy álló esztendeig, semhogy a mostani körülmények mestert munkát vállaljanak. Erre ma az érdekelt mesterek nyilatkoztak és kijelentik, hogy ők nem zárták ki senkit és hajlandók a békés munkásemelnek munkát adni. A munkások között izgatók járnak és ezek izgatásukkal lehetlenné teszik a békés megegyezést. Felhívásukban rámutatnak a munkázlat folytán előállott gazdasági válságra és felhívják a munkásságot, hogy ne hallgassanak az izgatókra.

— **Szocialisták pöre.** Ismeretes az a háborúság, mely Kardos Jakab, a szocialista párt volt igazgatója és főpénztárosa és a szocialista párt mai vezetősége között dúl. Ebben a tárgyban Kardos Jakab ma a következő nyilatkozatokat tette egy újságról előtt:

— A Népszava tegnapi nyilatkozatára ki kell jelentenem, hogy a dolgot abba nem hagyhatom. Eppen ezért követelm a szociáldemokrata párt vezetőségétől, hogy nyilatkozzék arról, igaz-e azon állításom, hogy én az anyagi felelősséget — ezt hangsúlyozom most és hangsúlyoztam akkor is — csak azért vállaltam, mert el akartam kerülni a nyilvános botrányt. Egyébként nem vállaltam volna a felelősséget, mert arra semmi okom nem volt. — A pártvezetőséggel állapodtunk meg abban, hogy miután engem némely lap megrágalmazott s nekem erre nyilatkoznom kell, — én valamelyik lapban nyilatkozni fogok. Bokányi Dezső ezt a nyilatkozatomat lemásolta, még pedig azzal a célzattal, hogy amennyiben a pártvezetőségnek is nyilatkozni kell, szóról-szóra ugyanazt fogja nyilatkozni, amit én. Ezt feltétlenül megígérték nekem. És mi történt? Én kérem, Temesvárott tartózkodván, a „Délmagyarországi Közöny“-ben adtam le a nyilatkozatomat május 26-án. A budapesti lapok nem vették észre a nyilatkozatot és csak napok múltán közölték még pedig csonkítva és elferdítve. Szent hitem, hogy ezt az elferdített, csonkított nyilatkozatot a pártvezetőség közölte a lapokkal, csak azért, hogy azután joguk legyen nekik is ferdíteni és csonkítani a Népszavában. Én most felszólítom a pártvezetőséget, hogy a vitás kérdés eldöntése céljából jegye közzé egész terjedelmében az én leveletem, melyet május tizenötödikén intéztem a párthoz. Amennyiben ez nem történne meg, kénytelen volnék én közzétenni a zsemben levő ellenlevél alapján. Természetesen egyben megvilágítanám azt is, hogy kik csaptak fel velem szemben az erkölcs gáncsnélküli lovagjainak és milyen indokból.

— **Házasságok.** A belvárosi szentiván templomban ma délelőtt vezette oltárhoz székelyföldvári dr. Szilágyi Viktor miniszteri s. titkár, Szilágyi Lajos m. kir. műszaki tanácsos fia, Bárdosi Sárkát, Szilágyiné Bárdosi Ilona, a m. kir. Operaház művészjének testvérhugát. Az esketési szertartást dr. Zubriczky Aladár egyetemi ny. r. tanár végezte, násznagyok Póderdy Lajos és Bárdosi Miklós voltak. A szűk családi körben tartott esküvőn díszes, nagyszámú közönség jelent meg. Az Országos Kaszinóban tartott reggeli után az ifjú pár az olasz tavakhoz utazott.

Dr. Dombosi Mór ügyvéd, takarékpénztári ügyész Kisberről, e hó 6-án a VIII. ker. anyakönyvvezető előtt házasságot kötött öz. dr. Dombosi Gáborné született Mích Olga-val.

— **Egy év óta alszik.** Az álomkórnek egyik csodálatos esetéről adnak hírt belga lapok. Eszerint Cassagnes-Bogoulies belga faluban Dalbin nevű tizenöt éves leány már egy esztendő óta alszik és nincs mód rá, hogy az orvosok letargikus álmából fölébresztessék. A leánya tavaly májusban gyomor-gercsőket kapott. Attól fogva nem tudott enni és egyre bágyadtabb lett. Június eleje felé elaludt és azóta alszik. Arcza halvány ugyan, de egyébként teljesen derült vonásai vannak. Érvérése percenként 55. Kezdetben megkísérelték a beteg mestereséges táplálását is, de azt abba kellett hagyni, mert a különben mozdulatlan tetszhalott azonnal kihányt mindent.

— **Nagygyűlés a záróra ügyében.** A főváros kereskedelmi alkalmazottai körében nagy a méltatlankodás, mert a főnökök, bár aláírással kötelezték magukat a nyolczórás záróra betartására, nem zárnak 8 órakor. E tárgyban ma este a Kereskedelmi Alkalmazottak Orsz. Egyesületében nagygyűlést tartottak, amelyen mintegy 1500 kereskedelmi alkalmazott jelent meg. Szenvédélyes hangon követelték a legerélyesebb intézkedéseket, hogy a főnökök tartásuk be adott szavukat, nehogy a múlt évhez hasonló sajnálatos tüntetések ismétlődjenek a fővárosban. Ellenőrző bizottságokat szerveztek, amelyek hivatva lesznek a késő vagy egyáltalán a zárórát be nem tartó kereskedőket aláírásukra figyelmeztetni.

— **A népfelkelők igazoló könyve.** Felhívják azokat a népfelkelő-köteleseket, akiket az 1894-ik évben soroztak és honvédségi kötelezettségnek eleget tettek, de budapesti illetőségük, hogy népfelkelési igazolványi könyvük átvétele végett honvéd-könyvükkel a katonai ügyosztály népfelkelési osztályában (Központi Városház, II. emelet 39. sz.) délelőtt 9 órától 1-ig jelentkezzenek.

— **Egy hírlapíró öngyilkossági kísérlete.** Békési Imre a fiatal hírlapíró neve, az utóbbi időkben elég sűrűn jelent meg a napilapok tárczarovata fölött. A dolgozatok szinte kivétel nélkül erős írói tehetségről tanuskodtak. Tegnapi délután egy estilap, a leghatározottabb formában megírta Békési Imréről, hogy tárczáit idegen írótól lopkodja. Legutóbb megjelent tárczáját is Michel Corday francia írótól kölcsönözte s a dolgozat már magyar fordításban is megjelent. E közlemény folytán Békésit a lap, amelynek szerkesztőségében dolgozott, még tegnap elbocsátotta. A szégyen és a jövő bizonytalansága megtévedt fiatal embert annyira kétségbeejtette, hogy ma délelőtt a nyár-utcai fürdő egyik külön kabinjában mellbe lölte magát. Sebe súlyos, de nem életveszélyes. A Rókus-kórházban ápolják.

— **Bányász-sztrájkok.** A budapestvidéki kőszénbánya-társaság pilis-szent-iváni bányájában tegnap reggel az összes munkások, mintegy nyolcszázan megszüntették a munkát. A sztrájkoló munkások nyolcz órai munkaidőt követelnek, de az igazgatóság ezt a követelést nem teljesíthette, mert a bányában, ahol a leszállás sok ideig tart s a munkásoknak egy órai pihenőjük is van, ez tulajdonképpen öt-hat órai munkaidőt jelentene. A munkások béremelést nem követelnek, ami arra mutat, hogy a sztrájk külső izgatás következménye s ezért a hatóságok is mereven elutasító álláspontot foglalnak el a munkások követelésével szemben. A társaság vörösvári bányájában fönnakadás nélkül folyik a munka. — **Dévaról** jelentik nekünk, hogy a petrosényi kőszénbányában ismét sztrájk jelei mutatkoznak. Boér középponti főszolgabíró a bűjtogatók egyik vezérét, Csorán Jánost letartóztatta. A letartóztatás után derült ki, hogy a munkásvezér közönséges betörő, mert hét aranygyűrűt, egy aranykarperccet és egy revolvert találtak nála, amely tárgyak egy lokomotívvezető lakásán történt betörésből származnak. Csorán természetesen fogva tartották.

— **Halálos kerékpár-eltérés.** Vrabel János hentessegéd tegnap este a sertés-közvágóhid előtt kerékpározott. Egy fordulónál vele szembe jött Oláh Miklós állatorvos, akit a kerékpár elütött. Oláh oly szerencsétlenül esett le, hogy agyarázkódást szenvedett. Esméletlenül szállították az István-kórházba, ahol ma reggelre meghalt. A rendőrség megindította a nyomozást és Vrabel Jánost ma délelőtt előállították a főkapitányságon, ahol kihallgatták.

— **Nagy birtokeladás.** Lukács György volt közoktatásiügyi miniszternek a biharmegyei Szentjános község körüli birtokát Moskovits Adólf, Weinberger Jakab, Aufricht Mór nagyváradi lakosok megvásárolták 1,000,000 koronáért.

— **Főállítják a színes fotográfiát.** Már évek óta keresik úgy a fotografusok, mint pedig a fizikusok a színes fotográfiák előállításának módját. Eddig-éle majd minden kísérlet csőtörtéköt mondott. Az érzékeny lemezek nem reagáltak a színekre. Voltak ugyan a színes fotográfálásnak némi sikerei, de a színek, amelyeket a legkomplicáltabb eljárásal tudtak a készülékekkel előállítani, oly primitívek voltak, hogy nem lehetett a fényképezési technikába átvenni azokat. Most Párisból az a hír érkezik, hogy a Lumiere-testvéreknek sikerült oly tökéletes színes fotográfiákat előállítani, hogy most már rövid idő alatt az egész fotografus világ használni kezdi. A fölledezők, névszerint Lumiere Agost és Lajos több fotografust, vegyészt és fotográfógép-gyárost meghívott a minap, hogy megmutassa nekik a főlvételeit. A természetes színekkel készült főlvételek virágokról, tájakról és festményekről készültek s arckép is van közöttük sok. A legtöbb kép tökéletesen sikerült; van közöttük egy tengerparti főlvétele, amelyen a tenger színe, a parttól nagy távolságra levő hegyek, a két ég s a hajókon lengő francia zászló olyan természetes színben jelenik meg, hogy a néző azt hiszi, hogy a valóságot látja kiesznyben. Az egyik föltaláló a látogatók előtt is csinált egy főlvételt. A boros világításu műteremben husz másodpercig tartott az exponálás; ez sok idő, de azért kell ennyi, mert a főlvételekhez egy sárga lemez is szükséges s ez lassítja az exponálást. Szép, napos időben azonban ötöd másodperc is elég. A lemez, amikor a gépből kivesszik, harmadfél percre előhívó fürdőbe kerül, azután lemosótt s mangán-savas káli oldattal leöntik. Az eljárás hatralevő része, a

többi fürdő már napvilágnál megy végbe s nem nehéz földat a laikusnak sem. A főlvételek eredménye egy sikerült, tökéletesen hűségű színű dia pozitív volt. A színes főlvételekhez szükséges autokrom lemezek nemsokára forgalomban kerülnek s ezzel megkezdődik a fotográfózás új korszaka, formadalmi átalakulása.

— **Kimnach László emléke.** Az újabb művésznemzedék váratlanul elkunyt érdemes tagjának, Kimnach László festőművésznek a sirja jeltelenül áll a budai temetőben. Nagyszámú barátai és tisztelői dr. Vargay István fővárosi ügyvéd kezdesére most mozgalmat indítottak, hogy az oly korán elhunyt művésznem emléket állítsanak és összegyűjtött műveiből a fővárosban kiállítást rendezzenek.

— **A székesfehérvári rablőgyilkosság.** A székesfehérvári rendőrség főispán kocsisának gyilkosai ellen a legerélyesebben folytatja a nyomozást. A csendőrség oly fontos bűnjeleknek jutott birtokába, amelyek a nyomozás szárait helyes irányba terelték. Találtak ugyanis a tett helyén két darab kilőtt Mannlicher-hüvelyt, továbbá két darabb kilőtt Manlicher-golyót. A golyók egyikét a ló hullájából, a másikat az utszéli fa törzséből vették ki. Babcsák János és Schranz Pál nyomozó csendőr-járásör mesterek szerdán délelőtt künn voltak a 60. gyalogezred budai-uti kaszárnyájában, ahol Novotny alezredesnek tettek jelentést a leletéről. A kaszárnyában több tiszt és fegyverszakértő megvizsgálta a lövegeket s megállapították, hogy a kilőtt golyókon látható huzalok minden kétséget kizáróan azt igazolják, hogy a lövések csakis a most használatban lévő Mannlicher-fegyverből eredtek. A biciklistákra nézve, akik csakis fehérváriak lehetnek és a tejeskocsist ismerték, több tanu azt vallja, hogy a jelzett napon délután egy és két óra között látták őket, amint az országúton hazafelé igyekvő tejeskocsist közrefogtak. Egyik fekete, a másik szürke ruhát viselt. Egy tanu pedig, aki a város végén lakik, azt adja elő, hogy látta ő is a két biciklistát ebéd után a városból kifelé haladni olyképpen, hogy közülük a távolság majd egy kilométer volt, míg délutáni három óra tájban ugyanezt a két kerékpáros látta együtt sebesen befelé hajtani a városba.

— **Sztrájk.** Az újpesti kovácssegédek ma kimondották, hogy követeléseik kivívása érdekében a jövő héten sztrájkba lépnek.

— **Merénylő szerelme.** Kreményi Ignác tizenkilencz éves napszámos nagyon szielmes volt Gervarics Giza husz éves cselédleányba. A leány nem akarta meghaligatni a legényt és legutóbb is elutasította szerelmi ajánlatát. Kreményit a dolog annyira elkeserítette, hogy elhatározta, hogy megölje a leányt és magát is. Ma délben megleste a leányt a gróf Haller-utca 52. számú ház udvarán és nagy élesre fent zsebkéssel összeszurkálta. Azután a maga mellébe döfte a kést. A mentők a két súlyosan sebesült embert a Szent István-kórházba szállították.

— **Huszóves találkozó.** Dr. Argay György klenőci ev. lelkesz felkéri iskolatársait, kikkel 1887-ben a selmeczbányai ev. liceumban érettségizett, hogy a husz éves találkozás megállapítása végett vele közimüket mielőbb közöljék.

— **Razzia.** A rendőrség az éjszaka a főváros egész területén razziát tartott. Előállítottak 449 embert, akik közül az első kerületre esik 7, a második kerületre 24, a harmadik kerületre 6, a negyedik kerületre 10, az ötödik kerületre 8, a hatodik kerületre 27, a hetedik kerületre 121, a nyolczadik kerületre 93, a kilenczedik kerületre 31, a tizedik kerületre 9, az újpesti osztályra 13, a keleti pályaudvari osztályra 29, a nyugati pályaudvari osztályra 21 és a Városliget területére 50 ember. Az előállítottak egy része igazolta magát, azokat szabadon bocsátották. Akadt azonban több közöttük, veszedelmes individuum is a rendőrség kezei közé.

— **Egy magyar fiu szerencsése.** Az amerikai lapok jelentették, hogy Manatej Albertet, a Carnegie-éle technikai főiskola tanárát a technikai tudományok baccalaureusa címével tüntette ki a szenátus. A kiüntetett tudós magyar származású, a turóczi megyei Bisztricskán született. Mint árva gyermek a lakatosmesterséget tanulta ki, majd Amerikába vándorolt, ahol Edison gyárában talált alkalmazást. Ott a technikai tudományokat kezdte tanulmányozni, majd magára vonta az illető körök figyelmét és a Carnegie-főiskola tanára lett.

— **Magyarok egy nemzetközi kongresszuson.** Stockholmiban a jövő hóban tartják meg a XI-ik nemzetközi alkoholelles kongresszust. A magyar alkoholelles egyesületek ezen két küldöttel lesznek képviselve. Ott lesznek: Kiss Adolf, a kerületi munkásbetegsegélyező pénztár igazgatója és dr. Stein Fülöp orvos. Mindketten referátumot is tartanak.

— **Üzérkodás a trón közelében.** Nem az első, de bizonyára nem is utolsó eset az, hogy a trón közelében, vagy éppenséggel a trón magaslatán tüzérkedések folynak. A belga király például nem is csinált titkót abból, hogy neki nemcsak a mulatozás és dözsölés okoz örömet, hanem valamely jó üzletnek a lebonyolítása is. S királyi voltát nem egyszer használta fel jó üzletek kötésére. Most azonban olyan egyéniségről sült ki, hogy a trónhoz való közelségét előnyös üzletek lebonyolítására használta föl, aki eddig minden gyanu fölé emelkedett. Az az egyéniség nem más, mint az olasz anyakirályné, a meggyilkolt Umberto király özvegye. Olaszországban ugyanis az utóbbi időben sokat süttögtak egy előkelő állású asszonyról, aki az állam kárára üzleteket erőszakolt ki a befolyásával. A legújabb igen rossz üzlet az volt, hogy a bersaglierek kaszárnyájához tartozó veteményes kertet, amelyet a katonák műveltek, négyszögmetérenként eladták egy kolostornak. Maga a hadtestparancsnok tiltakozott ez ellen a legerélyesebben, de a kormány rá sem hederített, az üzlet megtörtént. Az újságok most nagy látmat csapnak, szidják a parlamentet és a kormányt, s az egész afférből most már kipattant, hogy az előkelő asszony, akiért a rossz üzleteket forszírozzák, maga Margit királyné.

— **Szózat a diákokhoz.** A kolozsvári Sorompó, a magyar ipar pártolásának lelkes, szimpatikus gárdája, a küszöbön álló érettségi vizsork alkalmából figyelemre érdemes, gyújtó szózatot intéz az ország érettségiző diákságához. A „Sorompó” országos iparvédő liga arra hívja fel érettségiző ifjainkat, hogy érettségi vizsga után ne csak a hagyományos tíz éves találkozóra, hanem a magyar ipartermékek pártolására is tegyenek fogadalmat, hogy ennek a fogadalomnak praktikus érvényesítése is egyik hasznos támogatója legyen a gazdasági önállóságért folytatott nagy küzdelemnek. A hazafias felhívásnak ez a legszebb passzusa.

Nemes diákgyómyán az: irásban kötelezni magokat első sorban a 10 év utáni összeíróvetelre. De figyeljétek meg, nemesebbé, áldáshozóbbá, értékesebbé tennétek fogadalmatokat azzal, ha beleirtok egy újabb pontot is: megfogadást annak, hogy mindenben oly áru vásárlására törekedtek, amit a magyar kéz munkája teremtett. Korlátozzuk már egyszer azt az örült pazariást, melylyel Magyarország csak Ausztria iparát évente az ezermilliót meghaladó összeggel gazdagítja! Ne legyen magyar ifju, ki ezt a nemzet létérdekét érintő fogadalmat le nem tenné és aki azt körültekintő lelkiismeretességgel meg ne tartaná.

— **Újabb földrengés San-Franciszskóban.** Az elemi csapásoktól oly súlyosan meglátogatott San-Franciszskóból újabb vészhirek érkeznek. Tegnap délután 12 óra 27 perczkor tíz másodperczig tartó újabb földrengés volt ott. Kárt nem okozott, de bizonyossá tette mindenki előtt, hogy a földalatti tűzvilág nem pihent ott meg, hanem még mindig dühöng.

— **Tanonczok gyűlése.** Az iparositanonczok vasárnap délután gyűlést tartanak, amelyen tiltakozni fognak az ellen, hogy a tanoncziskolákat a kormány elvonja tulajdonképeni rendeltetésétől s azokban oly generációt igyekszik nevelni, amely a munkaadók kedvük szerint kizsákmányolhatnak. Foglalkozni fognak továbbá a klerikális tanonczotthonokkal is, amelyet élesen el fognak ítélni.

— **A Nápolyi rendőség penamája.** Egy Nápolyban megjelenő újság csunya vádakkal illette a nápolyi rendőséget. Nem csekélyebb dologgal vádolta, mint azzal, hogy a kamorra tagjai ellen folytatott nyomozásokban és perekben a kamorra javára és előnyére dolgozik. Ezeket a vádakat felhivatalosan rögtön megczáfolták, de a cikk szerzője az „Avanti”-ban megismétli vádjait és hozzát teszi, hogy neki biztos tudomása van arról, hogy a rendőriszteknek nagy váltóadósságaik vannak. Ezeket a váltókat, mint egy csendőrtiszt beszél, kamorristák tartják a kezükben, akik a váltók segítségével a rendőrisztekre pressziót gyakorolhatnak. Csakis ez teszi érthetővé, hogy a csendőrség a kamorra ellen folytatott harcában a rendőséget maga ellen találja. Ezek az üzelmek legközelebb,

egy a szocziáldemokrata-párt által benyújtott interpelláció alakjában a kamarában is szóba kerülnek.

— **Az újvidéki gimnázium.** Báró Barkóczy miniszteri tanácsos Gönczy titkára kíséretében a főgimnázium megvizsgálására Újvidékre érkezett s megelégedésének kifejezést adva, közölte az igazgatóval, hogy a kormány 200.000 koronát bocsát a gimnázium újraépítésére. Endre műszaki tanácsos Berczeller mérnökkel alkalmas telek keresésére indultak és Balla főispán Szalay polgármesterrel és szakértőkkel tanácskoztak ezen ügyben.

— **Nem lesz jubileum Bécsben.** Bécsben a hatvan éves császári jubileumi kiállítás tervét végleg eljuttették a kereskedelmi miniszteriumban ma tartott tanácskozáson; ellenben elhatározták, hogy a város által alapítandó kórházon kívül a rendelkezésre álló összegből császári jubileumi muzeumot létesítenek, amelyben a technika, a gyár- és a kisipar fejlődését mutatják be.

— **Balázások.** Bence Miklós, Döbrököz község II. jegyzője, e hó 5-én, életének 44-ik, jegyzői működésének 18-ik évében meghalt Döbröközön.

Szabó Gyula nyug. kir. adótlárnok e hó 3-án, életének 64-ik évében elhunyt Kézdivásárhelyt.

Varga Mátvás főgimnáziumi hiteltár 47 éves korában szívzselhűdés következtében meghalt Újvidéken.

Idősb Loisch Mátvás hunfalvi földbírtokos 83 éves korában elhunyt.

— **Eötvös Bálint nagybeteg.** Mint értesülünk, Eötvös Bálint volt országgyűlési képviselő súlyos beteg. Az utóbbi események annyira megviselték idegzetét, hogy minden valószínűség szerint legközelebb kórházba szállítják.

— **Nem kell a „Götterhalte”.** Lőcse városának nem kell a „Götterhalte”. A csunya császárnőtát legalább a templom előtt nem akarták hallani a lőcseiek s ezért az idej urnalap körmenetire nem hívták meg a helyőrséget. Ez fájt a katonai parancsnokságnak. A válasz nem is késett. A katonai zenekarnak megtiltották, hogy térzenét adjon s polgári mulatságokon sem szabad a katonai zenekarnak játszania.

— **Sóvági János elítélése.** A Büdzentmihályon és Hosszupályiban 1905 őszén történt tömeges rablások ügyében Debreczenben tartott nyolcnapos esküdtészi tárgyaláson ma késő éjjel került sor az ítéletre. Sóvági Jánost, az elsőrendű vádlottat, ki már Debreczenben a Meliusz-téri rablógyilkosság miatt jogerősen életfogytiglani börtönre van ítélve, 11 évi, a többi öt vádlottat 3—7 évi fegyházra ítélték. Az elítéltek semmisségi panaszt jelentettek be.

— **Rajtyéyes marquis.** Osztiendében nagy feltűnést keltett egy tizenöt éves gyermekifju, ki a Rue des Socurs Blanches-utcában magánlakást bérelt. Egy német ur ajánlólevelét hozta magával, aki minden évben ebben a házban szállt meg. Erre az ajánlólevelére fel is vették, öt napot különben előre megfizetett. A diák előkelő életet élt, játékszalonokba járt, a legjobb vendéglőkben élt. Marquisnak nevezték magát s azt mesélte, hogy apját egy vadászaton agyonlőtték; amellet kérkedett őseivel s azok hősteteivel. Azt mondta, hogy szülei halála után birtokait eladta s így milliók birtokába jutott. A marquis tökéletes gentlemannak mutatkozott s így fiatalúsága ellenére is mindenütt bizalmat keltett. Két nappal megérkezése után egy hátsálovat bérelt magának s kis sétalovaglásra indult anélkül azonban, hogy visszatért volna. A rendőség mindentelē sürgönyöket és személyleírásokat menesztett. Egy osztiendi ember Thielben látta s rögtön sürgönyözött Osztiendébe a ló tulajdonosának. A ló tulajdonos a legközelebbi vonattal Thielbe utazott. A fiatal ember azonban akkor már eltűnt. A rejtélyt végre a következő düszszeldorfi távirat oldotta föl: „A fiatal „Marquis Albrecht” gimnazista, egy düszszeldorfi kereskedő fia. Anja a pénzt azért adta neki, hogy világot lásson”. Mikor pénze elfogyott, a tékozló fiu bűnbánóan tért vissza a szülői házába.

— **Laboratórium a Monte-Rosán.** Augusztus 15-én nyitják meg az első laboratóriumot a Monte-Rosán és pedig a mintegy 3000 méter magasságban levő Col d'Olen csúcson, ahonnan tudományos kutatásokat folytatnak majd az Alpesek alaposabb megismerésére. Az új épületben külön laboratórium lesz a zoológia, a botanika, a bakteriologia, a geofizika és a meteorologia számára. A még magasabb régiókban való tudományos kutatás céljait szolgálja egy nemzetközi fiziológiai laboratórium és egy geofizikai szoba, amelyet a 4500 méter magasságban levő Margit királyné csúcson építettek föl. Őt helyet kap Olaszország, kelett-keltt Németország, Franciaország, Anglia, Belgium, egyet-egyet pedig Magyarország, Ausztria és Amerika számára tartanak fenn.

— **Megrendszabályozott anarchisták.** A zürichi rendőrkaszárnya ellen minap intézett támadás és a bombamerénylet ügyében messzemenő vizsgálatot indítottak. Az illető oroszok és olasz anarchisták ellen szigorú rendszabályokat készítenek elő. Két leány, ki a bombarobbanásnál megsebesült, alighanem a szemévilágát fogja elveszíteni.

— **Járványos fültömírgy.** Csongrád községben és a határában lévő tanyákon az összes elemi iskolákban be kellett szüntetni a tanítást a járványos fültömírgy miatt, amelyben eddig 83 gyermek betegedett meg. A községi elüljáróság a tulzsfolt ovodák és iskolák elégtelenségén segitendő, a közgyűlésnek javaslatba hozta két óvoda és 8 iskola építését 190.000 korona költséggel. A javaslatot a legközelebbi közgyűlés fogja tárgyalni.

— **Gyilkos betegség.** Vasszécsény községben Sibinger Péter 51 éves molnár gyógyíthatatlan betegsége miatt bátyja lakásán annak rozsdás fegyverét golyóval és vízzel megtöltötte, a fegyvert lábához erősítve, ráhajította fejét a csőre, azután elsütötte a fegyvert. A lövés koponyáját teljesen összeroncsoolta.

— **Öngyilkos pinczér.** Erdei László debreczeni huszonhétéves pinczér ma délelőtt afölötti bánatában, hogy szerelmese rossz útra tévedt, a Dembinszki-utca 49. számú házban agyonlötöte magát. Erdei Debreczenből utazott a fővárosba. Megelőzőleg megtáviratozta szerelmesének, hogy megérkezik. A leány várt reá. Erdei a viszontlátás örömein tulesve, kiküldötte a leányt vizért. Amig a leány künn volt, Erdei revolvért vett elő és föbe ölte magát. Azonnal meghalt. Holtfestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. A fiatal ember komoly szándékkal udvarolt még Debreczenben a leánynak. Nem tudta, hogy a leány a fővárosba érkezte után erkölcstelen életre tért. Csak amikor megérkezett, tudta meg. Ez annyira elkeserítette, hogy öngyilkosságot követett el.

— **Rendőri hírek. Toivaj szolgál.** A rendőség letartóztatta Deutsch Jenő 17 éves iradoszolgát, aki Zoltán Sándornak, a Magyar Színház titkárnak irasztalát feltörte s abból kétszáz korona készpénzt, brilláns gyűrűt és egy ügető-verseny fízletejegyet ellopott. Deutsch a pénzt a löversenyen játszotta el. — **Betörés a pályaudvaron.** A nyugati pályaudvaron levő Caro és Jelnek czég és Klein és Krantz czég raktárait feltörték s a két raktárból több ezer korona értékű holmit elloptak.

— **Kirándulás az Alánára és Herkules-füredőre.** A természeti szépségekben gazdag Alduna megtekintésének és a kies fekvésű Herkules-füredőben való időzésnek megkönnyítésére 30 napig érvényes mérsékelt áru menettérti jegyek adatkak ki Budapest keleti és Budapest nyugati pályaudvaron. E menettérti jegyekkel a keleti pályaudvartól — Zimonyig, vagy a nyugati pályaudvartól Báziasig vasuton, Zimonytól illetőleg Báziasztól Orsováig hajón és Orsovától — esetleg herkulesfürdő megszakítással és tartózkodással — ismét vasuton tethet meg az ut. Az I. és II. osztályu jegyek a vasuton gyorsvonattal, a hajón első helyen, a III. oszt. jegyek a vasuton személyvonattal, a hajón a második helyen való utazásra jogosítanak. Az utazás az esetleges zimonyi vagy báziasi és orsovai tartózkodáson kívül a vasuti vonalakon háromszor, a hajóuton egyszer megszakítható. E menettérti jegyek árai a következők: Budapest keleti pályaudvar: I. osztály 54 korona 80 fillér, II. osztály 39 korona 60 fillér, III. osztály 21 korona 30 fillér. Budapest nyugati pályaudvar: I. osztály 53 korona, 50 fillér, II. osztály 37 korona 50 fillér, III. osztály 19 korona 70 fillér.

— **Gyermekbucsu Ós-Budavarában.** A VII. ker. köztétékonyági bizottság a kerületi szegények javára június 16-án, vasárnap délután Ós-Budavarában jótékonycélu gyermekbucsut rendez, melynek sikere érdekében a kerületi köztétékonyági bizottság hölgytagjai buzgólkodnak. A mulatságra a bizottság Ós-Budavarát ingyen kapta meg. A belépő díj ez alkalommal felnöttek részére 1 korona, gyermekek részére 50 fillér lesz, mely tisztán a jótékonycélu javára esik. A jegyek szabad bemenetet biztosítanak nemcsak Ós-Budavár területére, hanem az ott levő összes nyugati pályaudvar és látványosságokra is. Egyik kerületi süttömester ezer darab perczet fog eladni, melyek közül kettőben 10—10 koronás arany lesz. Lesz gyermekbirkózás, póznmászás, zsáktfutás, szépségverseny pompás díjakkal. A nagyszinpadon tréfás mutatványok, búvészek, hasbeszélők kaczagtatják az apró népséget.

— **Rajoczfüredő igazgatósága** állami, törvényhatósági és vasuti tisztviselők, illetve alkalmazottakkal, továbbá lelkeseknek, tanítóknak és gazdászoknak ez évi június 30-ig, valamint augusztus 21-étől

szeptember 30-ig a lakbéreknel 50 százalék, az egykoronás tükörfütdöknél szintén 50 százalék, az ételáraknál pedig 10 százalék kedvezményt nyújt. Prospektust kívánatra ingyen küld. Állandó posta-, távirat- és vasút-állomás a fürdőtelepen.

x **Fodor-féle vivóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna és vivásra.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 f.**

x **Zászlók, czimerek, minden kivételben kaphatók** Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-u. 27. sz. Arjegyzék ingyen.

x **Nászajándékok** Rothauser. Deák-tér 6. sz.

x **Uj színház a fővárosban.** A Projectograph Vállalat ismét egygyel szaporítja a színházai számát. A fővárosi Vigadó földszinti termében egy minden ízében modern színházat rendezett be a vállalat, hogy elsőrangú felvételekkel a nagyközönség igényeit tökéletesen kielégítse. A szigorúan családias jellegű műsor naponta változik. Az új színházat szombaton este 7 órakor nyitják meg.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Ujpest — rendezett tanácsú város. A minap jelentették, hogy Ujpest községnek egy monstruális küldöttsége járt gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél s arra kérte őt, hogy engedje meg Ujpestnek rendezett tanácsú várossá való átalakulását. A miniszter a kérelem teljesítését kilátásba helyezte, és íme, néhány nappal utóbb már teljesítette is. Pest vármegye hivatalos lapjának ma megjelent száma ugyanis közli, hogy a belügyminiszter f. é. 5381. sz. alatt megengedte, hogy Ujpest nagyközség rendezett tanácsú várossá alakuljon.

A mezei munkások fegyvergyakorlata. A szegedi polgármester arra kérte a temesvári hadtestparancsnokot, hogy a mezei munkás-póttartalékosoknak engedje el a fegyvergyakorlatot. A hadtestparancsnok a kérésre ma adott válaszában tudatja, hogy a gyakorlatot nem engedi el. A másfél száz póttartalékosból eddig százötz nem vonult be, amiért meg fogják őket büntetni. A hadtestparancsnok intézkedéséből 22-ére az összes póttartalékosokat behívták.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Operaház.** Közvetlenül kapuzárás előtt **Mészáros** igazgató még egy reprizzel akarta élni a kiteni az Operaház műsorát és e czéla **Giordano** Umberto „André Chénier” című operáját szemelte ki, amelyet Budapesten tíz évvel ezelőt adtak először, de amely akkor nem sokáig maradt a műsoron. Vajjon most jobb sors vár-e rá, az nagy kérdés. **Illica** Luigi nagyon érdekes hatásos szövegkönyvet készített ugyan **Dumas** „Balsamo József” szimű regényéből. De **Giordano** nem tudott ekvivalens zenét írni hozzá. Partitúrájának vannak érdekes részletei, de egy sincs olyan, amely a művészet hatalmával megragadná lelünk. Mindabban, ami a zeneszerzés technikájához tartozik, nagy ügyességet árul el a szerző, de eredetiség, igazi költői véna alig nyilvánul ebben a zenében. Nagy ritkán felhangzik egy-egy dallam, de az soha sem bír széles alapon kifejlődni. A dallam folytonosságának hiányát azután örökös modulálással akarja a szerző pótolni és ezt annyira a végletekig viszi, hogy nem is tartja szükségesnek partitúrájában az egyes zeneszámok hangnemét a szokásos előírásokkal megjelölni, mert hisz ez a megjelölés nála legfeljebb 3-4 útemen át maradna érvényes. Zenei szempontból legértékesebb a harmadik felvonás, Gerard nagyhatású monológjával és a pompás népjelenésekkel. A negyedik felvonásban Chénier dala és az „Aida”-ra emlékeztető bucsujelenet a legszebb két részlet. Az első két felvonás gyenge.

Az előadás, amelyet **Kerner** István karnagy mesterileg vezényelt, egészben véve magas művészi színvonalon állott. Csak **Lunardi**, a czimszerep viselője rontotta az illuziót esetben megjelenésével és olasz stációszerű allűrjeivel. Ellenben kimagaslott környezetéből **Takáts**, aki Gerard szerepében ismét remekelt. A harmadik felvonás nagy monológjának, valamint a Madeleine-nel való jeve-

netének az ő művészi éneke és játéka biztosította a sikert. Megis tapsolták érte nyílt színen. Osztott vele a dicsőségben **Wasquez** grófné, aki poétikus és meleg érzésű Madeleine volt. A kisebb szerepekben **Ambrusné**, **Berts** Mimi, **Várent** Vilma, **Kornai**, **Mihályi**, **Hegedüs**, **Déri** és **Pichler** derekasan megállták a helyüket. A közönség minden felvonás után többszörös kihívással tüntette ki a főbb szereplőket, akik közül a hölgyek pompás virágokat is kaptak. a. k.

(*) **Az ördög — huszonötödik.** Az irodalmi értékre és színpadi hatásra kiváló egy-két magyar színpadi művek közül egyike a legkitűnőbbeknek, **Molnár** Ferencz szellemes vigjátéka, „Az ördög” gyors galoppban érkezett el a mai estén első, de nem utolsó jubiláris előadásához, a huszonötödikhez. A Vígsházhoz diszes közönség színlített megöltötte erre az alkalomra, úgy hogy az este külső képre, színre és lelkeségre teljesen hasonlatos volt egy premierhez. Taps és tetszészaj volt bőven, a második felvonás után magát **Molnár** Ferenczet is kitapsolták, aki így személyesen szerzett tapasztalatot arról, hogy a hatás és érdeklődés mit sem csappant az első előadás óta. Az ensemble ugyanaz volt, mint az első előadáson. „Az ördög” szerepében **Varsányi** Irén remekeliek. **Fenyvesi**, **Gazsi** Mariska és **Hegedüs** a szokott színvonalon állottak, egy némely mellékalakok kirívó és mélyen aláhúzott jelenetén kívül a briliáns előadás összhangját mi sem rontotta.

(*) **Motil nem megy Bécsbe.** A bécsi operánál lemondott **Mahler** igazgató helyébe **Motil** Félixet, a müncheni Prinzregentent Theater zeneigazgatóját szemelték ki. **Motil** hajlandó is lett volna Bécs kedveért megválni müncheni állásától, de ebből most már semmi sem lesz. Ma délben történt ugyanis ebben az ügyben a döntés. **Speidel** intendáns nem fogadta el **Motil** lemondását. **Motil** tehát, hacsak meg nem szegi magát, Münchenben marad, a bécsi opera igazgatói állása pedig még mindig betöltetlen. **Motil** Felix nyugdíjazási kérvényét az intendatúra elutasította. **Motil** most egyenesen a régenshercegtől kérte felmentését audiencián, de **Luitpold** régensherceg a lemondást nem fogadta el. A legutóbbi napokban **Mahler** Gusztáv Berlinben volt és ott találkozott **Conried**dal, aki ajánlatot tett neki, hogy Newyorkban négy hónapon át dirigáljon 25000 dollár honoráriumért. **Mahler** gondolkozási időt kért.

(*) **A világ legnagyobb színháza.** Nordika Lilia, a hírneves énekesnő, Newyork közelében amerikai Byereut-ot akar berendezni. A művész nő husz acre földet vásárolt s az új operaház építése dolgában már megkötötte a szerződéseket. Ez az operaház lesz a világ legnagyobb színháza. Nordika asszony kijelentette egy újságnak, hogy már régóta foglalkozik azzal a tervvel, hogy vagyontól efféle intézetbe fektesse. A művész nő elutazott Európába, hogy az itteni színházakat tanulmányozza.

FŐVÁROS.

(*) **Összeköttetés Óbudával.** A fővárosnak talán legelhanyagoltabb része az a terület, amely a Margithidtól fölfelé a filatori gátig terjed, Ujlak és Óbuda. Afféle mostoha gyermek, mindent úgy kell kikunyorálni, körmeivel kivájni. A néhány kis gőzöstől eltekintve, nincs olcsó közlekedése a pesti parttal, mert nincs hidja, amelyen át a váci-uti és újpesti lakosok ingyen, vagy legalább jutányosan járhatnának át. Végre egy reménységűgár jelentkezik a hamupipőke városrészen, a kormány ígéréte, hogy lesz hát hid. Az óbudai hid építését hír szerint a jövő év tavaszán kezdik meg és két év alatt befejezik. Ugyanezen idő alatt történnek a szabályozással kapcsolatos kisajátítások, amelyeket a kormány állami adómentességgel akar előmozdítani. Az adómentesség hír szerint a Galagonya-utca és Fő-tér között elterülő óbudai rakpart és a Lajos-utca, továbbá a közbeeső utcákra fog kiterjedni.

(*) **Iskolaigazgatók értekezlete.** A Budapesti (hivatalos) Tanítótestület igazgatói értekezése ma délután értekezletet tartott **Sretvizer** Lajos elnöklésével. Napirend előtt **Trajtler** Károly, a tanítótestület elnöke szólalt fel, aki bejelentette, hogy ma eljárt a főváros közoktatási ügyosztályának vezetőjénél s kérdészködött a tanítói képviselőtről a közoktatási bizottságban. A tanítók ugyanis **Sánta** Lajost küldték ki a bizottságba, ő azonban e tisztségről lemondott s így a tanítók

jelenleg nincsenek képviselve a bizottságban, holott a közlegő tanítóválasztásoknál fontos volna, hogy megbizottjuk helyet foglaljon a bizottságban. A tanácsnok a kérdészködésre kijelentette, hogy szándékosan késleltette az ügyet, mert új szabályrendeletet készített a bizottság összeállításáról s ebben a szabályzatban két helyzet szánt a tanítóknak a bizottságban. A szabályzatot a miniszter már jóváhagyta s így a főváros elemi iskoláinak tanítótestülete két tagot fog küldhetni a bizottságba. Az értekezlet e bejelentést örömmel vette tudomásul s elhatározta, hogy még ebben a hónapban megtartja a választói gyűlést.

A napirend során elsőnek **Agotai** Béla mutatta be azt a munkálatot, amely a fővárosi elemi iskolai igazgatók adminisztrációs teendőit foglalja magában. A munkálatot, amely hasznos utmutatója lesz az igazgatóknak, a főváros tanácsával akarják könyvalakban kiadni s ez iránt kérelmet fognak intézni a tanácshoz. Ezután **Gyurics** Géza a főváros elemi iskoláinak egészségügyi viszonyairól értekezett s megjelölte azokat a hiányokat, amelyek a régi iskolaépületekben sürgős orvoslást igényelnek. Végül **Tantos** Imre az új helyettesítési rendről értekezett a fővárosi elemi iskolákban.

(*) **Vásárpénztári értekezlet.** A főváros közlélemzési ügyosztálya e hó 12-ére a vásárpénztár ügyében értekezletre hívta egybe az összes szaktestületeket. Az értekezlet állítólag bizalmas jellegű lesz. Kár pedig a szaktestületek nyilatkozatát véka alá rejtetni, mert az csak hasznosan irányíthatja a közvéleményt. Remélhetőleg téves is ez a híradás.

(*) **Hátsó munkásoknak.** A fővárosi tanács a ma délelőtt tartott ülésén beható módon foglalkozott a munkásházak és kisebb lakások építésének az ügyével. A tanács ma megállapította azokat a módokat, amelyek segítségével a kérdést megoldhatónak véli. Közlelőbb határozott formában fog előterjesztést tenni a tanács a közgyűléshez.

(*) **Uj körforgalmi vonal.** A villamos vasutak nyári menetrendjének tárgyalása alkalmával a közúti vaspályatársaság igazgatósága bejelentette, hogy a jelenlegi két óbudai viszonylatot és pedig: a nyugati pályaudvartól az óbudai temetőig és az Egyház-tér—óbudai egy körforgalmi viszonylatba szándékosan összevonni, amit a tanács akkor is tudomásul vett. Most az igazgatóság bejelenti, hogy az új körforgalmi viszonylat a következő útvonalra fog terjedni: Óbudai temető, Lángzhid, Ferencz József-híd, Váci-körút, Margithid, Óbudai temető és viszont. Az új körforgalom a jelzett két eddigi viszonylat beszűntetésével július 1-én fog életbelépni.

EGYESÜLETEK.

(—) **A V. H. O. Sz. tízéves jubileuma.** A magyar társadalom osztatlan érdeklődése mellett, tíz éve, hogy megalakult a vidéki hírlapírók érkölesi és anyagi érdekeinek szolgálatát czélzó Vidéki Hírlapírók Országos Szövetsége. A szövetség a lefolyt tíz év alatt becsülettel megfelelt feladatának. Tekintélyes vagyont gyűjtött össze a beteg és állmat nélküli hírlapírók segélyezésére és minden alkalmat fölhasználta a vidéki hírlapírók érdekeinek előmozdítására. A lefolyt 10 év munkájáról **Szavay** Gyula, a Szövetség elnöke és **Patócz** László szövetségi titkár tartalmas jelentésben számolnak be a június 9-én Pécsen tartandó rendes közgyűlésnek. A vidéki hírlapírók ezen jubiláris közgyűlését, valósgos ünneppé avatja a pécsi újságírók tekintélyes testülete, mely **Lenkei** Lajos, a szövetség al-elnökének vezetése alatt 2 napra tervezte a hírlapírók pécsi tartózkodásának gazdag programját. Június 8-án este érkeznek a hírlapírók Pécsre, ahol őket a város polgármestere és a helyi bizottság ünnepélyesen fogadják. Megérkezés után tartják az ösmerkedési estélyt. Másnap a közgyűlés után a pécsi országos kiállítás megtekintése, bankett, kirándulás, színházi diszeladás stb. van programmba véve. A közgyűlésre már eddig 120 vidéki lap szerkesztősége jelentette be részvételt. A budapesti újságíró-egyesületek elnökei és képviselői, a vidéki kartársak ezen szép ünnepen szintén meg fognak jelenni.

(—) **Védőegyesületi gyűlés.** A „Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület” Zomborban június 4-én választmányi ülést tartott mindhárom szakosztályának — köztük hölgyeknek — részvételével. A folyó ügyek elintézése után, melyeket dr. **Turányi** Zsigmond titkár terjesztett elő, **Vértési** Károly elnök bemutatta **Báthory** Miklós vál. tag indítványát, a honi ipar pártolására kibocsátandó felhívás ügyében. A választmány beható tárgyalás után elhatározta, hogy a védőtáblák képpével ellátott hirdeteményeket fog a város hirdetési tábláin felragasztani és házhoz hordani, melyen a közönséget a magyar ipar pártolására kéri fel. Megbízta **Csapó** Samu igazgatót, hogy a zombori kereskedőknél kapható magyar iparczikket foglalja jegyzékbe.

(—) Nagy-Küküllőmegye általános tanítóegyesülete ma Segesvárott Benedek Mihály segesvári állami iskola igazgató elnöklésével látogatott közgyűlést tartott. *Ujváry* Mihály székelykereszturi áll. tanító-képző igazgató tanulságos előadást tartott, *Benedek* Gergely budapesti rajztanító az új irányú rajzoktatásról beszélt. *Somogyi* István, az Emke nagy-küküllőmegyei választmányának elnöke, az ülés folyamán átadta *Bölcséry* Ilona segesvári áll. el. iskolai tanítónőnek és *Gabos* Dénes fehéregyházi áll. el. iskolai igazgatótanítónak a magyar nyelv jukeres tanításáért az Emke 150 és 100 koronás sitalmát.

SPORT.

Alagi nyári meeting.

— Második nap. —

A mai második nap programján kiemelkedő szám nem szerepel és e nap is az első nap kereteiben mozog. Legnagyobb részt eladóversenyek és handicapek alkotják a programot, amelyekre részletesebben nem térünk ki, hanem tippjeinkre utalunk.

Jelöltjeink a következők:

- I. *Rohonczy ist.—Bagó*
- II. *Toncsi—Senki többet*
- III. *Atarich—Kujon*
- IV. *Grignano—Sarotoga*
- V. *Pejacsevitch—ist.*
- VI. *Mután—Prety Dick.*

Budapesti ügétőversenyek.

— Hetedik nap. —

Mai nappal bezárult a közönség által oly hamar megkedvelt budapesti ügétőversenyek nyári meetingje. Az utolsó nap szenzációja volt a négyesfogatu urkocsisverseny, mely eddig nálunk páratlanul álló eredménnyel, holtversenyyel végződött heves finish után Mr. Black és a Bernrieder fogatok között. A nap egyébként nagyon változatos volt, favoritok és outsiders felváltva győztek s különösen említésre méltó még a Derby győztes Ceres-nek váratlan veresége a nap főszámában a Budapesti díjban, melyet Pompás nyert meg, míg a favorit Ceres még helyet sem kapott.

Részletes eredmény a következő:

- I. **Siófoki díj.** Díj 2400 K. Táv. 2700 méter. 1. Hauser L. *Edward* (Mac Dowell). 2. Morgenstern és Ruzicka Lord Simon. 3. Mr. Ralph Beauty. Futott még Löwenritter. Tot.: 10:106. 20:72, 46.
- II. **Ridvégi díj.** Díj 1700 K. Táv. 2000 méter. 1. Mr. Frank *Isler* (Rauch). 2. Mr. Horsefool Musa. 3. Wolai ménes Daliban. Futott még Lohengrin. Tot.: 10:24. 20:28, 39.
- III. **Budapesti díj.** 5000 K. Táv. 2600 m. 1. Parnói m. *Pompás* (Schrutz). 2. Mr. Horsefool Br. Straubinger. 3. Morg. és Ruzicka Mam-sell Senator. Futott még: Csillag M. Tot.: 10:63. 20:39, 26.
- IV. **Végaszverseny.** Díj 1700 K. Táv. 2500 m. 1. Schlesinger V. és Trsa. *Deficit* (Brown). 2. Gabler J. Gyömbér II. 3. Morg. és Ruzicka Mam-sell Senator. Futott még: Csillag M. Tot.: 10:63. 20:39, 26.
- V. **Waron handicap.** Díj 2200 korona. Táv. 2500 méter. 1. Pusztaberényi M. *Imperator* (Capovilla). 2. Pusztaberényi M. Pearl Simmons. 3. Bartenstein G. Grete N. Futott még: Gyurjad. Tot.: 10:16, 10:25, 24.
- VI. **Rákosi díj.** Díj 3000 korona. Táv. 2600 méter. 1. Wöss Erzsébet *Gratian Betis* (Wöss). 2. Wolai ménes Bluff. 2. Mr. Horsefool Brownie Wilton. Futottak még: Ibolya, Achilles H. Tot.: 10:17, 20:23, 26.
- VII. **Négyesfogatu urkocsisverseny.** Díj 4000 korona. Táv. 8000 méter. 1. Mr. Black *Lator—Lucy—Belle Bird—Mary Simons* (Kohner W.) 2. Ifj. Bernrieder J. *Kópé—Kudarcz—Métó—Mézes II.* (Tulajd.) 3. Gr. Keglevich Gy. *Elsa—Bisztra—Fruska—Pálma.* Futottak még: *Vezér—Mázos—Rajkó—Csipke; Fruska—Estrella—Kikiris—Back-fisch.* — Tot.: 10:14 és 30, 20:37 és 40.

Bécsi nyári meeting.

— Kilencedik nap. —

A kilencedik nap kiemelkedő sporteceménye a Buccaneer-verseny volt, melynek 3200 méteres távolságán 7 ló mérte össze erejét s közülük Galantumo rendkívüli imponáló stílusban ragadta magához a győzelmet Toast ellenében, míg a nagy favorit Rother Stadl mentőségére magas sulya mel-

lett a táv tulságos hosszúsága hozható fel. Gyönyörű finisht eredményezett az akadályverseny, melyben három ló fej-fej mellett küzdött az egyenesen s közülük végül Double tip lett a győztes. A részletes eredmény a következő:

I. **Grinzingi-díj.** Díj 3000 korona. Táv. 1300 méter. 1. Br. Herzog M. 3é stpm. *János vitéz* 43 és fél kg. (Hollinger.) 2. Gr. Henckel A. 3é pm. Midshipman 50 és fél kg. (Heidt.) 3. Br. Springer G. 4é sm. Isobar 54 és fél kg. (Taral.) Futottak még: Titánia (Bauer), Sacharow (Kisziváth). 1 hosszal nyerve, 1 hosszal harmadik. Tot.: 10:157, 20:61, 27.

II. **Nyeretlen háromévesek eladó-handicapja.** Díj 2000 K. Táv. 1200 m. 1. Dreher A. sm. *Vicarello* 53 és fél kg. (Carslake). 2. Br. Springer G. pk. Dugazon 60 kg. (Taral.) 3. Lossonczy Gy. pm. Antus 60 kg. (Martin). Könnyen másfél hosszal nyerve, 5 hosszal harmadik. Tot.: 10:20.

III. **Kötévesek versenye.** Díj 3000 K. Táv. 1100 m. 1. Br. Springer G. sm. *Gaboriau* 49½ kg. (Pis). 2. Mautner V. sk. Superba 50½ kg. (Birkenruth). 3. Lossonczy E. pk. Java 50½ kg. (Seiler). Futottak még: Majális (Cockeran), Galád (Miles), Varázs (Paul), Malvian (Guttman). Biztosan 3 h. — 3 h. Tot.: 10:57, 20:31, 27, 29.

IV. **Buccaneer-verseny.** Tiszteletdíj és 20.000 K. Táv. 4200 m. 1. Mautner V. 4é stpm *Galantuomo* 58 és fél kg. (Birkenruth). 2. Geist C. 5é sm Toast 57 kg. (Janek). 3. Egyedi L. 6é pm Augur 54 és fél kg. (Miles). Futottak még: Kuropatkin (Vivian), Jeannette (Rigby), Kara Mustafa (Southey), Rother Stadl (Martin). Igen könnyen 4 h. — 5 h. Tot.: 10:27. 20:26, 38.

V. **Eladóverseny.** Díj 3000 K. Táv. 1600 m. 1. Mr. Redgrey 3 é. pm. *Shah*, 50 kg. (Kemény). 2. Péchy A. pm. Nemes, 58 kg. (Krouzi). 3. br. Springer 3 é. sk. Meglehet, 55½ (Taral). Futottak még: Salmhof (Peschka) Go Borich. Könnyen 2 h. — 1½ h. — Tot.: 10:71, 20:55, 35.

VI. **Akadályverseny handicap.** Díj 3000 korona. Táv. 3200 méter. 1. Mattausch H. 4é. pber. *Double tip* 70 és fél kg. (Slinn). 2. Lov. Albert R. hdn. 4é. stpher. Perczent 64 kg. (Rosack). 3. Nagy A. száz. 4é. pm. Kukoricza Jancsi 63 és fél kg. (Csompora). Futottak még: Timur (Huxtable), San Siro (Scideman), Virágo (Earl). Erős küzdelem után nyakhosszal nyerve, fehoszszal harmadik. — Tot.: 10:54, 20:50, 35.

VII. **Handicap.** Díj 3000 korona, 1000 méter. 1. Söllinger R. száz. 4é sk. *Armada* 56 és fél kg. (Janek). 2. Mr. Redgrey 6é stpm. Méve Jankó 53 és fél kg. (Taral). 3. gr. Bathány E. 3é pk. Margareta 43 kg. (Baumgartner F.) Futottak még: Villefranche (Birkenruth), Santuzza (Martin), Nanus (Miles), Kondor (Vivian), Marianka (Seiler), Vesta (Pis), Mayenne (Taral J.) Küzdelem után háromnegyed hosszal nyerve, 3 hosszal harmadik. Tot.: 10:35, 20:33, 39, 63.

() **A B. T. G. viaála.** Junius 6-én tartja a Budapesti Torna-Club idei tavaszi viadalát, melynek lefolyása a szerda estig beérkezett rendkívül nagy számú és kiváló atlétáktól érkezett nevezések után izgalmasnak s változatosnak ígérkezik. A versenyeken nemcsak M. O. T. E. Sz. budapesti egyesületei, hanem a vidék is képviselve lesz s tekintettel a vidékieknek a legutolsó országos tornánneppen produkált kitünő szereplésére, a főváros és vidék találkozása, a B. T. C. atlétikai viadalán, érdekes sportesemény jegyében fog állani. A viadal után a Budapesti Torna-Club két kiváló csapata az I/A és I/B tartja zárómérkőzését.

() **A Magyar Atlétikai Klub** nemzetközi atlétikai versenyének nevezési zárata ma volt és mind a nevezők száma, mind azok kiválósága méltó sportbeli tartalmat ígér a tavaszi szezon legszebb versenyének. A nevezések a következők: 100 jardos sikkfutásra: Márton, Déri, Kéméndy, Hellmich, Péchy, Simon, Szathmáry, Speidl, Király, dr. Radó, Hirschler; egynegyed angol mérföldes sikkfutásra: Szende, Fekete, Hellmich, György, Vangel, Speidl, Veres, Kwieton, Niessner; Két angol mérföldes sikkfutásra: Kazár, Lengyel, Beeske, Gerhard, Merényi, Kwieton, Miskey, Forgács, Hönich; 220 jardos sikkfutásra: Déri Szende, Márton, Törze, Szerinka, Péchy, Szathmáry, Simon, Silberstein, Horváth, Röck, Hirschler; Fél angol mérföldes sikkfutásra: Fekete, Lengyel, Jagicza, Veres, Gerhard, Kwieton, Ludassy, Gaál, Aurbach; 120 jardos gátfutásra: gróf Csáky, Kéméndy, dr. Nemes, Medgyessy, Holics, Hoffer; Magasugrásra: Hajdu, gróf Csáky, Szende, Szigeti, Urbáry, dr. Nemes, Zöld, Holics; Távolugrásra: gróf Csáky, Szathmáry, Urbáry, Medgyessy, Simon, dr. Nemes, Röck, Schiller; Rudugrásra: Kazár, Szerinka, Kiss; Gerelyvetésre: Szlávik, Koósa, Mudin, Matulka, dr. Radó, Kiss, Diszkoszvetésre: Bloch, Mudin, Halmos, Koósa, Antal, dr. Radó; Egy angol mérföldes gyaloglásra: Patak, Stefáni, Spiegler. Sztanics, Rosenber.

() **Nemzetközi evezősverseny.** A vasárnapi nagy budapesti regatta rendkívül érdekesnek ígérkezik. A nyújtott sport minősége tekintetében budapesti regattáinkat eddig sem érthette gáncs; a nagyközönség szemében azonban érdekességüket igen csökkentette az, hogy többnyire csak párharczok folytak le az egyes számokban, ha nem walkowerek. Ez idén több számban örvendetes változás lesz észlelhető. Az államdíjban biztosan négy csapat áll starthoz. A *Neptun*, *Nemzeti hajós egyeslet*, *Sirály* és a bécsi *Donau* kitünő legénységei kemény harcot fognak vívni ez értékes vándordíjért. A junior szkiiffben ugyancsak biztos három induló. A vendégek versenyében először fognak Budapestben szerepelni a *Vácziak*, újra megjelennek a rég nem látott *Győri csónakázó-egylet* színei s ismét részvesz állandó vendégünk: a *Tisza evezős-egylet Szolnokról*. A szenior szkiiffben négy kitünő skullistánkön kívül a *brünni Bruna* is starthoz áll s így a szkiiffversenyben ötös mezőny ritka látványában lesz részünk. A nyolczas versenyekben a *Pannonia* és *Duna* elsőrangú csapatainak klaszszikus küzdelmeit láthatjuk. A II. o. négyes versenyben szintén érdekes küzdelem lesz, mert mind az öt csapatnak indulása várható. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a számok gyors egymásutánban bonvolódjanak le s a tíz számból álló nagy verseny 2 óra és 10 percen belül fog véget érni. *József főherceg* és *Augusta főhercegnő* színeit az elmúlt években, ugy ez idén is megfognak jelenni a versenyen, s ott lesz a fővárosi társaságnak színe, java. A külföldi versenyzők pénteken érkeznek a fővárosba s budapesti clubjaink vendégei lesznek.

() **Rekord javítások.** Junius 5-én d. u. a Császár-fürdő férfi uszodájában *Brüll* Alfréd a M. A. Sz. uszodázó társaság elnöke és *Kugler* Sándor a szakosztály elnökének időmérése mellett érdekes rekordjavítások történtek. *Tóbiás* Zoltán (F. T. C.) *440 yardos távon 5 p. 43½ mp. idővel új országos rekordot állított fel*, megjavítva *Halmay* Zoltánnak a téren elért 5 p. 50½ mp. idejét. Ugyancsak *Halmay* Zoltán (M. T. K.) 50 yard távon megjavította országos rekordját 26 mp.-ről 25½-re. *Fabinyi* (M. A. F. C.) a legfiatalabb mell-uszó pedig 200 y. távon megjavította melluszási rekordját 3 p. 05½ mp.-ről 2 p. 54 mp.-re.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A büntető novella. Az igazságügyminiszter a büntetőtörvénykönyv a bünvádi perrendtartás némeiy rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről kézzelt törvénytervezetet a megtartott ankéteken s a szakirodalomban elhangzott észrevételek figyelembevételével át dolgoztatta s az ekként elkészült és terjedelmes indokolással felszerelt törvényjavaslatot legközelebb már beterjeszti a képviselőház elé. A törvényjavaslat nagyjelentőségű reformokat tartalmaz. Meghonosítja jogrendszerünkben a büntetés feltételen elengedéének intézményét, gyökeresen átfurmálja fiatalokakra nézve fennálló büntetési rendszert, szabályozza és szigorú megforrás alá helyezi a leánykereskedést és módosítja a lopás büntetési tételét körül fennálló aránytalanságokat.

§ A Baria szűnési tanácsa. A legfelsőbb bíróság szűnési tanácsait a következőképen alakították meg: Julius hóban: Elnök: Dr. *Hérics Tóth* János, bírák: *Havas* Károly, *Tóth* Gerő, *Zsembery* Kálmán, *Kovács* Béla, dr. *Szeghő* Ignác, *Lallosevits* János és *Jávor* Endre. Augusztus hóban: Elnök: *Gottl* Agoston, *Tóth* Gerő, *Pongrácz* Jenő, dr. *Karay* Lajos, *Lallosevits* János, *Weisz* Károly és *Jávor* Endre. Szeptember havában ismét működnek a rendes tanácsok, a IV. büntető tanácsot kivéve, amely működését csak október elsején fogja megkezdeni.

§ A város-réségi rablógylökök büntügyei. A pest-vidéki törvényszék esküdtbírósa mára gyüzte ki Bara Lukács és társainak többrendbeli gyilkosság és szándékos emberölési, rablási és lopási büntügyeiben a folytatólagos tárgyalást. Ma reggel 9 órakor az összes esküdték és a felek megjelentek, de az elnök a tárgyalást elhalasztani volt kénytelen, mert a bíróság az esküdtékhez intézendő kérdések szövegezésével a másfél nap alatt nem tudott elkészülni. A bíróság ugyanis közel 80 kérdést tesz fel a bűnösség tekintetében s eddig még csak 50-60 kérdés van készen. A holnapi nap délelőttjét a kérdések felolvasása tölti ki. Azután kezdődnek csak a perbeszédék. Verdikre és ítéltre most már csak a jövő hét folyamán kerül a sor.

§ **Megtagadott kiadatás.** A múlt év folyamán történt, hogy Landenhaf Mária nevelőnő Grácban az utcán szóváltásba eredt egy rendőrrel. A rendőr be akarta kísérni a leányt a kapitányságra, ez azonban ellentállt s a rendőrt alaposan fölpofozta. Az eset utáni reggelen pedig gyorsan elutazott Gráczból. A gráci rendőrség hatóság elleni erőszak büntette miatt körözlevelet adott ki Landenhaf Mária ellen, aki időközben Budapesten telepedett meg. Itt azután a gráci rendőrség megkeresésére letartóztatták a nevelőnőt s ennek megtörténével a gráci törvényszék megindította a kiadási eljárást. A budapesti törvényszék azonban ma úgy határozott, hogy a kiadatás megtagadását fogja az igazságügyminiszternek javasolni.

§ **A milliós főnyeremény.** Lapunk már megemlékezett arról, hogy a magyar jelzalsorsjegyek decemberi huzásán a milliós főnyereményt a 2219 sorozatu és 40. számú sorsjeggyel a bajai kereskedelmi és iparbank nyerte meg. Midőn a bank igazgatósága és részvényesei hosszas és heves harcok után elméletben megállapították, miképen osztassék fel e főnyeremény, megjelent a láthatáron egy Eckert Antal nevű bajai kertész és felszínre dobta azt a vádat, hogy a bank egyes tisztviselői csalárd módon és bűnös uton megfosztották őt a milliós főnyereménytől. A vád súlyos volt és megdöbbentő is egyuttal, amelynek nyomán börtön jár, ha valóban bizonyul. A bűnvádi feljelentés, amelyet dr. Forró Félix budapesti ügyvéd nyújtott be a szabadkai ügyészséghez, — részletesen elmondja annak a részletinek viszontagságos történetét, amelyre Eckert súlyos vádját alapítja. Eszerint Eckert a múlt év november havában a bank Sziklai nevű ügyőke utján egy 200 korona névértékű konverzionális jelzalsorsjegyet vásárolt részletrizetésre, amelyről a bank részletet adott át neki. A huzás december hó 27-én volt. Eckert a huzások eredményével egyáltalán nem törődött. Ez évi január hó 18-án este — Eckert ekkor nem volt Baján — megjelent üzletében Prigly Károly, a bank pénztárosa és Wagner Sándor könyvelő és feleségétől elkérte a részletet azzal az indokolással, hogy „hiba van” a dologban, mert „rosszul könyvelték el. Eckertnek nem adta át a részletet, csupán azt engedte meg, hogy megtekintse. A két hivatalnok figyelmesen megvizsgálta a részletet, azután eltávoztak. Másnap a bank egyik szolgáját küldte el a részletért. Eckertnek, hogy a zaklatástól meneküljön — leányával felküldte a bankhoz a részletet. A bankban civette Eckert leányától a fontos papirost a bank egyik hivatalnoka, Wagner és 8—10 perc múlva visszahozott egy részletet azzal a megjegyzéssel, hogy a hibát már kiigazította. Január 23-án újabb esemény történt. Wagner újra felkereste Eckert üzletét és Eckertével közölte, hogy férje tulmagas áron vette meg a sorsjegyet. Ajánkozott egyuttal arra, hogy a bank igazgatósága 60 kor. elengedett a sorsjegy árából. Eckertnek férje nélkül nem akart semmit tenni. Január végén hazaérkezett Eckert, akit Wagner rábeszél, hogy fogadja el az ajánlatát, a részletet szolgáltatassa vissza és ennek ellenében a bank elismervényt ad arról, hogy a sorsjegyet a bank letétként őrzi. Április elején publikálta a bajai bank, hogy a milliós főnyereményt megnyerte. — Eckert Antal Laforsch bajai czipészemestertől megtudta, hogy a nyereményt a 2219 sorozatu, 40. számú sorsjegy nyerte. Ekkor ébredt fel Eckertben az a gyanu, hogy Wagner sürű látogatásai, ajánlatai és a milliós főnyeremény között valami összefüggés lehet. A bank letéti nyugtáján Eckert sorsjegye 2219 sorozattal és 41 számmal szerepelt. Ez a körülmény arra készítette a kertészt, — hogy a bankot felkeresse és tisztázza vele a dolgot. A bankban az igazgató, az ügyész és Wagner fogadta, akik kérésére megmutatták neki a részletkönyvet. Eckert abban szabálytalan törléseket észlelt. Ennek alapján május 23-án ügyvédje utján, Baja rendőrkapitányától a bank részletüzletének megvizsgálását kérte. Az iparhatósági vizsgálat megállapította, hogy a részlet-könyv 702-ik oldalán, Eckert lapján az eredetileg írott számot kitérölték s helyébe utólagosan a 2219/41. számot irták be. A főkönyv 702-ik és 703-ik tételében nyoma látszik annak, hogy az eredetileg írott Eckert nevet kitérölték.

Ennek alapján Eckert dr. Forró Félix, budapesti ügyvéd utján feljelentést adott be a szabadkai

ügyészséghez a nyomozás megindítása iránt. Dr. Winkler ügyész a följelentés folytán Bajára utazott, — kihallgatta Eckert tanuit és megállapította, hogy a részlet-könyvben tényleg törlések vannak.

§ **Katonaszabadtás.** Krausz József és Eisler Jenő budapesti ügynőkök harmadéve behívást kaptak az első honvédegyalozezredhez nyolcz heti kiképzetésre. A két ügynök be is vonult, de a kaszárnyában megalkudtak a kezelő őrmesterrel, aki egyenkint 300 koronáért hazaeresztette őket s a nyolcz hét leteltével beirta katonakönyvükbe, hogy a behívásnak eleget tettek, meghamisítván egyuttal a katonai nyilvántartó könyvet is. Katonaik később rájöttek az őrmester manipulációira azt másfélévi súlyos börtönre ítélték, míg a két ügynököt feljelentették a büntetőtörvényszéknél.

A budapesti kir. törvényszék az ügynököket egy-egy havi fogházra ítélte. A kir. tábla felmentette a vádlottakat a vád alól, kimondván, hogy nincs részök a hamisításban.

A kir. Kuria ma Tassy Pál koronagyógyészhezlyettes indítványára elítélte a két vádlottat egyenként 6 havi börtönre, közokirathamisítás büntette miatt, mert a vádlottak a polgári hatóságoknál jelentkezés céljából felhasználták az általuk is hamisnak tudott okmányokat.

§ **Ügyvédek mozgalma.** Az új ügyvédi törvény által szervezett tízenyolcz kamarai választmányi helynek a fiatalabb generációval való betöltése iránt széleskörű mozgalom indult meg a fiatalabb ügyvédek körében. Ez az új ügyvédi párt e hó 8-án este 6 és fél órakor a Kontinentál szállóban (V. Nádor-utca) tartja meg alakuló értekezletét, amelyen tartalmaz pártprogramját részletesen ki fogja fejteni.

§ **A páncszláv igazgató büntetése.** Treneséből jelentik: A pozsonyi sajtóbírószág Albini Mártoni, a „Ludov Noviny”-ban megjelent igazgató cikkje miatt egy évi fogházra s négyzáz korona pénzbüntetésre ítélte. Ezt az ítéletet a Kuria helybenhagyta azzal a rendelkezéssel, hogy a pénzbüntetést a lap kauenziójából kell levonni. Albini most azért folyamodott az igazságügyminiszterhez, hogy a pénzbüntetést fogházbüntetésre változtassák át.

§ **Csödbe került bankcég.** A genti és brüsseli Dumortier A. és Tarsa-féle bankcég csödbe jutott. A passzívát két millió frankra rúgnak. A cég tulajdonosait letartóztatták.

Nyilt-tér.

(E rovatban közléseket nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Nászajándékok

és ezüstlakodalmi ajándékok
Rothauser M. Ignác és Fia
BUDAPEST,
Deák-tér 6. Anker-udvar
Király-utca sarkán.

WIKUS TÁTRA

NYERS EVÉSRE
a legjobb tejcsokoládé
BUDAPEST, DEÁK FERENCZ-UTCA 17.

Világ-rekord !!

100 darab egész finom csontlevélpapír, 100 darab szines bélésű borítékkal összesen 200 darab. Egy korona 20 fillér. 1000 drb. Kohinoor cigaretta-hüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvét, vagy a pénz beküldése mellett. . . Csomagolás nem lesz számítva.

144 darab I. osztályu alumínium-toll 180 kor.

Világ-csoda !!

100 darab szines bélésű borítékkal összesen 200 darab. Egy korona 20 fillér. 1000 drb. Kohinoor cigaretta-hüvely ragasztás nélkül 2.10 K. Vidékre csak utánvét, vagy a pénz beküldése mellett. . . Csomagolás nem lesz számítva.

444 darab II. osztályu alumínium-toll 120 kor.

Uj! Folyékony Uj!
Somatose
a legkitűnőbb étvágyjavító, idegerősítő
tápláló szer
mindennemű gyengességi állapotokban.
Kapható gyógyszerárakban és drogeriákban.
38903

KÖZGAZDASÁG.

Kereskedelmi szerződések a Balkán államokkal.

A kereskedelmi szerződéses tárgyalások felvételét a keleti államokkal tudvalevőleg a magyar és az osztrák kormány hónapok óta huzza-halasztja. Minden hónapban kétszer kommunikék jelennek meg arra nézve, hogy ekkor és ekkor kezdetüket veszik a szerződéses tárgyalások. A kitűzött határidőre azonban mindig kerül indok, amelynek következtében a tárgyalásokat újból el kell halasztani. Nehány héttel ezelőtt jelezték Bukarestből, hogy a román kormány kiküldöttjei június első napjaiban Bécsbe utaznak a tárgyalások megkezdése végett. Majd pár nap múlva június második felére jelezték az összejövetelt. Most meg egy a közös külügyminisztériumhoz közel álló bécsi lap azt írja, hogy még el sincs határozva, vajjon most, vagy csak ősszel kezdik-e meg a tárgyalásokat a keleti államokkal. Mindezek a kombinációk azonban megtörnek a magyar kormány, főképen a földművelésügyi minisztérium azon elhatározásán, hogy a keleti államok mezőgazdasági terményeit nem engedni be, főképen a román és szerb gabonabehozatal és állapotbehozatal dolgában nem enged Darányi miniszter elfoglalt álláspontjából, mert abban a magyar gazdaközönség nagy sérelmét látja. A selejtes román buza ugyanis messze mögötte marad a magyar búzának. Több oldalról előszeretettel hangoztatják ugyan, hogy gabonafeleslegünk nincs, úgy hogy a termelést a belfogyasztás teljesen fölemészti. Ennek azonban ellentmondanak az országos statisztikai hivatalnak a külkereskedelmi forgalmunkról közzétett adatai. Husz millió korona érteken felül vittünk ki ugyanis az év első negyedében búzát és lisztet Ausztriába. Kézenfekvő tehát, hogy gabonából oly jelentékeny fölösleggel rendelkezünk, hogy még exportálhatunk is. Nyilvánvaló eképen, hogy a keleti államok gabonájának beözönlésére absolute szükségünk nincsen. Maguk a magyar malmok is belátták ezt, mert néhány év előtt belenyugodtak az ugynevezett „kikészítési eljárás”-nak a kormány által való megszüntetésébe.

Még ennél is nagyobb veszedelmeket rejtene a szerb és román határzár fölszabadtása. Még élénk emlékezetében van a magyar közönségnek, hogy a kilenczvenes években napról-napra milliókat erő sertés pusztult el Kőbányán és az ország minden vidékén a sertésvészben. A kormány legérellyesebb intézkedései folytán is majdnem egy évtized erős munkája kellett ahhoz, hogy a sertésvész, ha nem is gyökeresen, de országos átlagban megszűnt. Bebizonyítást nyert az is, hogy Szerbiából

Kapható, míg a készlet tart, egyedül:

ÖRÖM SÁNDOR

levélpapír-áruházában,

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 17. szám.

444 darab III. osztályu alumínium-toll 90 fillér

és Román is szintén gümőkört anyagi állás följavítás egészségügyében a márt ezt a tavas is kifejez

Ezek mányt a megkötés oka a

A legutóbbi években mezőgazdaságban Ennek az nincs. A kisebb kv. felvevő korona jara folyamáró

Uj v. van várm amely be aradmegy a közel j. báró Sol János, gr és Korek oly részve tetése a C. kekben g. lehetose ségből vel Boro mozgalom Lajos má vonatkozó tételére is ságának az új vas. Az alapító intéztek, anyagi se korona al részvényt

A vas Ferencz k. lünk, viss tét, amely kedelmi ü. tás vasár évad alatt kézs köv delmi és tében az

A sopronme meg közz séget és ezen az élnöki tisz kévé Rup Schreiner Bauer Ott igazgató- ják az új

Az O. czukrászk. A kongre levő nem nézték m városliget nézték m A vendég a prágai, Oket is, r ipartestül rosbán.

Nem idején me köreiben 1908-ban Az osztrá let volt, a nisztérium egyesület a város nem hozt szinü, h helyett eg

Keske eskedelni ól kiind

és Romániából hurczoltatt be a sertésvesz. Az is szintén beigazolást nyert, hogy a szarvasmarha gumókört is ezen államokból hurczolták be. Óriási anyagi áldozatba került hazai állatállományunk följavítása. Ma már ott állunk, hogy hazánk állat-egészségügyi tekintetben az európai államok sorában a második helyre küzdötte fel magát, amint ezt a tavalyi nemzetközi állatorvosi kongresszuson is kifejezésre juttatták.

Ezek azok az okok, melyek a magyar kormányt a keleti államokkal kötendő szerződések megkötésénél óvatosságra intik és valószínű ez az oka a tárgyalások folytonos elnapolásának is.

A koronajáradék áresése. Az értéktőzsdén a legutóbbi napokban a négyeszázalekos koronajáradékokban erős tizlettelenység uralkodik és ez természetesen az árfolyam esését vonja maga után. Ennek azonban valami különösebb jelentősége nincs. A kamatozás elég megfelelő; naponta csak kisebb kvantumok kerülnek piacra s miután a felvevő képesség gyenge, ez okozza az áresést. A koronajáradék különben ma 30 fillért vesztett árfolyamáról s 93.20 koronán zárult.

Új vasut Arad megyében. A nagy Alföldnek alig van vármegyéje Arad- és Csanádmegyeken kívül, amely be volna hálózva vasut vonalakkal. Az arad megyei vasuthálózat valószínűleg bővülni fog a közel jövőben. Hat megyebeli nagybirtokos, u. m. báró Solymossy Lajos, báró Bóhus Lajos Kintzig János, gróf Königsegg Fidél, váradi Török Gábor és Korek Kálmán nem régiben akciót indítottak oly részvénytársaság alakítására, amelynek rendeltetése a Csigérvölgyben, a megyének eme termékekben gazdag, de közlekedési szempontból meglehetősen elhanyagolt részében egy Taucz községből kiinduló és számos helység érintésével Borosjenőig terjedő vasútnak kiépítése. A mozgalom egyik kezdeményezője, báró Solymossy Lajos már megkapta a kereskedelmi miniszternek vonatkozó engedélykiratát az előmunkálatok megtételére és Aradvármegye törvényhatósági bizottságának is legközelebbi közgyűlésén alkalma lesz az új vasut támogatása dolgában állást foglalni. Az alapítók ugyanis a törvényhatósághoz kérvényt intéztek, amelyben a létesülő vállalat erkölcsi és anyagi segélyezését kéri olyképpen, hogy a 600.000 korona alaptőkéből 100.000 korona értékű 500 részvényt jegyezzen.

A vasárnapi munkaszünet módosítása. Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter, mint értesülünk, visszavonta hivatali elődjének azt a rendelkezését, mely szerint fürdőhelyeken az ipari- és kereskedelmi üzletekben az elárusítás és házhoz szállítás vasárnapokon és Szent István-napján a fürdő-árad alatt déli tizenkét óráig végezhető. E rendelkezés következtében a fürdőhelyeken a kereskedelmi és ipari árusítás és házhoz szállítás tekintetében az egyébként érvényes szabályok irányadók.

A soproni gazdasági egyesület közgyűlése. A soproni gazdasági egyesület e hó 7-én tartja meg közgyűlését, melyben betöltik az elnöki tisztséget és megválasztják az alelnököket. Ugyancsak ezen az ülésen töltik be a lötenyészti bizottság elnöki tisztségét. Mint értesülünk, az egyesület elnökévé Rupperecht Olivért, alelnökeivé Soós Gézát és Schreiner Jenőt, a lötenyészti bizottság elnökévé Bauer Ottót jelölték. A közgyűlést követően az igazgató-választmány tart ülést, melyen megválasztják az új titkárt.

Az Országos cukrárszakkongresszus. Az országos cukrárszakkongresszusnak ma volt az utolsó napja. A kongresszus tagjai a városligeti Iparcsarnokban levő nemzetközi cukrársz- és sütőipari kiállítást nézték meg. Délben ünnepi ebédet ettek egy városligeti vendéglőben, délután pedig a fővárost nézték meg a vidéki tagok, akik aztán hazautaztak. A vendégek között három külföldi is van: a bécsi, a prágai, és a brünni cukrárszakkongresszus elnöke. Őket is, meg a vidéki vendégeket is Stück Ferenc ipartestületi elnök és Prindl Ede, kelauzolta a városban.

Nem lesz jubileumi kiállítás — Bécsben. Annak idején megírtuk, hogy Bécs iparos és kereskedői köreiben azzal az eszmével foglalkoztak, hogy 1908-ban Bécsben jubileumi kiállítást rendeznek. Az osztrák kereskedelmi miniszteriumban értekezlet volt, amelyen résztvettek a többi osztrák miniszteriumban, a helytartóság, Bécs város, az ipar-egyesület küldöttei. Az értekezleten a kormány és a város küldöttei a kiállítás ellen nyilatkoztak. Bár nem hoztak érdemleges határozatot, mégis valószínű, hogy nem lesz kiállítás, hanem kiállítás helyett egy technikai múzeumot alapítanak.

Kecskemét és Nagykőrös gyümölcskivitele. A kereskedelmi múzeum igazgatósága azon szempontból kiindulva, hogy nem csupán a fővárosi, ha-

nem a vidéki érdekeltséggel is minél teljesebb mértékben meg kell ismertetni az egyes fontosabb külföldi piacok viszonyait, megbízta *Steinberger* Mór londoni levelezőt, aki jelenleg Magyarországon időzik, hogy a hazai gyümölcsstermelés két fontos centrumában, Nagykőrösön és Kecskeméten az angol gyümölcspiacról előadást tartson. Nevezett levelező tegnapelőtt Nagykőrösön és tegnap Kecskeméten nagyszámu hallgatóság előtt kifejtette, hogy közvetlen az angol fogyasztóval összeköttetésbe lépni, mint eddig többen megkísérelték, nem lehet. Leghelyesebb, ha a magyar nagy termelők cukrozás nélküli félégyártmányokkal kísérlik meg elérni az angol piacot. Az előadás mindkét helyen nagy tetszéssel találkozott és remény van rá, hogy a közel jövőben hazai termelőink egy része kísérletet tesz az óriási fogyasztóképességű londoni piacnak félégyártmányokkal, u. n. frint pulpókkal való ellátására.

A hortobágyi loállományok veszedelme. A hortobágyi loállományok között — mint értesülünk — a sercégő üszök részlegesen fellépett.

Tenyészállat-kiállítás Nagykamarason. Június hó 2-án, vasárnap rendezte az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület — mint értesülünk — Nagykamarás községben ez évben az első tenyészállat-kiállítást. A kiállításon első díjakat nyertek: Szabó József nagykamarási gazda vörös-tarka tehenével, Nagy András nagykamarási gazda 2 éves üszőjével, Káli János nagykamarási gazda fiaskanczával és Boda Antal ugyancsak nagykamarási gazda 2 éves csikójával. Ezenkívül díjakat nyertek még a következő gazdák: Szabó Mihály, Bojtos István, Varga István, Mag János nagykamarási gazdák és Schéner Mihály megyesegyházi gazda teheneikkel, Fehér János, Kelemen József, Szabó Mihály és Németh György nagykamarási üszőkkel; Sipos Mihály magyarpércsai, Kampert József és Tishán Ferenc almáskamarási, Nagy Gergelyné-kisperegi és Zám István nagykamarási gazdák, fias kanczáikkal; Dékán Mihály, Gubis Pál és Bugyi János 3. illetve 2 éves csikóikkal. Kiállítva volt összesen mintegy 70 darab tehén, 50 darab üsző, 35 darab fias kancza, 10 darab 3 éves és 14 darab 2 éves kanczacsikó. A díjak kiosztása után cselédjutalmazás következett, még pedig Molnár Ferenc főhercegi uradalmi cselédnek a megjutalmazása, akit hosszú és hűséges szolgálataiért a földmivelésügyi miniszter 100 korona jutalommal és elismerő oklevéllel tüntette ki. A jutalomdíjat és oklevelet a főispán helyett Mladin Miklós eleki főszolgabíró buzdíró beszéd kíséretében adta át a kitüntetett cselédnek, aki kezeslennel szavakkal köszönte meg a jutalmat.

A Mezőgazdasági Múzeum megnyitása. A Mezőgazdasági Múzeumot, mely a Széchenyi-szigeten emelt palotákban nyert otthont, vasárnap, június 9-én délután 2 órakor nagy ünneppel nyitják meg. Ekkor fogja ugyanis *Darányi* Ignác földmivelési miniszter, a múzeum megalapítója, a király ő felségének bemutatni a gyűjteményt. Az ünnepélyes alkalomra a Széchenyi-szigetet díszes köntösbe húzzák.

Angol bank állása. (Bankkimutatás.) Össztartalék 24,181,000 (— 683,000). Bankjegyforgalom 29,043,000 (+ 220,000). Bankkészlet 34,774,000 (— 463,000). Váltótárca 30,094,000 (— 647,000). Magánosok követelése 41,587,000 (— 715,000). Kincstári követelés 9,946,000 (— 744,000). Bankjegytartalék 22,909,000 (— 719,000).

A Francia bank állása. (Bankkimutatás.) Készpénzkészlet (arany) 2,685,734,000 (— 38,583,000). Készpénzkészlet (ezüst) 990,841,000 (+ 2,000,000). Váltótárca 981,115,000 (— 156,345,000). Bankjegyforgalom 4,748,025,000 (— 5,892,000). Magánzámlák 506,292,000 (— 68,069,000). Kincstár követelése 168,017,000 (— 24,792,000). Összes előlegek 574,211,000 (— 25,758,000). Kamat- és leszámítási jövedelem 20,099,000 (+ 1,088,000). A bankjegyforgalom aránya a készpénzkészlethez 77.66.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatózsdé.

A vetések állása, mint az „Egyetértés” már igen sokszor megírta, nem olyan rossz, milyennek a földmivelésügyi miniszter tudósítói azt jelentik. A tőzsdei spekulánshadnak igen jó magántudósítói vannak, sőt maguk a spekulánsok is szabad idejüket a vonatokon töltik s személyesen is meggyőződnek a vetések állásáról. Ez a körülmény, valamint az, hogy az időjárás is igen kedvező a vetések további sorsára, a tőzsdén általános lanyha irányzatot idézett elő. A készáru piacra 16.500 mm. buza kelt el, alig tartott áron, míg a határidőpiacra az általános lanyhaságra az árfolyamok — mint alább látható — olcsóbban záródtak. A spekulánshad egyrésze azonban még mindig reméli, hogy a legközelebbi napokban a buza jóval drágább lesz.

Az egyes gabonafajok 50 kilónkénti szombati és a mai záró-árfolyamát a következő táblázat mutatja:

	Június					Különbözet + több — kevesebb
	1-én	3-án	4-én	5-én	6-án	
októberi buza	10.38	10.21	10.40	10.47	10.37	—10
októberi rozs	8.62	8.51	8.63	8.60	8.48	—12
októberi zab	6.98	6.83	6.83	6.90	6.84	—06
júliusi tengeri	5.96	5.81	5.85	5.85	5.80	—05
máj. teng. 1908.	5.98	5.81	5.81	5.83	5.80	—03

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 600 mm. 88 k. 21.30 K, 200 mm. 88 k. 21.15 K, 200 mm. 88 k. 21.10 K, 2000 mm. 88 k. 21.— K, 500 mm. 80.5 k. 21.20 K, 100 mm. 80.5 k. 21.20 K, 400 mm. 80.5 k. 21.05 K, 500 mm. 80 k. 21.20 K, 500 mm. 80 k. 21.20 K, 100 mm. 80 k. 20.90 K, 100 mm. 80 k. 20.90 K, 220 mm. 79 k. 20.80 K, 200 mm. 79 k. 20.80 K, 100 mm. 79 k. 20.80 K, 100 mm. 79 k. 20.70 K, 400 mm. 79 k. 20.60 K, 300 mm. 78 k. 20.25 K, 300 mm. 78 k. 20.20 K, 250 mm. 77 k. 20.20 K, 100 mm. 77 k. 19.60 K, 100 mm. 76 k. 19.60 korona mind három hónapra.

Fejérmegyei: 500 mm. 77 k. 20.— K, 250 mm. 76 k. 19.40 korona mind három hónapra.

Hartai: 100 mm. 78 k. 20.20 korona három hónapra.

Dunai: 2600 mm. 77 k. 20.— K.

Pestvidéki: 400 mm. 80 k. 20.80 K, 100 mm. 78.5 k. 20.20 K, 100 mm. 78 k. 20.30 K, mind három hónapra.

Felsőmagyarországi: 300 mm. 78 k. 20.20 K, 200 mm. 78 k. 20.25 K, 300 mm. 78 k. 20.20 K, 1000 mm. 76 k. 19.80 K, három hónapra.

Bánsági: 2870 mm. 76 k. 20.10 K, három hónapra.

Rosz. 100 mm. 15.70 K kpf. par., 100 mm. 15.60 K kpf. par.

Arpa. 100 mm. 14 K kpf.

Zab. 100 mm. 16.30 K kpf., 200 mm. 16.— korona kpf.

Az árak 100 kg.-kint koronaértékben értendőek.

Budapesti gabonaforgalom.

1907. június 4-től június 5-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	17452	—
Rosz	706	1248
Arpa	469	—
Zab	3889	9161
Tengeri	18337	22882
Liszt	965	16771
Korpa	—	10208

A határidőpiacra kötött:

Délután:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza októberre 10.40, 10.39, 10.48, 10.45, 10.49.
Rosz októberre 8.59, 8.62, 8.58.
Zab októberre 6.87, 6.86, 6.88.
Tengeri júliusra 5.80, 5.83.
Tengeri 1908. májusra 5.88, 5.77, 5.81, 5.78, 5.81.

Déli 1 órakor zárulnak:

Buza októberre	— — — — —	10.43—10.44
Rosz októberre	— — — — —	8.57—8.58
Zab októberre	— — — — —	6.87—6.88
Tengeri júliusra	— — — — —	5.82—5.83
Tengeri 1908. májusra	— — — — —	5.81—5.82

Délutáni forgalom.

Délután az általános lanyhaságra az árfolyamok olcsóbban záródtak.

4 óra 30 perczkor záródnak:

októberi buza 10.37—10.38
októberi rozs 8.48—8.49
októberi zab 6.84—6.88
1907. júliusi tengeri 5.80—5.81
1908. májusi tengeri 5.80—5.81.

Ertéktőzsde.

A mai tőzsde alacsonyabb árnívón ugyan, de nyugodt hangulattal nyílt meg. Később azonban érezhetőbben ellanyhult az irányzat, mert a bécsi arbitrage minden téren jelentékeny eladásokat vitt keresztül, mincképpen a következőkben az árfolyamok az egész vonalon tetemesen hanyatlottak. A bécsi piacról ugyanis igen kedvezőtlen hírek érkeztek és főleg az ottani vasértékek, melyekben a börze-eladók kényszereladásokat eszközöltek, rohamosan estek. Nálunk a forgalom nem tért ki a rendes mederből, a helyi spekuláció, a bécsi árut, bár jóval alacsonyabb árnívón, készségesen vette fel. Leginkább szenvedtek rimamurányi vasmű részvények, melyek 536-ig 5 koronával estek, de csakhamar a budapesti vételek hatása alatt ismét 539-re javultak, Osztrák hitel 654-ig 2.50. Magyar hitel 756-ig 3.—, Államvasuti részvények 672-ig 4 koronával alacsonyabb árfolyamon kerültek ki a forgalomból. Déli vasuti részvények külön állást foglaltak el, amennyiben azok állandóan bécsi számlára kerestettek és még 4 koronával emelkedtek is. A déli tőzsde folyamán, midőn Berlinből kielégítő jegyzések érkeztek és a bécsi kínálat megszűnt, kedvezőbbé vált az irányzat és az árfolyamok kissé javultak. A helyi értékek piacán semmi emozió nem volt és nagyjából üzletlenség uralkodott kevésbé gyengébb árfolyamok mellett. Ellenben a járadékok piacán a bécsi eladások folytatódtak és így a hangulat bágyadt maradt. Magyar koronajáradék 93.20-ig 30 fillérrel, Orosz állami kölcsön 82.75-ig 80 fillérrel hanyatlott.

Előtőzsde.

Az előtőzsde bécsi eladásokra bágyadt volt. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 656.50—654.50, Magyar hitelbank 758.50—756.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 496.75—497.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 482.—483.25, Osztrák-magyar államvasut 672.75—672.—, Déli vasut ———, Rimamurányi vasmű 538.50—536.50, Magyar koronajáradék ———, Közuti vasut ———, Városi villamos vasut 295.—293.50—, Orosz járadék ———, 3 százalékos jelzálogsorsjegy ———, Hazai bank ———.

11 óra 15 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 654.50—655.—, Magyar hitelbank 757.—757.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 496.50—497.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 482.—483.—, Osztrák-magyar államvasut 672.—673.—, Déli vasut 127.—127.50, Rimamurányi vasmű 538.—538.50, Magyar koronajáradék 93.30—93.35, Magyar aranyjáradék 111.—111.25, Közuti vasut 547.—547.50, Városi villamos vasut 294.—294.50.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde kedvetlen maradt. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 654.—655.50, Magyar hitelbank 757.—757.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 496.—496.50, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 482.25—483.—, Osztrák-magyar államvasut 672.—673.—, Déli vasut 128.—, Rimamurányi vasmű 537.50—539.—, Magyar koronajáradék 93.20—93.30, Magyar aranyjáradék ———, Közuti vasut ———, Városi villamos vasut 293.50—, Orosz járadék 84.35.—, Hazai bank ———.

Helyi értékekben kötetett: Salgótarjáni kőszénbánya 670.—672.—, Konvertált sorsjegy ———, Kereskedelmi bank ———, Magyar agrárbank ———, Danubius ———, Drasche 532.—, Convertált sorsjegy ———, Ujlaki téglagyár ———, Budapesti gőzmalom 1545.—1550.—, Ganz vasgyár ———, Felten kábelgyár ———, Hazai sorsjegy 114.—114.50, Kereskedelmi r.-t. 617.56—618.50, Weitzer vagon 350.—.

1 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 655.25—655.50, Magyar hitelbank 757.50—758.—, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank ———.

496.50—497.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 482.50—483.—, Osztrák-magyar államvasut 673.—673.50, Déli vasut 129.—129.50, Rimamurányi vasmű 538.50—539.—, Magyar koronajáradék 93.20—93.25, Közuti vasut 546.50—547.—, Városi villamos vasut 294.—294.50.

Prémium-üzlet: Díjbiztosítások osztrák hitelben holnapra 4—5, nyolcz napra 8—10 K. Junius végére 16—28 K.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde tartott árfolyamok mellett, nyugodt volt.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 655.25—654.75, Magyar hitelbank 757.50—757.—, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank ———, Magyar jelzálog-hitelbank II kib. ———, Osztr.-m. államvasut 672.50—, Déli vasut 129.—131.—, Rimamur. vasmű 538.50—, Magy. koronajáradék 93.25—93.20, magy. aranyjár. ———, Közuti vasut ———, Városi villamos vill. 294.—293.50.

3 óra 30 perczkor záródnak: Osztrák hitelrészvény 654.75—655.—, Magyar hitelbank 757.—757.50, Magyar leszámítoló és pénzváltóbank 496.—497.—, Magyar jelzálog-hitelbank II. kib. 482.50—483.—, Osztrák-magyar államvasut 672.50—673.—, Déli vasut 139.—139.50, Rimamurányi vasmű 538.—538.50, Magyar koronajáradék 93.25—93.30, Magyar aranyjáradék 111.—111.50, Közuti vasut 546.—547.—, Városi villamos vasut 294.—294.50.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, június 6. (Az Egyetértés távirata.) Buza: Tiszavidéki 10.55—11.15, bánáti 10.15—10.77, töffelvidéki és csepelszigeti 9.60—10.05, marchfeldi 9.70—10.—, mosoni és győri 9.75—10.— K.

Rozs: Töffelvidéki 8.40—8.60 K, csepelszigeti ———, pestmegyei 8.45—8.65, különféle magyar 8.30—8.60, osztrák 8.35—8.60 K.

Arpa: töffelvidéki ———, déli vasuti ———, tiszavidéki ——— K.

Magyar tengeri: 6.20—6.40 K, cinquantin ——— K.

Magyar közepes zab: 8.15—8.35 K, elsőrendű ———, válogatott ——— K.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, június 6. A mai előtőzsdén a forgalom határozottan lanyhító irányzatot vett. Döntő hatással volt az irányzatra első sorban a külföldi tőzsdén történt árcsökkenés és nyomásztólólag hatott Pranger udvari tanácsosnak, az Osztrák-Magyar Bank főtítkárnak a bel- és külföldi pénzpiacról tett az a nyilatkozata, hogy teljesen valószínűtlen, hogy az év folyamán kamatlábcsökkenés állna be. A kényszereladás, amely különösen az alpesi bányaművekben mutatkozott, még jobban kiélesítette a helyzetet, úgy hogy az alpesi bányarészvények 7 koronával estek. Kevésbé kínálták a hitel- és államvasuti papirokat, amelyek értéke csak kevésbé csökkent. Lombardok és török sorsjegyek relatíve tartottak. Magyar koronajáradék értéke csökkent. Később kis emelkedés állott be, mert megszűntek a kényszereladások.

11 órakor záródnak:

Osztrák hitelr. 654.—, Magyar hitel 756.—, Államvasut 672.50, Déli vasut 126.50, Alpesi bányarésztul 575.75, Rimamurányi 538.—, Májusi járadék 97.85, Magyar koronajár. —, Orosz érték 82.70, Török sorsjegy 182.25, Német márka 117.77, Prágai vasut —, Unio-bank —, Laenderbank 443.—, Bankverein —, Elbavölgyi 424.—, alpesi bánya —.

A déli tőzsde nyugodtan nyílt meg.

Jegyzetek:

Osztrák hitel 654.50, Magyar hitel 756.—, Landerbank 440.—, Unio-bank 557.50, Államvasut 672.25, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 128.25, Gőzhajó —, Alpesi bányarészvény 596.50, Májusi járadék 97.85, Magyar koronajáradék 93.20, Török sorsjegy 182.—, Német márka 117.80, német márka —, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 538.—, Orosz jár. 82.30, Keleti vasutak —.

Bécs, június 6. (Osztrák értékek zárlata.) 4-2 százalékos papír-járadék 97.75, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.50, 1860-as sorsjegy 151.40, Osztrák hitelsorsjegy —, Angol osztrák bankrészvény 301.10, Bécsi Bankverein

536.50, Osztrák-magyar bank 1765.—, Déli vasut 129.50, Dunagőzhajózási társaság 1002.—, Dohány részvény 408.—, Cs. kir. arany (vert.) 11.35, Német bankváltók 117.81, Osztrák Lloyd 462.—, 4.2 százal. ezüst járadék 97.70—99.—, Osztrák koronajáradék 97.80, 1864-es sorsjegy 251.95, Osztrák hitelintézeti részvény 654.—, Union-Bank 555.58, Osztrák Landerbank 439.50, Osztrák-magyar államvasut 672.10, Elbevölgyi vasut 424.—, Alpesi részvény 575.—, 20 frankos 19.17, Londoni váltóár 240.92, Lipótkohó 468.—, Töröksorsjegy 181.65, Szilárdult.

Bécs, június 6. (Magyar értékek zárlata.)

4 százalékos arany-járadék 110.95, Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 144, Magyar hitelbank részvény 755.75, Magyar leszámítoló és váltó részvény 497, Rimamurányi 537.20, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 420, Magyar koronajáradék 93.15, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 93.25, Magyar nyer.-k. sorsjegy 191.—, Kassa-Oderberg vasut részvény —, Magyar jelzálogbank 480.50, M. keresk. bank —.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, június 6. (Tőzsdejelentés.) A tegnapi külföldi tőzsdéről érkezett kedvezőtlen hírek, a bajos pénzügyi viszonyok, ugyszintén az Iron Age-nak az amerikai vasértékekről szóló kevésbé bizakodó jelentése folytán a tőzsds igen kedvetlen hangulatban indult. Az összes értékek csekély kínálat mellett csökkentek. Jelentékeny árcsökkenést szenvedtek kohóértékek, rajnai acél 2 1/2%-ot, német luxemburgiak 2 1/4%-ot, bochumiak és Phoenix-értékek I és fél %-ot veszítettek. Vasutak közül Kanada- és Prinz Reinrich-vasut 1—1%-al szállottak alá, 902-es oroszok Párisra gyöngye irányzatnak, csak hajózási értékek, nevezetesen Paketfahrt szilárd. A további folyamatban déli vasut bécsi vásárlásokra jelentékenyen javult. Az üzlet általánosságban szűk határok között mozgott. Csak később nyert az irányzat a napi spekuláció fedezési folytán szilárd jellegűt. A gabonátőzsdén tapasztalt árcsökkenések is hozzájárultak ahhoz, hogy a csekély áremelkedések tartottak.

Az utőtőzsde üzlete igen jelentéktelen. A készpénzpiac ipari értékei nagyobb ellentálló képességet tanúsítottak. Napi pénz 3 1/2%, magánleszámítolási kamatláb 4 1/8%.

Zárlatok jegyzetük: 4-2 százalékos papírjáradék 99.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék —, Osztrák hitelrészvény 205.—, Déli vasut 26.15, Orosz bankjegy 214.30, 4 százalékos orosz kölcsön —, Disconto Commandit 168.—, Dinamit-truszt 154.60, Harpeni 204.80, Unifikált török járadék 93.60, 4-2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.25, Magyar koronajáradék —, Osztrák-magyar államvasut 143.60, Bécsi váltóár 84.80, Olasz járadék 153.30, Alt. villamosági Edison 196.25, Gelsenkircheni 192.75, Laurakohó 224.—, Csendes.

Frankfurt, (Zárlat.) június 6. 4-2 százalékos papírjáradék 99.20, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.75, 4 százalékos magyar aranyjáradék 99.20, Osztrák hitelintézeti részvény 204.50, Osztrák-magyar államvasut 149.80, Északnyugati vasut —, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 204.31, Bécsi Bankverein 134.52, Villamos részvény —, 3 százalékos magyar kölcsön 75.40, 4-2 százalékos ezüstjáradék 99.30, Osztrák koronajáradék 97.40, Magyar koronajáradék 95.95, Osztrák-magyar bank 126.60, Déli vasuti részvény 25.90, Elbevölgyi vasut —, Bécsi váltóár 848.75, Párisi váltóár 813.75, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény 308.—, Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat.) június 6. 4-2 százalékos ezüstjáradék 98.60, Sorsjegy 151.50, Déli vasut 26.20, 4 százalékos Aranyjáradék 98.60, Osztrák hitelrészvény 204.80, Osztrák-magyar államvasut 144.—, Olasz járadék 103.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.40, Nyugodt.

London, június 6. Angol consol 83 1/2.

Páris, június 6. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 91.10 Osztr. aranyjáradék 97.80, Magyar aranyjáradék 90.70, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 495.50, 4 százalékos Olasz járadék 103.20, Déli vasut elsőbbségi kötv. 716.—, 5 százalékos Marokkói járadék 322.—, 4 százalékos 1890. Román kölcsön —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 86.87, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.50, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 447.—, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 130.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. 93, 4 százalékos spanyol járadék 153.50, 4 százalékos unifikált török jár. 436.—, Török sorsjegy —, Török dohányrészvény 470.—, Osztrák föld-hitelintézet —, Osztr. Landerbank 466.—, Magyar Jelzálogbank —, Banque de Paris 147.

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle rádio actív Igmandi keserűvíz az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Használatát valódi áldás gyomorbetegségeknek és székelszűkítésben szenvedőknek. Kapható mindenütt kis és nagy áronban. Készítésén Komáromban

Banque Ottomane 135.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut —, Meridionalvasut —, Keleti vasutak 655, Waggon Lits 21.68, Hartmann gépgyár 650, Rio Tinto 446. Sucrerie d'Egypte 13, Tula 133, Thomson Houston 135.50, Urikanyi kőszén 26, Chartered 104.50, De Beers —. East Rand 105.50 Jagersfontein 200.50, Transvaal Consols 52.75, Transvaal Land Company —, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 122.81, Váltó Bécsre (rövid) 104.35, Váltó Belgiumra (rövid) 7/16, Olasz aranyváltó (rövid) 2/16, Váltó Svájcra 1/16. Csek Londonra 251.30, magánkamatláb 3 7/16, gyenge.

őbb idegen vevő vett részt a bevásárlásban, dacára annak, az irányzat eléggé élénk volt s az árak változatlanok maradtak, Arjegyések: métermázsánként élősulyban, levonás nélkül, vágómarhákért:

Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 76.— 82.— koronáig, kivételesen 86.— koronáig, középminőségű 68.—74.— koronáig, silány minőségű 60.—66.— K.-ig. Magyar parasztmarha, jobb minőségű 66.—76.— K.-ig, kiv. — K.-ig, silány minőségű 58.—64.— K.-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 86.—92.— koronáig, kivételesen 96 koronáig, közép minőségű 74.—84.— koronáig, silányabb minőségű 66.—72.— koronáig. — Boszniai ökör, legjobb minőségű — koronáig, kivételesen — koronáig, silányabb minőségű — koronáig, kivételesen — koronáig. Magyar tehén legjobb minőségű 54.—76.— koronáig, kivételesen — koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű 50.—82.— koronáig, kivételesen 88.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Bika legjobb minőségű 70.—80.— koronáig, kivételesen 84.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőség 64.—68.— koronáig. Bivaly legjobb minőségű 53.—62.— koro-

náig, kivételesen 66.— koronáig, közép minőségű — koronáig, silányabb minőségű — koronáig. Kincsonozni való marha 46.—54.— koronáig. Növendékmárha 64.—76.— koronáig. Mind 100 kilónként élősulyban.

Sertéskereskedelmi csarnok. Budapest—Kőbánya.

Budapest, június 6-án. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér. Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 137—139 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 140—141 fillér. Könnyű (páronként 250 kg-ig) 141—142 fillér. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1907. évi június 4. napján volt készlet 34801 drb., 1907 június hó 5-én felhajtott 479 darab, 1907 június 5. napján elszállított 175 darab, 1907 június 5. napjára maradt készletben 35105 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlanul csendes.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Budapesti vágómarhavásár. 1907. június 6-án. (Saját tudósítónktól.) Vágómarhák: Felhajtás: 1872 darab, és pedig: 1597 darab magyar és tarka ökör, 276 darab magyar és tarka tehén, — darab bosnyák ökör, — darab bosnyák tehén, 196 darab magyar és tarka bika, — darab bosnyák bika, 79 darab magyar bivaly és — darab bosnyák bivaly. Származási hely szerint: — magyar marha, — bosnyák marha.

A felhajtás mintegy 500 darabbal nagyobb volt, mint a múlt héten, miután azonban sokkal

Rendkívül olcsó és kényelmes kirándulási hajójáratok Budapest—Vác és Nagymaros között.

Az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy kedvező időjárás esetén f. évi június hó 9-én, azaz vasárnap rendkívül olcsó és kényelmes kirándulási hajójáratokat tart fenn Budapest—Vác—Nagymaros között.

Table with 2 columns: Indulás Budapest—Petőfiteről and Érkezés Vácra/Nagymarosra. Includes times and departure points like Bathhánytérrel, Obudáról.

Ezen járatok rendkívül mérsékelt menetdíjai a következők: Budapestről—Vácra vagy megfordítva I. hely —.40 fillér. II. hely —.30 fillér. Nagymarosra — I. —.1.— II. —.70 — Vácra — I. —.60 — II. —.40 —

Négy és tíz év közötti gyermekek féláron, katonatisztek és katonai hivatalnokok az I.-ső osztályon féláron, katona (legénység) II. osztályon féláron; a magy. kir. állam és udvari hivatalnokok a szabályszerű igazolvány alapján az I. osztályon II. osztályú jeggyel utazhatnak.

Es pedig: Budapestről—Nagymarosra és vissza I. hely 1.50 fill. II. hely 1.20 fill. Vácra — I. —.90 — II. —.75 —

Fenti járatok alkalmával egy nagy s minden lényelemmel ellátott, természetes közlekedik, melyen a közönség eső elől is védve van. A hajón jó vendéglő van polgári árákkal s pontos kiszolgálással. Nagymaros és Visegrád között oszavargóző-közlekedik, melynek állomása Nagymaroson közvetlenül a hajó kikötő helye felett van. Ha e járatokat bármely okból abban kellene hagyni, úgy erről a társulat idejekorán hírdetést fog közzétenni.

Budapest, 1907. május hó.

A forgalmi igazgatóság.

Valódi Magyar Szakácskönyv.

Irta Zilahy Ágnes. Ötödik teljesen átírt, a házi cukrászattal és befőttel készítéséről szóló részzel bővült kiadás. Ára szép bekötésben 3.60 kor. A bevezető, Gyümölcs, főzelék és saláta épen való eltarthat. A legújabb tapasztalatok után Irta Zilahy Ágnes. Ára költve 1.20 kor.

Moderne Konyha. Irta Kovács Mátyas. 484 finom, különleges étel receptjét tartalmazza, melyet a szokásos szakácskönyvekben hiába keresnek. Ára finom vászonkötésben 5 korona.

Singer és Wolfner kiadása

Budapesten. VI., Andrásy-ut 10. Kapható minden könyvkereskedésben is!

Villa X-dik

kerületben 7 hold parkban 5 szoba, veranda mellék-helyiségekkel kiadó. Ertekezés IV., Havas-utca 7. házfelügyelőnél. 3148

Titkos betegségek szakorvosa Dr. Kajdacsy József. v. cs. és k. ezredorvos és v. kórházi főorvos. Rendel: délelőtt 9—4-ig, este 7—8-ig. Lakik május 1-től Bpest Andrásy-ut 13. I. emelet. Levél útján is biztos gyógsiker.

Nagy Buror-kiállítás. Több 100 szoba butar a leggyorsabbtól a legfinomabb minőségig a legkiválóbb asztalos és kárpitos mesterektől jótállás mellett elkészítve, megtekintésre a n. é. közönség rendelkezésére áll. Hogy jó magyar munkásainkat állandóan foglalkoztassuk, az árakat a legvégsőig leszállítottuk, és dus rakományban egyszerű polgári, jobb középosztályú és a legfinomabb igényű vevő is fedezheti szükségletét. VARGA MIHALY és TARSAI Magyar bútortársaság Budapest, Koronaherczeg-u. 2. I. em. (Kigyó-tér sarok.) A legújabb bútoralbumunkat több mint 500 képpel kívánatán 50 fillér nekijárása mellett bérmentre küldjük.

BIZTOS gyógyulást keresőknek kik bármily nemi betegségben szenvednek mint húgycső és hólyagbajok, húgyveszékületek, vizelési zavrok, éjjeli magömlések, sebek és túljakoros bántalmak (syphilis), az önfertőzés utóhatásként fellépő idegbajok, korai férfi erő elgyengülés, bármily bőrkütesek stb. nökndi feherítőzés mély bajok, alapos, gyors és gyökerees gyógyításra szigoruan tudományos és lelkiismeretes gyógmódiánál fogva legjobban ajánljuk Dr. Garai Antal v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírv és a legelső 82 éve ionnálló rendelt intézetét Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz. Rendelés naponta 10—4-ig és 7—8-ig este. Idült húgycső éshólyag bajok vizsgálata villamos húgycsőútkör segítségével. Védőkék levelekre kiméri ő választ és szabályszerű tanácsot nyerne, gyógszerrel gondoskodva lesz. Titoktartás biztosítva. Nőknek külön váróterem.

Hirdetések felvételnek a kiadóba.

HETI MŰSOR.

Table with 9 columns: Június, Nemzeti Színház, M. kir. Operaház, Vigaszínház, Király-Színház, Fővárosi nyári Színház (Budai Színház), Magyar Színház, Városligeti Nyári Színház, Uránia. Rows for Szombat and Vasárnap.

Sertéskonzumvásár.

Budapest, június 6. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 388 darab sertés, 43 darab süldő, — darab malacz, összesen — darab sertés, — darab süldő, — darab malacz. Mai napi felhajtás 1040 darab sertés, 43 darab süldő, — darab malacz, összesen 1428 darab sertés, 86 darab süldő, — darab malacz. Eladatott 985 darab sertés, 32 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 443 darab sertés, 54 darab süldő, 43 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg-on felül 106—109 fillér, II. rendű 280 kg-tól 350 kg-ig 96—104 fillér, ételsúlylevonással — korona, fiatal nehéz, 300 kg-on felül 133—135 korona, ételsúlylevonással — korona, fiatal közép 220 kg-tól 300 kg-ig 130—140 korona, ételsúly levonással 132—140 korona, könnyű 220 kg-ig — korona ételsúlylevonással 140—143 korona. Belföldi süldő 92—104 korona. Galicziai süldő — korona. A vásár közepes, az árak 4 fillérral hanyatlottak.

Heti lóvásár.

Budapest, június 6. (Hiv. tud.) A Tattersallban ma tartott heti lóvásárra felhajtottak 283 drb I., 239 drb II., összesen 522 drb. lovat. Elkelt 303 darab ló.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Junius 6. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a kolozsvári Karolina orsz. kórháznál alkalmazott Kiss Albert díjnokot kórházi tiszté, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Nagy József szombathelyi, Hoffmann Jenő trencsényi, Malatinszky Ambrus budapesti, Törös László nagyvárad, Sturencz József lugosi Thomas Ernő és Pásztor Béla bpesti, Murányi Géza nagyvárad, Hatfaludy György dési, Hegedűs Péter beargzsászi, Bugyi Gyula budapesti, Andrassy Jenő nagykarolyi és Vass István esztergomi pénzügyi számszítéket, valamint Wujics Milán titeli, Zlinszky László biai, Gálosi Soma birkisi, Vargá Pál érmihályfalvi és Faragó Lajos törökkanizsai járási számvevőket, mindannyit

állomáshelyükön való meghagyással, pénzügyi számelőrökké végleges minőségben, Mazek Béla petrinjai, Zlokat Mihály zlatári, Feldmann Mór verőzei, Vidakovich Boldizsár bródi, Kovacsécs János zágrábi és Mojsilovics Niklós gopsciki adótitészeket, jelenlegi állomáshelyükön való meghagyásuk mellett, kir. adóhivatali segédökké nevezte ki. Pályázatok. A m. kir. posta- és távbeszélő hivataloknál több posta-távirdasegédítési állásra július hó 31-ig; — a pozsonyi. kat. főgimnáziumnál és a Nemzeti Muzeumnál szolgáló állásra 3 hét; — az ungvári járásbírósnágnál a telekkönyvi átalakító-díjnoki állásra 2 hét alatt adandók be a pályázati kérvények.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Inn, Dun, Tisza, M.-Sziget, etc.), date (június 6. június 5.), and water level (méter). It lists water levels for various rivers and locations across Hungary.

Felölös szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadótulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Időjárás.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1907. június 6-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap is általában hűvös és nagyobbrészt borult idő uralkodott. Kisebb csapadék az ország keleti felén esett. A hőmérséklet maximuma: Czrkveniczán 23 C°, minimuma: Sopron-5 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára.

Változékony idő várható, lényegtelen hőváltással és helyenkint esővel, esetleg zivatarral.

Table showing weather forecasts for various locations (Allomás) including temperature (Hőmérséklet) and wind direction (Szélirány és erője).

Table titled 'Buza' showing prices for different types of wheat (Külös, 100 kilogramm ára) in various regions.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' showing prices for other grain types like rye (Roza), barley (Arpa), and buckwheat (Zab).

Table titled 'Burgonya' showing prices for potatoes in different colors (Fehér, Rózsá, Sárga) and grades (Koronától—koronáig).

Table titled 'Különféle termények' showing prices for various products like flour (liszt), oil (olaj), and other goods.

Államadósság közléseinek.

Table listing financial data and interest rates for various banks and institutions, including Magyar aranyárjárdék and Bankok részvényei.

Záloglevelek. Elsőbbségek.

Table listing mortgage loans (Záloglevelek) and their priority (Elsőbbségek) with interest rates.

Takarékpénztárak.

Table listing savings banks (Takarékpénztárak) and their financial status.

Biztosító-társaságok.

Table listing insurance companies (Biztosító-társaságok) and their details.

Gézmalmok.

Table listing mill prices (Gézmalmok) for various types of flour.

Különféle vállalatok.

Table listing various companies (Különféle vállalatok) and their financial data.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets (Sorsjegyek) and their prices.

Pénzjegyek és váltók.

Table listing banknotes and exchange rates (Pénzjegyek és váltók) for various currencies.

KÜLÖNFÉLÉK.

Akáczirág.

Akác bódító illatával
Telik be most minden zugot.
Langy esti lég, akácza-illat
Édes mámorban összefoly.

Virágzol pusztán, bérzetetőkön,
Bármilyen árva, elhagyott
S a város szén-poros utcáin
Terjeszted édes illatot.

A nagyváros sápadt fiának
Illat szavával hirdeted:
Lásd, nyujtott néked is virágot
Kövek között a kikelet.

Csak rólad tudja, hogy tavasz van,
A város vézna gyermeke,
Hisz ide nem hat fény, se szellő,
Se pintymadárnak éneke.

Belpsz oda tavaszi álmot,
Hol nincs öröm, nincs enyhe fény.
Te vagy a szegények virága,
Talán azért szeretlek én.

Feleki Sándor.

(Ütonálló verébcsalád.) Rendkívül érdekes, kö-
vetkező megfigyelését írja le dr. Ed. Hoffer Graz-
ból. „Néhány évvel ezelőtt egy ház harmadik eme-
letén laktam, honnan szép kilátásom nyílt az egész
környékre és könnyen szemlélhettem a vidám ma-
darak életét. Az átellenben levő egymeletes ház-
nak volt egy tavaszkor nem használt kéménye,
egy pár oldalnyilással. Ebbe a kéménybe egy ba-
rázdabillegtető-pár telepedett le és csinos kis fész-
két mintegy 2 dm.-nyire építette a keleti bejárás-
tól. E madárkakat szemléltem attól a pillanattól
fogva, mikor fészkekhez az első szállítmányt
hozták, egész addig a nehézség, de mégis oly boldog
időig, mikor fiaikat táplálniuk kellett. Egy
nap azonban észrevettem egy verebet, melynek
fészke a szomszédház egy vakablakának a táblá-
ja mögött volt, hogy odaállott a barázdabilleg-
tető fészkeinek a bejárásához és a fiaiknak táplá-
lékot hozó szülőktől adót követelt, sőt minden

tekétória nélkül ki is vette a szájából erővel,
hogy örökké éhes saját fiainak vigye. Láttam,
hogy különösen a gunár az, amelyik utonállásra,
rablásra és erőszakra vetemedik; a tojó csak
hébe-korba zaklatta a barázdabillegtetőket. Ezeket
a szegényeket a gaz veréb fellépése annyira ag-
godalmasakká tette, hogy szájokban a fiaiknak
hozott étellel sokszor 10 percig is ott ültek a
szomszédház tetején, hogy kiléssék a pillanatot,
mikor a veréb elrepült s fiaikhoz siessenek,
amelyek folytonosan enni kértek. Gyakran
sikerült is; de gyakran előjök vágott a veréb és
elrabolta tőlük a pondrócskát, mely a fiak éhsé-
gét vala csillapítandó. — Néhány nap mulva az
egész verébcsalád elhagyta a fészket és most —
még a fiatal verebek is ott foglaltak állást a ba-
rázdabillegtető fészke előtt! Igazán érdekes volt
nézni, miként iparkodtak a barázdabillegtetők,
hogy valamicskét mégis csak juttathassanak a saját
gyermekeiknek is. Mindaketten egyszerre odarepül-
tek a rendszeren használt keleti bejárásához; s amint
mind az öt fiatal veréb is ott acsarkodott, egyikök
hirtelen a déli bejárásán át került a fész-
kekhez, a fiatalokhoz. Néha azonban még
ekkor se jutott a kövér falat rendelte-
tése helyére, mert az öreg veréb is ré-
szen állott, hamar oldalra került és kicsikarta a cső-
réből az eledelt. Így folyt ez egy pár napig, míg
végre a verébcsalád eltűnt. — Sohase tapasztaltam,
hogy a barázdabillegtetők megkísérelték volna a
falakodó rablót elkergetni; a veréb ellen a csőrü-
ket soha sem használták; valószínűleg gyengesé-
gök érzetében; inkább csellel akartak a verebeket
kifogni. Az előbb említett repülésmódon kívül még
egy is tettek, hogy egészen közel repültek a ve-
rébhez, azután hirtelen akartak rajta tulrepülni,
ami azonban csak igen ritkán sikerült nekik, mert
a veréb ilyenkor rendszeren a kis zsákmány kicsüngő
részét fogta meg és kiragadta a barázdabillegtető
csőréből, bármennyire mentette is a szegény.”

(A tenger éjjeli lény.) Csöndes nyári éjszaká-
kon, midőn a parton keletkező szellőcske apró
hullámokat ver a tenger sima tükrén, a fodros
hullámok kigyulnak s égő lángpiros színben ra-
gyognak. A hullámok taréjai úgy tűnnek elő,
mintha tüzes szalagok volnának. E vonzó tüne-
mény akkor éri el pompájának tetőpontját, ha a
lángba borult hullámokon esetleg gözhajó uszik
végig. A kerekék csapkodása miatt a tenger szí-
nén megszámlálhatlan tüzes vonal támad, melyek
aztán egybeolvadnak s valóságos tűzfolyót képez-
nek, mely magasról úgy tűnik elő, mint valami
óriás üstökös.

Az Adria halásznépe között általánosan elter-
jedt hiedelem, hogy a tenger fénylését az égről
a tengerbe aláhulló csillagok fénye idézi elő. Az
ókorban a természeti jelenségeknek meg nem
magyarázható okát rendszeren szokás volt az istenek-
től származtatni s így a tenger fénylését is az
istenek természetfölötti ereje kifolyásának tekintet-
ték. A görögök a tenger tündöklő fényét Castor
és Pollux művének tartották. Aristoteles a tenger
fénylését „a tenger zsiros és olajos sajátságának”
tulajdonítja. Aelianus e tüneményt a partszéll al-
gák végtelen sokaságától származtatta. Plinius
főbbet is tudott; az ókor e nagy tudósa már vilá-
gító tengeri állatot is ismert és azt írja, hogy
ha bizonyos meduzának teste valamihez dörzsö-
lődik, sajátságos fényt áraszt magából. A rómaiak
azt hitték, hogy a fényt a tenger sótartalma idézi
elő, mely hiedelem még most is elterjedt az
Északi-tenger lakói közt.

A tenger fénylésének tüneményét csak az
utolsó években magyarázták helyesen a természet-
buvárok. A tenger állandó fénylése a tengerben
hemzsgő parányi protiszták, továbbá polipok,
férgék, molluskák és rákok álczáinak roppant
tömegétől származik. A fénylést a protiszták gyors
mozgása és az álczák szerföltött élénk lélekzése
idézi elő.

(A perzsa sah kincsei.) Londonból jelentik,
hogy az elhunyt Muzaffer ed Din sah összegyűj-
tött kincseinek felbecsülését most fejezte be egy
erre a feladatra összeállított bizottság. A bizottság
becslése szerint a sah drágaköveinek az összer-
téke körülbelül 240 millió korona. A gyűjtemény-
ben remek saphirok, smaragdok, rubinok, türkizek
és gyémántok vannak. A perzsa uralkodók régi
koronáján van egy gyönyörű rubin, amelyik ak-
kora, mint egy tyuktojás és egymagában is óriási
értéket képvisel. Van azután egy gyémántokkal kirá-
kott díszöv, amelyet csak kiváló alkalmakkor hasz-
náltak a perzsa sahop. Ennek a súlya 18 font és
ehhez képest az értéke is rendkívül nagy. Egy
ezüstvázán 100 darab smaragdok van, amelyek
közül egyik olyan nagy, hogy a sah egész nevét
belevéselhette. A gyűjteményben látható egy gyé-
mántokkal kirakott kard, amelynek egyedül 5 és fél
millió az értéke. A gyűjtemény legerdekesebb da-
rabja azonban mindenesetre egy nagy tiszta boros-
tyán koczká, amelynek nagysága 4000 négyzet-
hüvelyk. Perzsiában erről a köről az a monda
van elterjedve, hogy Mohammed idejében hullott
le az égből és megővja tulajdonosát minden sze-
rencsétlenség ellen.

INEZ.

— Regény. —

30

Írta: Skram Amália.

— Nekem haza kell mennem, hiszen még
átöltözködnöm is kell és valamit ennem is —
az opera pedig nyolcz óraker megkezdődik.

— De hiszen hét óra előtt nem láthatsz
az öltözködéshez — és Flemming idegesen
szorította Inez ujjait.

Inez megcsóválta a fejét.

— Smirna-utcza tizenegy, — kiáltotta oda
a kocsisnak, miután már beszálltak. Azután
hátra támaszkodott az ülésen és nevetve nézett
a fiura.

— Odáig vagyok a boldogságtól Inez —
és mélyen a szemébe nyomta a kalapot.

— Nemsókára öt óra, szolt Inez, amikor
visszahajtott a kocsis a galatái hidon.

— Nézd csak a török férfiakat, hosszú
köpenyben, fehér turbánban, mennyire sietnek,
hogy idejekorán érjenek a templomba, mielőtt
az óra még üt. Mindjárt hallod majd a mina-
ret erkélyeiről az énekeket. — Allah, Allah,
nagy Allah, énekelte vidáman, nyujtott, keser-
ves hangsúllyal a török imádságot.

— Ma nem félsz egy cseppet sem, pedig
nyitott kocsin megyünk. — Jegyezte meg
Flemming.

— Cseppet sem! Ha most találkoznék
Ribbinggel és a nagykövettel, akkor felállnék a
kocsiban és hallanád, amint azt mondanám
neki, hogy a nagyvezírnél voltunk látogatásban
és egy szép lovat láttunk, amely eladó.

— Én azt hiszem, te megőrültél Inez.

— Igen, teljesen! Ha Averdind jönne a
karján egy-egy bakfissal, megkérném, hogy
szálljanak be hozzánk és nézzék meg a kis
lakásunkat a Smirna-utczában. Képzeld csak,
ha tudnák, hogy miben törjük mi a fejünket!
— És vidám kacagásba tört ki.

— Most Ruderné asszonyhoz megyünk és

meglátogatjuk. — folytatta Flemming a bohó-
kodást. Azt hiszem tartozunk is neki ezzel a
látogatással. Meg is parancsolom a kocsisnak
— és úgy tett, mintha a kocsisnak mondana
valamit.

A Galata-hid végén — melynek két olda-
lán pompás gyümölcsöt árusító bódék állanak
— a kocsis egy pillanatra megállt a torlódás-
ban. Amikor újból megindult. Inez mélyen az
arca elé tartotta a napernyőjét és egy lökés-
sel egész szoroson Flemming mellé huzódott.

— Mi az? Mi bajod?

— Pszt, ne beszélj, meg se moccanj —
suttogta Inez és átkulcsolta a karját. — Ma-
radj csendben.

És csak amint a sok töröktől hemzsgő
Galatát elhagyták már és a meredek uton ka-
paszkodtak fölfelé, mely a Pancaldi-utra vezet,
akkor szólalt meg Inez:

— Egy férfi volt, aki éppen arra ment.

— Miféle férfi?

— Egy öreg, toprongyos görög, aki gyil-
kos és bűnös orvosságokat árul a Fanari kül-
városban.

Titkos gyermekgyilkosságból, vagy mi
egyéből tengődik. Látod ma, a boldogságunk
közepette is — látod, ha rosszul járok és va-
lami szerencsétlenség fog érni, nem panas-
kodhatom, mert épp elég ujjmutatást kaptam.

— Hát csak ennyi kell, ami téged meg-
ijeszten, szolt busan Flemming. Nem értelek
— hiszen e fajta ember több is elmehetett mel-
lettünk.

— Igen, csak hogy ez az ember tudja,
hogy én ki vagyok. Most már érted? Ne-
hány év előtt, azzal az ürügygel, hogy
valami nagyon fontos mondani valójá van, be-
tolakodott hozzám. Ribbing titkait és bűneit
kínálta nekem. Ha egy bizonyos időpontban
jövök, akkor titokban tanuja lehetek az ő viselt
dolgainak. Én természetesen kiutasítottam. De
mielőtt még elment, megmondta a nevét és a
czimét és akaratom ellenére — a fejemben van
még most is.

— Egész biztos vagyok benne, hogy nem
látott téged.

— Azt remélem én is — mert . . . mert
azt hiszem, hogy Ribbing bizalmas embere.
Olyan érzésem volt, hogy egészen határozottan
rám nézett, de emlékszem, hogy iszonyuan
bandzsított annak idején.

— Nos, hála Isten. Ne is gondolj reá Inez.
Mindjárt otthon vagyunk.

Flemming lopva átölelte Inez derekát.

— Abban a pillanatban, amikor megláttam,
iszonyuan megrémültem. Itt a sarkon majd ki-
szállunk és te fogsz bemenni. Engedd le mind
a két szobában a redőnyöket, iszonyu mele-
gem van és poros vagyok. Majdnem másfél
órát maradhatok nálad.

TIZEDIK FEJEZET.

Több mint két hét telt el azóta.

Inez a francia opera előadását nézte meg.
Az első emeleti oldalpáholyan ült a férjével,
de azonkívül még sokan voltak a páholyan.

Lazacszinű kivágott selyemruhát viselt,
hajába, keblére virágokat tűzött. Fulasztó
meleg volt a színházban, a levegő pedig nehéz
a parfüm, virág és a puder illatától.

Inez nem figyelt a színpadon történetekre.
Az ismerős melódiák végig zugtak a fejében,
a fülében, de aig hallotta őket. Félig ajkult
volt a melegtől és nagy toll-legyezője mögé
rejtette arcát.

A szemben levő páholyan Reuderék ültek.

Inez folyvást Flemmingre gondolt.

Ma nem jött el.

De már tegnap is hiányzott.

Már vagy huszadszor nézte végig kutató
szemmel a nézőteret, mely az idegenektől szinte
hemzsegett. De a páholyokat, a felső emeleten
az üléseket, sőt még a zenekarban lévő pót-
üléseket is mind elfoglalták. Flemming azonban
nem volt itt.

Az előző estéken a földszinten mindjárt az
első sorban levő sarokülésen ült és mihelyt a
függöny felgördült, a pillantását — mely telve
volt imádatlalt — nem vette le róla. Inez foly-
ton érezte ezt a perzselő, magnetikus sugarat
az arczán.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK

Pénteken 1907. június 7-én,

Nemzeti Színház

FATUM.

Dráma 8 felvonásban. Irta Zsófia.
 Báró Alpári Deszö Barthos
 Erna, a neje Szacsavayné
 Ella, leányuk Lenkey H.
 Szentkriszthy V. Gerő L.
 Gróf Vajky László Borogai
 Zinnburg herceg Császár
 Lovag Trautmannsburg Dezső
 Pesty Jenő Horváth Z.
 Gróf Lubinyovszky Hajda
 Báró Wessonyey Gyenes
 Orvosnár Mihályfi
 Dr. Szalay Horváth
 Kovács Margit Ligeti J.
 Gárdonyics Feltes
 Kezdeté fél 8 órakor.

M. kir. Operaház

Zárva

Királyszínház

Gőze Gábor Budapestön.

Lárványos fővárosi életkép, énekkel és táncszal, 2 képből. Irta Verő György.

Gőze Gábor Németh
 Lepényi László Fedák S.
 Tsch Arrád Szirmai
 Bütyök Kivira Tarnoki L.
 Stancsi Szentgyörgyi
 Francsi Szegedi E.
 Kása Erzsébet Csizsár
 A szenátorium igazgatója Papp
 Saroglyás Vágó
 Hudi Rákai
 Hangszergyáros Körmenyi
 A háztes bohóc Z. Molnár
 A ellátóbohóc Tarnai
 Kezdeté 8 órakor.

UPANIA SZÍNHÁZ

JAPÁN.

Kezdeté fél 8 órakor.

Városligeti Ny. Színház

Berger Zeiga.

Kezdeté fél 8 órakor.

Vígyszínház

Bernát.

Enekes bohózat 8 felvonásban
 Irta Heitzi Jónó.
 Bernát Hegedűs
 Bernátné Kertész E.
 Tunko Tihanyi
 Cicay-Panni Kornai B.
 Dr. Cserebilly Góth
 Dr. Akos Sarkadi
 Karvainé Kiss I.
 Wolgemuth Vondrol
 Tábornok Szerényi
 Fentolai Tausy
 Kezdeté fél 8 órakor.

Magyar Színház

A vig özvegy.

Operetta 8 felvonásban. Irta Leon és Slein. Zenejét szerzette Lehár Ferencz.
 Személyek.
 Zéla Valócienne
 Danilovics gróf
 Glavari Hanna
 Rosillon Camil
 Bogdanovics
 Svirane
 Praskovia
 Kromow
 Olga a felesége
 Raoul de St. Bioche
 Papp Balizfalvi
 Ráthonyi
 Kéry
 Rózy B.
 Abonyi
 Tullian A.
 Örlay P.
 Köváry
 Szentgyörgyi
 Beczerdj
 Kezdeté fél 8 órakor.

Főv. Nyári Színház

A századik menyasszony.
 Operetta 8 felvonásban. Irta Möröy Adolf és Vágó Géza.
 Kezdeté fél 8 órakor.

Apollo színház

(Népszínház-n. 1-3)
 Élet Ezek-Amerikában. Ceylon szigete. Szökés a ruhaköteleken. A Cabaret éjszaka a „Vaudeville Theatre”-ban.
 Kezdeté fél 8 órakor.

A hamis barát.

ŐS-BUDAVARA

Friedmann Adolf igazgató.
 Nyitva este 6-tól reggel 4 óráig.

A nagy variatében szenzációs sikereket arat esténként a 12 éves

Theissen Paula

a genialis hegedűművész és a kacagató amerikai Tingli-Tangli.

Uj! Les Onras Uj!

fellépnek a többi attrakciók is. A Folies Comiqueban két ujdonság, Moulin Rouge, Uj Monte-Carló, Kinematograph, Párisi lover la stb. stb.

Belépődíj este 9-ig 60 fill. azután 1 kor.
 Belépődíj este 9-ig 60 fill. azután 1 kor.

Mérsékelt jegy minden tőzsdében és omnibuszon. Szombaton, június 8-án a Gyermekvédőliga javára Nagy koronázási jubileumi ünnepély.

Az ünnepély kezdete este 9 órakor.

Egész finom

uri öltönyök és felöltők

elsőrangú hazai és külföldi kelmékből mérték után 40 és 50 koronáért

Mechlovits és Fái törv. bej. cég.

Budapest, V., Váci-körút 78 szám.
 Pontos kiszolgálás — Kifűző szabás — Saját műhely. — Vevőink ruháit át egész évben rendben tartjuk.

TELEFON István-uti TELEFON

81-01. szanatorium-vizgyógyintézet

Budapest, VII., Hungária-körút 9: szám, az István-ut terkölatánál.

Legmodernebb berendezéssel uionnan épült magánygyógyintézet sebészeti, női és belsőbajok részére. — Vizgyógyintézet bejáró betegek részére. — Villamos fény-, szőnyeg- és napfűrdők. Svéd gyógytornászati. — Röntgen. — Nagyon mérsékelt árak. — Állandó orvosi felügyelet. — Kifűző ellátás.

Ingóságokat,

hutorokat beraklározunk, kívánatra azokra előnyös feltételek mellett pénzlelőget adunk, ugy-szintén mindennemű költségtétést jutányosan elvállalunk.

Hj. Braun Testvérek.

József-körút 78. Telefon 86-19.

HUNGARIA

FÉNYKÉPESZETI TARSASAG

KÁROLY-KÖRUT 24.

Splendíd-kávéház főltt és Szervita-tér 3. (Török-palota)

12 visit-kép frt 1.30
 cab.-kép frt 2.90

BLAUNER VICTOR

Blauer-asztalok Bpest, Teréz-körút 23.
 Saját készítményű modern stíliú bútorok a legjutányosabb árakban és snell kivitelben kaphatók.

Bútorok saját tervezetnek után készíttelnek.

Ujdonság.

AZ ATHENAEUM IROD. ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KIADÁSÁBAN

MEGJELENT

KAFFKA MARGIT KÖNYVE

Kaffka Margit verskötete páratlan nyelvművészettel, mesterien megkonstruált költeményeket tartalmaz. Caupa érdekesség és eredetiség jellemzi minden stófáját, amelyek mindegyike hangjában is formájában is egészen új és eredeti. Meglepően érdekesek a versekhez készült stilszerű illusztrációk, melyeket Sassi Attila készített. A kötetet szerző művészi kivitelű pasztell-képe díszíti.

A gyönyörűen kiállított verskötet ára 3 K.

Kapható az Athenaeum könyvkiadó osztályában (Budapest, VII. ker., Rákóczi-út 54. sz.) és minden könyvkereskedésben.

ZÉRO Tisztaság, egészség!
 Szab. higiénikus klozetvatta.

Végbél Aranyér Cukorbetegnek Gyermekekégyasoknak Csecsemőknek nélkülözhetetlen.
 Minden tisztaságot szerető embernek feltétlenül szükséges a „Zérol” használata mert abszolút tiszta és kellemes érzést nyer általa.
 Meggátol minden horzsolást és infektiót. Használatban olcsóbb a papírnál!
 Kapható mindenütt: Zérol szab. vattaárugyár Bpest. TELEFON 87-52.

Fővárosi Orfeum
 o o o WALDMANN IMRE, igazgató. o o o VI., Nagymező-úton 17. szám

Parisiana estély.

A Berliner Residenz-Theater tagjainak vendéglátéka.

Színre kerülnek a köve kezű egyfelvonásosok:
Das Strumfband. No 69.
 A harisnyakötő. A 69-es szám.

Ein angebrochener Abend.
 Az elrontott este.

Kriegslist.
 Hadiújság.

Rendes helyárák.
 Az előadás 8 órakor kezdődik.
 Jegyelővétel a nappali pénztárnál, 10-1-ig és 3-6-ig

A félkerthben reggeli 8 óráig VOFÓÓ ELEK olgányzenekara hangverseny.

Cirkusz Beketow

Városliget.

Ma este 7/8 órakor.

Nagy fényes előadás.

Az egész nagy júniusi műsor.

Vitarius Béla

A világ legjobb sérvkötőit, haskötőit, műlábat stb. készíti a külföldi első specialista tanulmányozott orvosi műköszerezés
 Budapest, Rákóczi-út 86. szám.
 Hem Üzlet. Bent az udvarban földsz. 5.

Uj Idő

azonmód katársai k cen kívül java repre sadalmi jelenik ha ben készü dig szóral amelyről Aktualitás életének két erede melléklet színvonalá vált ismer gyar uri kint 4 ko kedés utj Singer és

Magyar

után, fiat tató olvas Tutsek A képeslapo Közlemén lemez. Eg fiatal lány szélések közimunk üzenetek ként 3 ke Singer és ut 10.)

Az Én

masabb v Szülök, eg adják, m hogy a r Pósa béc számára 2 korona Singer és ut 10.)

A jó szabás

a Koch-féle nagy

siker titka!

- Divatos, könnyű, angol béléssel nélküli sacco-öltöny 50,40, 36-os K 29.—
- Lüster sacco-öltöny, igen könnyű és kellemes 24.—
- Lüsterkabát irodai célokra 6.—
- Mosóöltöny 10.—
- Fehér nadrág 6.—
- Tennis-nadrág 9.—
- „Record“ pehely könnyű nyári gummiköpeny, 15 cm széles táskában 21.—

csakis

5109

KOCH

Testvéreknel, Budapest, Iognagyobb férfi-, líu- és gyermekruha-áruháza Károly-körút 26.

Pénzszekrények

egy darabból álló köpenyvel legelőnyösebben beszerezhetők.

BECHER ÉS HILDESHEIM

cégi pénzszekrényáraknak és tározóépítési áratelnek magyarországi vezérképviseleténél:

NEY és EPSTEIN cégél, BUDAPEST, VI. Podmaniczky-ut. 4.

Képviselet minden városban kereselnek.

ARJEGYZÉK ÉS TERVEK DÍJMENTELEN.

Régi szerkesztéseket eszerképen átvezetnek.

Fogkefék rendkívüli jó minőségűek nagy és olcsó választék.

MÜLLER J. L.-féle

Szalicil-szájviz és fogpor

használata eltávolít minden fogfájdalmat, biztosan megszünteti a fogak romlását s a kellemetlen szálbűzt. — Egy üveg szájviz ára 40 krajczár, 80 krajczár. nagyobb üveg 1 forint 60 krajczár és 3 forint

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpor

szaliczil vízzel használva nemcsak hófehérré teszi a fogakat, hanem a már létező fogbetegségek tovább terjedését is megakadályozza. Doboza 80 krajczár és 1 ft 20 krajczár.

Müller J. L.-féle Szaliczil fogpép

darabja 35 krajczár. Ugyanazon hatással bír, mint a fogpor. Minden főt eszerolt készítmények orvosi utasítás után készülnek.

MÜLLER J. L.

es. és kir. udvari illatszerecs és pipere-szappan gyárosnál. Budapest, IV., Koronahoczeg-ut. 2. Az országban mindenütt kapható.

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI R.-T. KIADÁSÁBAN MOST JELENT MEG.

ENDRÓDI SÁNDOR Kurucz Nótái

Endrődi KURUCZ NÓTAI minden történeti munkánál és minden tanulmánynál jobban megértetik Rákóczi korának hangulatát, egész gondolat- és érzelmvilágát.

A kuruczvilág öröme, bánata, elcsüggedő méla bűje, kitörő lelkesedése, naiv hite és fájdalmas humora megható hűséggel csendül ki Endrődi gyönyörű zenésű verseiből.

Megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben és a kiadónál (Athenaeum r.-t. VII. ker., Kerepesi-ut 64. sz.)

Uj Idők.

Ami értékes a magyar irodalom műhelyéből kikerül, mindezt azonmód frissen megszerzi az «Uj Idők». Munkatársai közt a szerkesztő Herczeg Ferencen kívül ott találni a toll, a rajzok és esszé java reprezentatívát. Regény, novella, vers, társadalmi és művészeti cikk: minden, ami megjelenik hasábjain, az irodalmi finomság jegyében készül. Illusztrált része csupa ötlet, mindig szórakoztató. Nincs közérdekű esemény, amelyről eredeti felvételekkel ne adna számot. Aktualitásaival ily módon egy-egy hét lüktető életének illusztrált krónikása. Negyedévenként két eredeti regényt kezd s színes műlapot ad mellékletül. Ezek a tulajdonságok tették magas színvonalon álló hetilappá. Ennek révén kedvelt ismerős, immár tizenhárom év óta, a magyar uri familiák szalonjában. Ára negyedévenként 4 korona. Előfizetni bármely könyvkereskedés útján lehet, vagy közvetlenül a kiadónál. Singer és Wolfnernél (Budapest, Andrassy-ut 10).

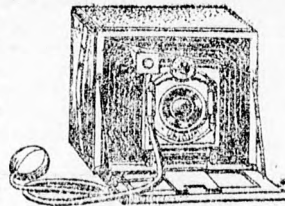
Magyar Lányok. A nagy szünidőben az iskolaév után, fiatal lányoknak legkedvesebb szórakoztató olvasmánya a «Magyar Lányok» Táboriné Tutsek Anna, az ismert író szerkesztte ezt a képeslapot, csupa gondi s választékosan. Közleményeit ötlet, izlés, derű és finomság jellemzi. Egy-egy száma mindent felölel, ami a fiatal lányok gondolatkörébe vág. Verseket, életrajzokat és regényen kívül rovata van a női kézimunka, festészet, a házi és gazdasszonyi üzenetek számára. Előfizetési ára negyedévenként 3 kor. Előfizetni közvetlenül a kiadó Singer és Wolfnernél (Budapest, VI., Andrassy-ut 10.) vagy bármely könyvkereskedés útján.

Az Én Ujságom. Az iskolaév közeledő végével nincs alkalmasabb vizsgálójándék mint Az Én Ujságom. Szülők, ha ezt a képeslapot a gyermek kezébe adják, egyszerre megoldották azt a kérdést, hogy a nyári vakációban mivel szórakozzék. Pósa bácsi szorgalmas kis fiuk és kis leányok számára szerkesztte ezt az ujságot, tele képpel, tarka mesékkel. Előfizetési ára negyedévenként 2 korona. Előfizetni lehet közvetlenül a kiadó Singer és Wolfnernél (Budapest, VI., Andrassy-ut 10.) vagy bármely könyvkereskedés útján.

Hirdetések

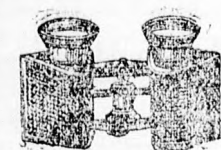
felvételnek a kiadóhivatalba.

Fényképező

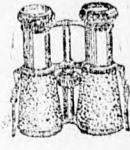

készülékek

Rietzschel, Georz, Rodenstock és Hülfli-féle hírneves gyártmányok csekély havi részletfizetésre

olcsó árakon. Mindenféle prizmás látcsövek, párisi színházi látcsövek a legkiválóbb optikával 35 koronától feljebb.

AUFRECHT és GOLDSCHMIED

Budapest, VII. ker. Rákóczi-ut 30. szám.

Gazdag képes fénykép, vagy látcsőárjegyzék ingyen és bérmentve.

Titkos betegségek

Dr. CZINCZÁR

egyetemi orvosdoktor specializáltat

Igen rövid idő alatt alapos sikerrel gyógyít. Húgyvesztőanyag, magömlés, hólyagbaj, fokélyok, syphilis, férfi elgyengülés, önterfőzést, hátsorino-on megbaj, bőrkülsőt és minden női betegséget biztos módszerrel.

Budapest, 10., Károly-körút 10. I. emelet

Rendel d. e. 10-4 és este 6-8 óráig.

Videókat levél útján is biztos eredményre vezet és gyógyszerrel gondoskodik.

Munkásokat teljesen ártalmatlanul kezel.

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

Dr. FUREDI

E hirdetés rovataban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovataban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrény raktárban. Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 286

Idegés és gyengefeterségi
gyermeknek nála szakszéri oktatást és teljes ellátást nyerne. Kelemen Ignác gyógypedagógus, Budapest, VII., István-út 29. 26431

Almodtam,
hogya kis lányodát láttam, szép volt, akár te magad. Viszontláttam benne a mulat. Ifjú idésege téged ábrázolt és mondhatom, ilyen lsten csak jó kedvében teremthetett. De sajnos te nem hozod őt hozzám, így én őt mindig csak álomban tudom viszontlátni. Eljárásod csak fokozza vágyamat és beteggé tesz.

Cseresnye
nagysemű, kemény, ropogós, 5 kilós postakosaraként úgy befőzésre, mint csemegének 3 koronáért, pöszmeték 2 koronáért szállít Rottmann és Keller szállótelepe Kiskunhalas.

Májusi
csemege-juhturót szállít 5 kilós bödönökben 6 kor. bérmentve. Utazók 6% mellett dolgozhatnak. Felső-magyarországi hegyi juhturógyár Nagy-Szlabos Gömör

Vigyázzon,
ha meghűlt és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért. 721p

Teljes biztosíték
mellett 100,000 korona kölcsönt keresek nagy vállalathoz. Ajánlatok K. I. jellege alatt a kiadóhivatáiba küldendők. 26335

Urasági
butorokat, szőnyegeket csillárokat és legteljesebb berendezéseket (gyárakat és üzleteket is) veszek és eladok. Nagy Endre, VI., Lázár-utca 3. (a Váci-kört mellett). Gyönyörű választék a legfinomabb modern és stilszerű matt és fényezett mahagoni plisandó vagy másfajta háló, ebédlő, uri szoba és szalonbutorokban Rézhálószobák, börgarnitúrák és kárpitosfélekben Perzsa, smyrna és más szőnyegben és függönyökben, modern bronzcsillárokból gáz, villamos stb.-hez. 26597

Kauczióképes
vidéki 45 éves, nő, gyermektelen, nyugdíjas vasuti altiszt, a fővárosban házfelügyelői állást keres. Esetleg vidéken gazdaságban vagy szövetkezetnél mint raktárnok vagy üzleti elárusító; csak olyan helyen, ahol állandóan maradhathat. Címe a kiadóhivatásban megtehető. 5364

Zálogcédelákat,
brilliantokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket legmagasabb áron veszek. Brilliantokért többet fizetek, mint utonnan kerültek. SCHILLER ISZIDOR, Sip-utca 8. 26316

Pénz-kölcsönt
kölcsönölünk öt évtől 80 évig köztisztviselőknél, katonatiszteknek és nyugdíjasoknak a legtöbb esetben kezes nélkül. Ha mégis kezes kellene, díjtalanul gondoskodunk kezesről. Továbbá kiegészítőnk váltókölcsönt 500 koronától minden hitelképes egyéneknek 1-2 kezzel. Ertekezési papíra, sorsjegyre, vidéki bankok részvényeire az érték 9.5%-ig folyósítunk kölcsönöket. Bővebb felvilágosítást levélben vagy személyesen ellátunk díjtalanul nyújtó Tőzsdei, törvényes kiadó bejegyzett hitelintézetek. Budapest, Kerepesi-út 30. Telefon 16-42. Ugyanitt 20 fillérért kapható a Pénzügyi Tanácsadó, melyben minden kölcsönre néző tájékoztató foglaltatik. 26128

Egy teljesen
jó karban lévő Höcker féle magas nyomású 16 lörös gőzgép eladó. Megtekinthető üzemben. Aradi-utca 8.

Pongorádi,
ropogós cseresnye, első rendű, befőzésre, postakosaraként 4 korona, előleges pénzbevitellel szállít Szabó gyümölcskivitele Csongrádról. 5361

Veszek zálogcédelákat,
elzálogosított brilliántokat, aranyat, ezüstöt, gyöngyöket és ékszereket 100,000 koronáig költségmentesen kiváltok és a teljes értéket kifizetem. Singer Jakab ékszerkereskedő Budapest, Király-utca 91. Izabella-utca sarkán.

Gödöllőn
az Erzsébet-park közvetlen közelében, kiadó nyári lakásul július és augusztusra egy szépen butorozott három szobából álló uriház. Esetleg eladó is. Bővebb felvilágosítással II., Zsigmond-utca 11. szám, III. em. 10. alatt szolgálunk.

Komptoirista.
ki a magyar és német levelezésben teljesen jártas, felvétetik. Horvát nyelvet bíró előnyben részesül. Írásbeli ajánlat elhozandó. Steinreich, Károly-kört 19

Aru-tricikli
használt, jó karban lévő szőnyegek szállítására alkalmas megvételre keresetek. Ajánlatok „Tricikli” jellege alatt a kiadóhivatáiba kérének.

Zongora,
rövid, keveset használt és egy keresztúros pianó jutányosan eladó. Szegő zeneműkereskedése, Eskü-utca 5, Klotild-palota.

Rákóczi
permetező gyár árlapot ingyen küld Czegeletről, romolhatatlan permetező gépeiről. 3548

Balaton Berényben
„Magyar-Tenger” szállodában penzió fűrdéssel 6 korona naponként. Családoknak nagyobb ármérséklet. Gallovich.

Butor:
Urasági lakberendezések háló-, ebédlő- és szalonberendezések, kiváló minőségben olcsón kaphatók Páles B. butortelepén, Kertész-utca 43. Király-utcai sarokházban. 970

Ki a YES-OUI-SI
ezimű lapot megrendell, tételesen minden megadott névvel és önállóan is
angol és francia
nyelveket alaposan megtanulhatja. Előzetes írásgyűjtés nélkül minden kiadásra 8 korona. Megrendeléseket elfogad és mutatványzamatot küld a kiadóhivatáiba. Budapest, Andrássy-út 97. szám.

Ajtók ablakok,
VASREDŐNYÖK,
VASRÁCSOK,
kapuk használtak és újak olcsón kaphatók:

Lefkovits Jakabnál
Bpest, V., Csáky-utca 26. Korall-utca sarok. Lipótkört közelében.

Egy Bösendorfer féle
rövid zongora, egy hosszabítható ebédasztal, egy üzleti pult márványlapra és több más butordarab költözéskor miatt azonnal eladó. Kmetty-utca, 18 II. 19.

Bérmálác
ajándéku legajánlatosabb s legzeleszerűbb, ha arany, ezüst vagy ékszerárut vásárolunk. E cikkeknek legmegbízhatóbb beszerzési forrása a már 28 év óta fennálló Kohn Ede és társa utódaik cég, Városház-utca 6. (a volt Granátos-utca). 26442

Polgári iskolai
reáliskolai és gimnázium vizsgákra legrovidebb idő alatt legjobb sikerrel előkészít „Tanár” Budapest, Csömöri-út 8. I. em. 3. 26332

Aki pályáján
holdogolni akar és ebben iskolai képzettség hiánya akadályozza, forduljon bizalommal hozzám, ki fényes sikerrel előkészítem érettségi, önkéntesi és bármely osztályvizsgára. GOITEIN ELMÁN, Mátyás-tér 17. sz. 276

Üzletek, ingatlanok
eladását-vételét biztos eredményel ingyen közvetíti a „Varázstükör” kiadóhivatáiba. Budapest, Nagy János-utca 5. sz. Értekezés naponta 3-5 (Válaszbélyeg)

Zöldsegréteket,
főként, karalábét, cukorkorsót, kelkáposztát, ugorikát, postakosaraként, vegyesen 3 korona előleges pénzbevitellel szállít Szabó konyhakészlete Csongrádról. 5361

Kelebián,
közeli a vasút állomáshoz 15 hold szállótelep, lakó és melléképületekkel eladó. Cím: Szabadka, I. kör 335. sz. 26541

Perfekt
könyvelő órai foglalkozást keres Berkovits Béla VI, Sziv-utca 28. III. 34

Építkezéseket!
Gyárak lakóházak tervezését, felépítését, átalakítását bárhol előnyösen vállalja, tehermentes telkeket förtészésre felépíti. Építési tanácsokkal szolgál Borsodypítésiroda Bpest, Rákóczy-út 71. 782

Singer és Wolfner kiadása Tátrakalauz
(1905) Utmutató a Magas-Tátrába s a Tátravidéki Püdrökbe. A Magyarországi Kárpátgyorsító közreműködésével szerkesztette Dr. Szontágh Miklós kir. tanácsos. A szerző halála után átnézte Dr. Jarmaly László. Térképpel. 3. kiadás. Ára köve 3 kor. A Kassa-oderbergi-vasút személyzállító vonatainak zsebmenetrendje. Rövid útmutatóval a Tátrába. Érvényes 1907 május 1-től. Ára 12 fillér. Kapható a K. O. V. összes állomásain, ugyiszintén minden önyvkereskedésben.

BUTOR
Fa, vas, réz és kárpított butorok, valamint légszesz és villanyos csillárok, legjobb minőségben, rendkívül olcsó áron készpénzért vagy részletfizetésre kaphatók
Basch Soma
butorraktára, 738 Budapest, VI., Kertész-utca 50. sz. (Király-utca sarok.)

Alkalmi zongoravétel
rövid
Bösendorfer-Ehrbar kiváló mesterek gyártmányai olcsón eladók Uj zongora egész rövid 260 ft. Pianino 180 ft.

Neményi
hangszer-telepén Budapest, Király-utca 58. szám. 9

Grammofonokat,

fonográfokat legújabb kivitelben, egyári árban előnyös részletfizetésre szállít Waldmann Gyula
hangszerosztálya Budapest, Rákóczi-út 45/H. Fonográfok 7K-tól 150 K-ig Grammofonok 40 . 300 .
Képes árjegyzék ingyen. Legjobb felvételű lemezek és hengerek nagy választékban. Javítások elfogadhatnak.

Keményítő cukor Szirup
és
dextrin,
Tápicika és szároggyárakat, legújabb bevált mód szerint,
olcsó telepeket berendez a különleges vállalat keményítő gyárak felállítására és átalakítására
W. H. UHLAND
k. sz. f.
LEIPZIG-G.
Prospektus ingyen.

Gyorsírás! Géprás
Magyar és német kereskedelmi levelező gyorsírás, parlamenti gyorsírás. Előkészítő gyorsírás tanári államvizsgára, helyesírás, könyvvitel, kereskedelmi levelező tanfolyamok. Géprás az összes használatban levő írógéprendszereken. — A tanfolyamok vizsgálatát a parlamenti gyorsiroda főnökeinek elnöksége alatt, parlamenti gyorsírótanárok bizottsága előtt tartatnak meg és közérvenességgel bíró oklevéllel kapcsolatosak. Az egyesület végzett növendékeit díjtalanul helyezi el. Beiratkozni és telefonon közdezősködni lehet az „Országos Női Gyorsíróegyesület elnökségénél VII., Kazinczy-utca 3. sz. I. em. Telefon 24-47.

15 korona
3 maradék férfiruha szövet,
szürke, barna és drapp. a maradékok 3 méteresek 3 férfruhára elegendő, szétkelti utánvétellel
Az Orsz. Posztókv. Áruház.
Budapest,
Rottenbiller-utca 4. sz.
Minták nem küldetnek.

3 szó . . .
Egyenruha Tiller Budapest.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések réz- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök valódi angol börgarnitúrák eladása és vétele.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 265
Kazinczy-utca sarok.

Pénzkölcsönt
budapesti és környékbeli, házakra, telkekre, építkezésekre, örökségekre, vidéki földbirtokokra. Tisztviselő-kölcsönöket 5-15 évi amortizációra. Személyhihet minden állású egyének kezes nélkül, olcsó kamattal, meglevő drága kölcsönöket konvertálók
Általános Hitelintézet
Rákóczi-út 36. Válaszbélyeg. Díjazás utólag. 25580

The Berlitz School
nyelviskola, Erzsébet-kört 15. St.-Louis 1904. és Lütich 1905. Grand Prix. Francia, angol, olasz, orosz, német, magyar, szerb, horvát és román nyelvek tanítása felnőtteknek (urak és hölgyek, hölgyek külön is) az illető nemzetiségi tanárok által. Berlitz módszere szerint az első leckeétől fogva a tanuló csak a megtanulandó nyelven beszél és csak azt hallja. Más tanítókkal, vagy intézetekkel semminemű összeköttetésben nem állunk. Prospektusok ingyen és bérmentve, beiratás minden időben. Fordítások eszközöltetnek. 139

BUTOR
új és használt modern háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezéseket, perzsaszőnyegeket veszünk és eladunk.
GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 11. exelött Gyár-utca 2.
Az orsz. zeneakadémiaival szembe.
TELEFON 14-09

Bőrszékikar
bőrszékikar és bőrfaragás

KENDI ANTAL
Budapest, IV., Károly-utca 2
az evangélikus iskolaépületben. Nagy raktár valódi bőrszékek és károsszékekben, jóval olcsóbb árban, mint eddig.

Használt székek átalakítása bőrszékekre olcsó árakban. Legolcsóbb bőrbutorok és állványok.

MOST JELENT MEG
Endrődi Sándor
KURUCZ NÓTÁI-NAK

EGYKORONÁS KIADÁSA.
Endrődi KURUCZ NÓTÁI minden történelmi munkánál és minden tanulmányi jobban megértetik Rákóczi kórának hangulatát, egész gondolat- és érzelmvilágát. A kuruczvilág öröme, bánata, elcsüggedés, méla bája, kitérő lelkesedése, naiv hite és fájdalmas humora meghatározó hűséggel csendül ki Endrődi gyönyörű zengésű verséből.
ÁRA 1 KOR.
Megrendelhető minden katal könyvkereskedésben és a kiadóhivatáiban (Atheneum r.-t. Budapest, VII. kör., Kerepesi-út 54. sz.)